

ЗАКОН

О МАТИЧНОМ РЕГИСТРУ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом се уређује успостављање Матичног регистра и евиденција које се воде у Матичном регистру, њихова садржина и надлежност за вођење, начин вођења, врста извода и уверења који се издају из Матичног регистра, размена и коришћење података, услови за обављање послова матичара, надзор над применом прописа и друга питања од значаја за успостављање и вођење Матичног регистра.

Појмови који се користе у овом закону у мушком роду обухватају исте појмове у женском роду.

Значење појединих израза

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

- 1) Матични регистар је софтверско решење, односно централизована електронски вођена база података која садржи Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије;
- 2) Јединице локалне самоуправе су општине, градови и град Београд;
- 3) Органи управе су општинска управа, градска управа и Градска управа града Београда;
- 4) Министарство је министарство надлежно за послове управе;
- 5) Министар је министар надлежан за послове управе;
- 6) Посебна организација је орган државне управе у чијој је надлежности пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа државне управе;
- 7) Техничка грешка је грешка која се односи на очигледну грешку која је настала приликом преписа података из пријаве, односно јавне исправе, односно акта надлежног органа, попут очигледне омашке, грешке у бројевима и словима, итд;
- 8) Дипломатско-конзуларно представништво је дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије у иностранству;
- 9) Овлашћени дипломатско-конзуларни службеник је службеник из састава дипломатско-конзуларног представништва кога овласти шеф дипломатско-конзуларног представништва, односно министар надлежан за спољне послове;
- 10) Јединствена идентификациона ознака уписа је јединствена ознака која се додељује приликом иницијалног уписа лица у Матични регистар.

Начин, циљ и сврха успостављања и вођења Матичног регистра

Члан 3.

Циљ успостављања Матичног регистра као софтверског решења је централизовано електронско вођење базе података која садржи Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије.

Сврха обраде података у оквиру Матичног регистра је:

- 1) тачно и ажурно вођење података о личним статусима грађана;
- 2) одређивање личног статуса лица и повезивање са подацима личног статуса детета;
- 3) развој електронских услуга заснованих на тачним и ажурним подацима из матичног регистра;
- 4) ефикасно вођење управних и других поступака органа.

Матични регистар, поред Евиденције рођења, закључења брака и смрти и Евиденције о држављанству Републике Србије садржи и друге евиденције, и то:

- 1) Евиденцију о издатим дозволама да се умрли сахрани пре уписа чињенице смрти;
- 2) Евиденцију о одложеним уписима;
- 3) Евиденцију о издатим изводима и уверењима;
- 4) Евиденцију о датим овлашћењима за обављање послова матичара.

Матични регистар успостављају, одржавају и унапређују министарство надлежно за послове управе у делу који се односи на Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и министарство надлежно за унутрашње послова у делу који се односи на Евиденцију о држављанству Републике Србије, уз техничку подршку посебне организације.

Руководилац података које се воде у евиденцији рођења, закључења брака и смрти је министарство надлежно за послове управе, а руководилац података које се воде у Евиденцији о држављанству Републике Србије је министарство надлежно за унутрашње послове.

Посебна организација, као обрађивач пружа техничку подршку у успостављању, одржавању и унапређењу Матичног регистра и спороводи мере заштите, односно обавља послове који се односе на чување, обезбеђивање сигурности и безбедности података који се воде у Матичном регистру, у складу са прописима којима се уређује електронска управа и информациона безбедност.

Обрађивач података који се воде у Матичном регистру непосредно је матичар, односно овлашћени дипломатско-конзуларни службеник.

Значај Матичног регистра као основне службене евиденције

Члан 4.

Подаци у другим службеним евиденцијама и идентификационим исправама држављана Републике Србије морају бити истоветни подацима садржаним у Матичном регистру.

Доказна снага и истинитост података

Члан 5.

Подаци из Матичног регистра, односно изводи и уверења која се издају на основу података из Матичног регистра имају доказну снагу јавних исправа.

Подаци уписани у Матични регистар и чињенице које се њима доказују сматрају се истинитим док се на законом прописан начин не докаже супротно.

Садржина Матичног регистра

Обавезни подаци

Члан 6.

Матични регистар садржи обавезне податке о лицу, који су заједнички за Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије, и то: име и презиме, пол, дан, месец и година рођења, место и држава рођења и јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), односно евиденцијски број странца (у даљем тексту: ЕБС).

Изузетно, за лица за која се не одређује или није могуће одредити ЈМБГ, односно лица којима није одређен ЕБС, овај податак се не уписује.

Обавезни подаци о лицу уписују се у Матични регистар приликом првог уписа без обзира да ли је основ уписа рођење, држављанство, закључење брака или смрт.

Поред података из става 1. овог члана у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти уписују се подаци у вези са рођењем, закључењем брака и смрћу, док се у Евиденцију о држављанству поред података из става 1. овог члана уписују подаци који су прописани законом којим је регулисана област држављанства.

У Матични регистар уписују се и исправке, допуне или брисање података (у даљем тексту: промене података).

Појам и садржина Евиденције рођења, закључења брака и смрти

Члан 7.

Евиденција рођења, закључења брака и смрти је основна службена евиденција о личном стању грађана, у коју се уписују чињеница рођења, брака, смрти и друге законом предвиђене чињенице и промене у вези са њима, на начин да се за једно лице подаци воде јединствено са свим променама.

Евиденција рођења, закључења брака и смрти садржи и следеће податке:

1) подаци у вези са рођењем: презиме одређено при рођењу, скраћено лично име, час рођења, општина/град рођења, држављанство, подаци о родитељима; име и презиме родитеља и њихово презиме одређено при рођењу, ЈМБГ/ЕБС родитеља, уколико је одређен, дан, месец и година рођења родитеља, место и општина/град рођења родитеља, држава рођења родитеља, држављанство родитеља, подаци о: утврђивању времена и места рођења у судском поступку; националној припадности; материнству утврђеном или оспореном судском одлуком; признању очинства, очинству утврђеном или оспореном судском одлуком; усвојењу и престанку усвојења; стављању под старатељство и престанку старатељства; лишењу и враћању пословне способности; лишењу и враћању родитељског права; продужењу и престанку продуженог родитељског права; вршењу родитељског права; промени личног

имена, имена или презимена родитеља, детета или супружника, односно усвојитеља или старатеља; промени пола;

2) подаци у вези са браком: дан, месец, година, место, општина/град и држава закључења брака; подаци о супружницима: име и презиме супружника; ЈМБГ односно ЕБС; дан, месец и година рођења, место и општина/град рођења и држава рођења; држављанство; презиме које су супружници узели при закључењу брака; име и презиме сведока при закључењу брака; име и презиме тумача ако је његово присуство при закључењу брака било неопходно; име и презиме пуномоћника у тренутку закључења брака, ако при закључењу брака једног супружника заступа пуномоћник; утврђивање постојања, односно непостојања брака у судском поступку; подаци о престанку брака;

3) подаци у вези са смрћу: дан, месец, година и час смрти; место, општина/град и држава где је смрт настала, име и презиме супружника умрлог и његово презиме одређено при рођењу, ако је умрли био у браку; проглашење несталог лица умрлим и смрт утврђена у судском поступку.

У евиденцију из става 1. овог члана уписују се и други подаци одређени законом.

У евиденцију из става 1. овог члана податак о држављанству уписује се само за лице које није држављанин Републике Србије, према податку из путне исправе.

Подаци из члана 6. став 1. овог закона и подаци из ст. 2–4. овог члана чине податке личног статуса лица.

Повезивање података личног статуса са подацима о деци

Члан 8.

У подацима личног статуса родитеља садржани су и подаци о деци, повезивањем са подацима личног статуса детета.

Евиденција о држављанству Републике Србије

Члан 9.

Евиденцију о држављанству Републике Србије воде јединице локалне самоуправе као поверени посао, у складу са одредбама закона којим се уређује држављанство Републике Србије.

Подаци из евиденције из става 1. овог члана прописани су законом којим се уређује држављанство Републике Србије.

Податак о држављанству Републике Србије из евиденције из става 1. овог члана приказује се у подацима о личном статусу лица.

Други подаци од значаја за вођење Матичног регистра

Члан 10.

Матични регистар садржи и друге податке којима се омогућује законито, ажурно и ефикасно вођење овог регистра, и то техничке податке који се односе на:

1) редни број уписа и јединицу локалне самоуправе која је извршила упис; датум уписа и промене података, као и податке о матичару који је извршио упис и промену података;

2) јединствене идентификационе ознаке уписа;

3) податке о свим предметима у смислу канцеларијског пословања, који се односе на упис и промену података;

4) шифрарнике неопходне за вођење података;

5) евиденције логова за приступ подацима и то: податак о лицу, односно органу које је приступило подацима, датум и време приступа, скуп података којима се приступало.

Матични регистар садржи и податке о правном основу за упис и промену података, као и податке о доносиоцу акта, односно издаваоцу пријаве или јавне исправе, врсти акта или пријаве или јавне исправе и број и датум издавања пријаве, акта или јавне исправе.

Збирка исправа као саставни део Матичног регистра

Члан 11.

Саставни део Матичног регистра су пријаве, јавне исправе и акти надлежних органа на основу којих се врши упис и промена података.

Основ за повезивање и размену података

Члан 12.

Основ за повезивање података у Матичном регистру представља ЈМБГ одређен у складу са прописима о јединственом матичном броју грађана, односно јединствена идентификациона ознака која се додељује у оквиру Матичног регистра.

Основ за размену података из других службених евиденција је ЈМБГ.

Матичар без одлагања по службеној дужности прибавља ЈМБГ ради уписа у Матични регистар, на начин и у складу са прописима о јединственом матичном броју грађана.

У случају промене ЈМБГ на основу података надлежног органа који га је одредио исти се по упису у Матични регистар аутоматски ажурира у Матичном регистру.

За странца коме је одређен ЕБС сходно се примењују одредбе ст. 1–4. овог члана.

Надлежност

Члан 13.

Послове вођења Матичног регистра и одлучивања у првостепеном управном поступку у области Матичног регистра као поверен посао обављају јединице локалне самоуправе.

Послове из става 1. овог члана врши орган управе.

Изузетно, органи из ст. 1. и 2. овог члана могу заједнички да обезбеде извршење поверених послова у складу са овим и посебним законом.

О жалби против првостепеног решења органа из става 2. овог члана у вези са подацима из Евиденције о рођењу, закључењу брака и смрти одлучује Министар.

О жалби против првостепеног решења органа из става 2. овог члана у вези са подацима из Евиденције о држављанству Републике Србије, одлучује министар надлежан за унутрашње послове.

Матичар**Члан 14.**

Матични регистар води матичар.

Матичар је овлашћен да уписује податке у Матични регистар, издаје изводе и уверења на основу података из евиденције из чл. 7. и 9. овог закона и обавља друге послове одређене законом.

Месна надлежност**Члан 15.**

Чињеницу рођења, закључења брака и смрти уписује матичар органа управе на чијем подручју је та чињеница настала, осим ако није друкчије одређено овим законом.

Друге чињенице и податке и промене у вези са њима које се уписују у Матични регистар уписује матичар јединице локалне самоуправе, и то који је извршио:

- 1) упис чињенице рођења за податке из члана 7. став 2. тачка 1);
- 2) упис чињенице брака за податке из члана 7. став 2. тачка 2);
- 3) упис чињенице смрти за податке из члана 7. став 2. тачка 3).

Чињеницу држављанства Републике Србије и промене у вези са том чињеницом уписује надлежни матичар у складу са прописима о држављанству Републике Србије.

Уписане промене података истовремено се ажурирају у Матичном регистру.

II. УПИС ПОДАТАКА У ЕВИДЕНЦИЈУ РОЂЕЊА, ЗАКЉУЧЕЊА БРАКА И СМРТИ

1. Упис рођења**Члан 16.**

Рођење детета у здравственој установи дужна је да матичару пријави здравствена установа достављањем пријаве рођења у електронском облику.

Ради уписа чињенице рођења у пријаву рођења из става 1. овог члана уписују се: име и презиме детета; дан, месец, година, час и минут рођења; пол детета; место рођења, општина/град рођења и држава рођења; подаци о родитељима: име и презиме, и презиме одређено при рођењу; дан месец и година рођења; место и општина/град и држава рођења, ЈМБГ, односно ЕБС; држављанство; национална припадност; назив здравствене установе у којој је дете рођено, односно која је издала пријаву рођења ако је дете рођено ван здравствене установе и име и презиме доктора медицине који је поднео пријаву, односно име и презиме надлежног доктора медицине специјалисте гинекологије и акушерства у здравственој установи.

О извршеном упису, на основу електронски поднете пријаве, обавештавају се родитељи детета, након чега им матичар доставља извод са подацима о рођењу.

Рођење ван здравствене установе

Члан 17.

Рођење детета ван здравствене установе дужан је да матичару пријави доктор медицине, односно медицинска сестра-бабица која је присуствовала порођају, на начин прописан чланом 16. став 1. овог закона.

Ако лица из става 1. овог члана нису присуствовала порођају, рођење пријављује отац детета, а ако он није у могућности да то учини, други члан домаћинства, односно лице у чијем присуству је дете рођено, или мајка чим за то буде способна.

Ако лица из ст. 1. и 2. овог члана нема или нису у могућности да пријаве рођење, пријављује га лице које је сазнало за рођење.

У случају из ст. 2 и 3. овог члана, рођење се пријављује здравственој установи која обавештава надлежног доктора медицине специјалисту гинекологије и акушерства у здравственој установи, који врши пријаву рођења на начин прописан чланом 16. став 1. овог закона.

У случају рођења детета ван здравствене установе у пријаву рођења уписују се, поред података прописаних чланом 16. став 2. и следећи подаци: да ли је дете рођено у стану, односно кући или на другом месту: да ли је дете рођено уз помоћ доктора медицине, акушерске сестре-бабице, другог лица или без помоћи; као и име и презиме лица уз чију помоћ је дете рођено, ако су рођење пријавила лица из ст. 2. и 3. овог члана и име и презиме тих лица.

Рок за пријаву рођења

Члан 18.

Рођење детета пријављује се у року од осам дана од дана рођења.

Ако је дете рођено мртво, рођење се мора пријавити у року од 24 часа од његовог рођења.

У случају да дете умре у року од осам дана од дана рођења, уколико већ није издата, пријава рођења се издаје одмах, а најкасније заједно са потврдом о смрти.

Надлежност за упис рођења

Члан 19.

Чињеницу рођења детета уписује матичар органа управе на чијем се подручју налази место рођења детета.

У случају када је дете рођено у превозном средству у току путовања, за упис чињенице рођења надлежан је матичар органа управе на чијем подручју се путовање мајке завршило.

Упис рођења детета чији су родитељи непознати

Члан 20.

Чињеница рођења детета чији су родитељи непознати уписује матичар органа управе на чијем се подручју налази место где је дете пронађено.

Упис се врши на основу решења надлежног органа старатељства које садржи следеће податке: лично име детета, пол детета и дан, месец, годину, час рођења, место и општину/град рођења и држављанство детета. Као место рођења уписује се место где је дете пронађено.

Чињеница рођења детета без родитељског старања

Члан 21.

Чињеница рођења детета без родитељског старања која се пријављује по истеку рока из члана 18. став 1. овог закона, а коју није могуће уписати на начин уређен чланом 19. овог закона, уписује се по месту боравишта детета у време покретања поступка за упис те чињенице у Матични регистар.

Упис се врши на основу решења надлежног органа старатељства које садржи следеће податке: лично име детета; пол детета; дан, месец и годину рођења; место и општину/град рођења и држављанство детета. Као место рођења уписује се место где дете има бораиште у време покретања поступка за упис чињенице рођења, а подаци о родитељима уколико су познати.

Ако се накнадно утврди да је рођење детета већ уписано у Матични регистар, орган старатељства који је донео решење из става 2. овог члана, доноси решење о поништењу решења на основу ког ће се поништити каснији упис чињенице рођења детета.

Упис личног имена

Члан 22.

Лица која су по прописима о личном имену овлашћена да одреде лично име детета дужна су да пријаве лично име детета приликом пријаве рођења детета на начин прописан чланом 16. став 1. и чланом 17. ст. 1. и 4. овог закона или надлежном матичару најкасније у року од 30 дана од дана рођења детета.

Ако се лица из става 1. овог члана не споразумеју о личном имену детета и у другим случајевима прописаним законом којим се регулишу породични односи, дужна су да о томе обавесте надлежног матичара у року од 30 дана од дана рођења детета.

Ако је рок из става 1. овог члана протекао или у случају из става 2. овог члана, матичар без одлагања обавештава надлежни орган старатељства ради доношења решења на основу ког се врши упис личног имена детета.

2. Упис усвојења

Основ за упис

Члан 23.

Усвојено дете уписује се у евиденцију из члана 7. овог закона на основу решења о новом упису рођења усвојеника које доноси орган старатељства.

Решење о новом упису чињенице рођења усвојеника садржи следеће податке: име и презиме детета; пол детета; дан, месец, годину и час рођења; ЈМБГ; место и општину/град рођења и држављанство детета. Подаци о родитељима замењују се подацима о усвојитељима.

Решење из става 1. овог члана коначно је и њиме се поништава ранији упис чињенице рођења усвојеника.

Упис престанка усвојења

Члан 24.

Упис поништења усвојења у Евиденцију из члана 7. овог закона врши се на основу пресуде о поништењу усвојења коју суд доставља органу старатељства пред којим је засновано усвојење, на основу које орган старатељства доноси решење о поништењу решења о новом упису рођења усвојеника.

На основу решења органа старатељства из става 1. овог члана оснажује се први упис рођења детета.

Достављање решења од стране органа старатељства

Члан 25.

Орган старатељства решење из члана 20. став 2, члана 21. ст. 2. и 3, члана 22. став 3, члана 23. став 1. и члана 24. овог закона доставља надлежном матичару ради уписа чињеница у евиденцију из члана 7. овог закона.

Орган старатељства решење из члана 20. став 2, члана 21. ст. 2. и 3. и члана 23 . став 1. овог закона доставља надлежном матичару ради уписа чињеница у евиденцију из члана 9. овог закона.

3. Упис чињенице закључења и престанка брака

Месна надлежност за упис чињенице закључења брака

Члан 26.

Чињеницу закључења брака уписује матичар органа управе на чијем подручју је место где је брак закључен.

Упис брака на основу судске одлуке

Члан 27.

Брак чије се постојање не може доказати исправом прописаном овим законом уписује се на основу правноснажне одлуке суда о утврђивању постојања брака.

Достављање одлуке о престанку брака по службеној дужности

Члан 28.

Суд по службеној дужности ради уписа у евиденцију из члана 7. овог закона доставља надлежном матичару одлуку о престанку брака, у року од осам дана од дана правноснажности.

4. Упис чињенице смрти

Пријава чињенице смрти

Члан 29.

Чињеницу смрти лица које је умрло у здравственој установи дужна је да пријави надлежна здравствена установа, односно уколико је лице умрло ван здравствене установе надлежни доктор медицине за стручно утврђивање времена и узрока смрти умрлих ван здравствене установе (у даљем тексту: надлежни доктор медицине), достављањем потврде о смрти у електронском облику.

У случају налажења тела лица чији је индентитет непознат, потврду о смрти издаје надлежна здравствена установа, на начин прописан ставом 1. овог члана.

Чињеница смрти пријављује се надлежном матичару у року од три дана од дана смрти, односно налажења тела лица чији је идентитет непознат.

Ако је посебним прописом одређен краћи рок од три дана за сахрану, чињеница смрти мора се пријавити пре сахране.

Месна надлежност за упис чињенице смрти

Члан 30.

Чињеницу смрти уписује матичар органа управе на чијем подручју се налази место где је смрт наступила.

У случају када је смрт наступила у превозном средству у току путовања, за упис чињенице смрти надлежан је матичар органа управе на чијем подручју се путовање завршило.

Ако се место смрти не може утврдити, смрт уписује матичар органа управе на чијем се подручју налази место где је пронађено тело лица чији је идентитет непознат.

Изузетно, ако је смрт наступила у ванредним ситуацијама, чињеницу смрти уписује матичар органа управе на чијем подручју је место где се умрли сахрањује.

Потврда о смрти

Члан 31.

Чињеница смрти у евиденцију из члана 7. овог закона уписује се у на основу потврде о смрти коју издаје здравствена установа у којој је лице умрло, односно надлежни доктор медицине за лице које је умрло ван здравствене установе, односно надлежна здравствена установа у случају налажења тела лица чији је идентитет непознат.

Ради уписа чињенице смрти у евиденцију из члана 7. овог закона у потврду о смрти уписују се: име и презиме умрлог и презиме одређено при рођењу; дан, месец, година и час смрти; место, општина/град смрти и држава смрти; пол; дан, месец и година рођења умрлог; место, општина/град и држава рођења; ЈМБГ, односно ЕБС; држављанство; брачни статус умрлог; име и презиме супружника умрлог и његово презиме одређено при рођењу, име и презиме родитеља умрлог и њихов ЈМБГ, односно ЕБС; назив здравствене установе у којој је лице умрло, односно здравствене установе која је утврдила смрт у случају налажења тела лица чији је индентитет непознат и име и презиме надлежног доктора медицине који је издао потврду о смрти.

Без потврде о смрти не може се извршити упис смрти у Матични регистар, осим у случајевима када је смрт утврђена у судском поступку и када се упис врши на основу извода иностраног органа.

Пријава чињенице смрти ван здравствене установе

Члан 32.

Смрт лица које је преминуло ван здравствене установе надлежном доктору медицине, ради утврђивања чињенице смрти, дужни су да пријаве чланови породице с којима је умрли живео, а ако ових лица нема или нису у могућности да то учине, друга лица с којима је умрли живео или други чланови породице који су сазнали за смрт, односно лица у чијем је стану смрт наступила, а ако нема ни ових лица, чињеницу смрти дужно је да пријави лице које је прво за смрт сазнало.

Пријава чињенице смрти настале у војном објекту и другим установама

Члан 33.

Смрт лица у војном објекту, заводу за извршење кривичних санкција, дому за старе, установи за смештај ученика и студената или у другој установи

или организацији дужна је да надлежном доктору медицине пријави установа или организација у којој је лице умрло.

**Дозвола да се умрли сахрани пре уписа чињенице смрти и
вођење евиденције о издатим дозволама**

Члан 34.

Умрли се може сахранити пре него што се његова смрт упише у евиденцију из члана 7. овог закона, на основу дозволе органа управе на чијој територији ће се умрли сахранити, ако из оправданих разлога није било могуће пријавити његову смрт матичару.

У Матичном регистру води се Евиденција о издатим дозволама из става 1. овог члана која садржи следеће податке: редни број уписа; датум уписа у евиденцију; орган који је донео решење, број и датум решења о дозволи да се умрли сахрани пре пријаве чињенице смрти матичару; подаци о умрлом, и то: име и презиме умрлог и презиме одређено при рођењу; пол умрлог; дан, месец, година и час смрти; место и општина/град смрти; држава смрти; дан, месец и година рођења; место и општина/град рођења, држава рођења; ЈМБГ, односно ЕБС и адреса умрлог у тренутку смрти.

Орган управе који је издао дозволу из става 1. овог члана дужан је да исту достави матичару према месту где је чињеница смрти настала, ради уписа у евиденцију из става 2. овог члана.

Подаци из евиденције из става 2. овог члана чувају се трајно у сврху правне сигурности у вези са уписом података и спречавања евентуалних злоупотреба у вези са идентитетом лица које је сахрањено пре уписа смрти у евиденцију из члана 7. овог закона.

Упис чињенице смрти на основу судске одлуке

Члан 35.

Проглашење несталог лица умрлим и смрт утврђена у судском поступку у евиденцију из члана 7. овог закона уписује матичар органа управе по месту последњег пребивалишта умрлог, на основу правноснажне одлуке суда.

Ако је последње пребивалиште умрлог непознато или у иностранству, чињенице из става 1. овог члана уписује матичар органа управе према месту рођења тог лица, а ако је умрли рођен у иностранству, према месту седишта суда.

5. Упис осталих података

Упис националне припадности

Члан 36.

Податак о националној припадности уписује матичар органа управе према месту уписа чињенице рођења лица.

Податак о националној припадности детета уписује се на захтев родитеља на основу њихове заједничке изјаве који се уноси у пријаву рођења, односно која се даје на записник матичару.

Уколико један од родитеља није жив или није познат или је лишен родитељског права, други родитељ може одредити националну припадност детета.

Уколико се родитељи не сагласе у погледу националне припадности детета, упис тог податка неће се извршити, а дете стицањем пунолетства може тражити да се изврши упис.

На промену или брисање податка о националној припадности сходно се примењују одредбе о упису.

Упис промене пола

Члан 37.

Податак о промени пола уписује се на основу потврде о промени пола коју у електронском облику издаје надлежна здравствена установа.

Здравствена установа из става 1. овог члана доставља потврду о промени пола матичару органа управе према месту уписа чињенице рођења лица које је променило пол.

Потврду из става 1. овог члана здравствена установа доставља у року од осам дана од дана промене пола.

У потврду из става 1. овог члана уписује се: име и презиме; датум; место и општина/град рођења; ЈМБГ, односно ЕБС, уколико је одређен; име и презиме родитеља лица коме је промењен пол; податак о промени пола за то лице, као и име и презиме доктора медицине који је издао потврду.

Упис ЈМБГ

Члан 38.

У случајевима када у Матичном регистру није уписан ЈМБГ или је уписан, а није одређен у складу са прописима из области јединственог матичног броја грађана, матичар преузима податке из службене евиденције јединствених матичних бројева грађана коју води министарство надлежно за унутрашње послове.

Подаци се преузимају на основу појединачног упита, а према подацима из личног статуса лица са свим променама личног имена.

Податак о ЈМБГ уписаће се само ако је орган на несумњив и неспоран начин утврдио да се тај податак односи на лице за које се врши упис.

Податак о ЕБС уписаће се у Матични регистар на основу евиденције о странцима министарства надлежног за унутрашње послове.

III. НАЧИН ВОЂЕЊА

Језик и писмо уписа

Члан 39.

У Матични регистар подаци се уписују на српском језику, ћириличким писмом.

Називи места у страним државама и називи страних држава уписују се у складу с правилима српског језика и ћириличног писма, а могу се уписати и у изворном облику.

Језик и писмо на ком се врши упис личног имена

Члан 40.

Лично име детета, родитеља, супружника и умрлог уписује се на српском језику, ћириличким писмом, а припадници националне мањине имају право и на упис личног имена према језику и правопису припадника националне мањине.

Лично име детета, родитеља, супружника и умрлог држављанина Републике Србије уписано у извод из одговарајуће евиденције рођених, венчаних и умрлих иностраног органа (у даљем тексту: извод иностраног органа) према правилима језика и писма државе издавања, уписује се у складу

са правилима српског језика и ћириличног писма, а поред тога уписује се и у облику садржаном у изводу иностраног органа.

Лицима која су стекла држављанство Републике Србије, у складу са законом којим се регулише држављанство, лично име уписује се на српском језику и ћириличком писму, а поред тога уписује се и у облику садржаном у јавној исправи иностраног органа.

Лично име странца, поред уписа на српском језику и ћириличком писму, уписује се и у облику садржаном у јавној исправи иностраног органа.

Изузетно, упис личног имена странца се може извршити на основу јавне исправе издате од стране надлежног органа Републике Србије у складу са прописима који регулишу права странаца и азила.

Чињенице и промене у вези са њима које уписује матичар

Члан 41.

Матичар уписује само оне чињенице и податке који су му пријављени, односно који су садржани у пријави, акту надлежног органа или јавној исправи, на основу којих се врши упис.

Стране одлуке о личном стању (статусу) држављана Републике Србије уписују се у Матични регистар на основу стране одлуке у складу са међународним уговором или правноснажне судске одлуке којом је у Републици Србији призната страна одлука.

Достављање правноснажних одлука надлежних органа

Члан 42.

Надлежни орган дужан је да одлуку о чињеници рођења, закључења брака и смрти, променама у вези са тим чињеницама, као и одлуку о стицању и престанку држављанства достави надлежном матичару ради уписа у евиденцију из чл. 7. и 9. овог закона, у року од осам дана од дана правноснажности, по правилу електронским путем.

Изузетно, одлуке из става 1. овог члана могу се доставити у папирном облику.

Истинитост података и начин подношења пријаве

Члан 43.

У пријави за упис морају се навести истинити, односно тачни подаци.

Пријава се подноси у електронском, а изузетно у папирном облику.

О пријави за закључење брака сачињава се записник чији су изглед и садржина прописани.

Пријаве чињеница рођења, закључења брака или смрти држављана Републике Србије које су настале у иностранству подnose се надлежном дипломатско-конзуларном представништву или непосредно надлежном органу из члана 13. овог закона.

Одлагања уписа ради провере

Члан 44.

Матичар је дужан да пријављени податак упише у Матични регистар без одлагања.

Изузетно, упис се може одложити ради провере, односно утврђивања података који недостају, а који се уписују у Матични регистар.

О одложеним уписима води се посебна евиденција у Матичном регистру.

Орган који врши исправку грешке

Члан 45.

У случају да пријава, акт надлежног органа или јавна исправа на основу које се врши упис у Матични регистар, садржи грешку или не садржи поједине податке, исправку грешке, односно, допуну података, врши орган који је издао пријаву, донео, односно издао акт на основу ког се врши упис, који се након исправке, односно допуне без одлагања доставља надлежном матичару.

Закључење уписа

Члан 46.

Упис у Матични регистар матичар потписује квалификованим електронским потписом, чиме се тај упис сматра закљученим.

Прослеђивање извода страном дипломатско-конзуларном представништву

Члан 47.

У случају рођења, закључења брака или смрти странца матичар је дужан да у складу са одредбама закљученог међународног уговора проследи извод из евиденције рођења, закључења брака или смрти надлежном страном дипломатско-конзуларном представништву, ради обавештавања државе о промени у личном стању њеног држављанина, осим за лица која су у статусу тражиоца азила и лица којима је одобрено право на азил.

Сазнање чињенице рођења

Члан 48.

Уколико матичар сазна за чињеницу рођења која није уписана у евиденцију из члана 7. овог закона, а настала је на територији Републике Србије дужан је да без одлагања покрене управни поступак за накнадни упис ове чињенице, односно обавести орган управе који је надлежан за упис чињенице према месту рођења лица ради покретања поступка за упис рођења.

Матичар поступа на начин прописан ставом 1. овог члана по истеку рока из члана 50. овог закона.

Уколико се време и место рођења не може доказати на начин предвиђен овим законом, након доношења решења органа управе којим се одбија захтев, исто се доставља надлежном органу старатељства ради покретања судског поступка за утврђивање времена и места рођења у складу са законом.

Сазнање чињенице смрти

Члан 49.

Уколико матичар сазна за чињеницу смрти која није уписана у евиденцију из члана 7. овог закона, а настала је на територији Републике Србије и не може да се докаже потврдом о смрти, дужан је да без одлагања обавести јавног тужиоца ради покретања судског поступка за утврђивање смрти у складу са законом.

IV. НАКНАДНИ УПИС И ИСПРАВКА ГРЕШКЕ

Накнадни упис чињеница и допуна података

Члан 50.

Ако се чињеница рођења, односно смрти, пријављује по истеку 30 дана од дана када је та чињеница настала, матичар је уписује у евиденцију из члана 7. овог закона на основу решења надлежног органа управе, односно одлуке надлежног органа.

Када одлуку из става 1. овог члана доноси орган управе, чињеница рођења, односно смрти утврђује се на основу пријаве рођења, односно потврде о смрти и других доказа у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Ако се поједини податак у евиденцију из члана 7. овог закона из било којих разлога није могао уписати приликом основног уписа, а уписује се према овом закону, допуна податка се врши на основу решења надлежног органа управе, односно одлуке надлежног органа, осим уколико законом није друкчије прописано.

Исправка техничке грешке

Члан 51.

Техничку грешку коју је матичар уочио након закључења уписа, матичар сам исправља, а датум и текст исправке бележи се у оквиру Матичног регистра.

Поступак исправке техничке грешке врши се по службеној дужности или на захтев странке.

Исправка података

Члан 52.

Податак који је уписан у евиденцију из чл. 7. и 9. овог закона може се исправити само на основу решења органа управе, односно акта надлежног органа, осим у случајевима из члана 51. овог закона.

Поступак исправке података води се по службеној дужности или на захтев странке, односно лица које за то има непосредан и на закону заснован правни интерес, у складу с прописом којим се уређује општи управни поступак.

Након исправке из става 1. овог члана и члана 51. овог закона, матичар по службеној дужности обавештава министарство надлежно за унутрашње послове.

V. МАТИЧНИ РЕГИСТАР У ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНИМ ПРЕДСТАВНИШТВИМА

Вођење Матичног регистра у дипломатско-конзуларним представништвима

Члан 53.

Матични регистар води се у дипломатско-конзуларним представништвима, у складу са овим законом.

Дипломатско-конзуларна представништва која имају овлашћење за закључење брака између држављана Републике Србије у дипломатско-конзуларном представништву, у евиденцију из члана 7. овог закона уписују чињеницу закључења брака, као и промене у вези са овом чињеницом.

Дипломатско-конзуларно представништво у ком су вођене матичне књиге по ранијим прописима наставља у евиденцију из члана 7. овог закона да уписује промене података о личним стањима грађана, сходно одредбама овог закона.

Овлашћења службеника у дипломатско-конзуларном представништву

Члан 54.

Матични регистар у дипломатско-конзуларном представништву води, у својству матичара, овлашћени дипломатско-конзуларни службеник.

Лице из става 1. овог члана врши упис података у евиденцију из члана 7. овог закона, издаје изводе из Матичног регистра и обавља друге послове у складу са овим законом.

Исправка техничке грешке, исправка и допуна податка

Члан 55.

Исправку техничке грешке врши овлашћени дипломатско-конзуларни службеник.

О исправци, допуни и брисању податка у Матичном регистру који се води у дипломатско-конзуларном представништву одлучује шеф дипломатско-конзуларног представништва.

О жалби против првостепеног решења из става 2. овог члана одлучује министар надлежан за спољне послове.

Сходна примена

Члан 56.

Одредбе овог закона које се односе на вођење Матичног регистра од стране органа управе сходно се примењују на вођење Матичног регистра у дипломатско-конзуларним представништвима.

VI. УПИС У МАТИЧНИ РЕГИСТАР НА ОСНОВУ ИЗВОДА ИНОСТРАНИХ ОРГАНА

Упис чињеница насталих у иностранству

Члан 57.

Чињеница рођења, закључења брака и смрти држављана Републике Србије која је настала у иностранству уписује се у евиденцију из члана 7. овог закона на основу извода иностраног органа, који је прописно оверен, ако међународним уговором или овим законом није друкчије прописано.

Ако се не може прибавити извод иностраног органа, упис чињеница из става 1. овог члана врши се на основу одлуке надлежног суда.

У евиденцију из члана 7. овог закона уписују се и друге промене личног стања држављана Републике Србије које су настале у иностранству, о чему је странка дужна да приложи одговарајућу исправу.

Упис чињеница из ст. 1. и 3. овог члана врши се на основу пријаве коју странка може поднети органу управе или дипломатско-конзуларно представништву на чијој територији је настала одређена чињеница, које без одлагања пријаву и извод иностраног органа из става 1. овог члана у електронском облику прослеђује надлежном матичару.

Ако на подручју на којем је настала чињеница рођења, закључења брака или смрти држављанина Републике Србије, Република Србија нема дипломатско-конзуларно представништво, пријава за упис ових чињеница може се поднети преко најближег дипломатско-конзуларног представништва.

Пријаву за упис рођења детета подноси један од родитеља, односно законски заступник, у складу са прописима којим се регулише држављанство.

У случају смрти држављана Републике Србије која је настала у иностранству, ако је у складу са међународним уговором инострани орган доставио инострани извод из евиденције умрлих, упис чињенице смрти врши се непосредно на основу те јавне исправе.

Пре уписа чињенице рођења у евиденцију из члана 7. овог закона надлежни матичар врши упис чињенице држављанства Републике Србије у евиденцију из члана 9. овог закона, у складу са прописима о држављанству Републике Србије.

Надлежност за упис чињеница рођења, закључења брака или смрти које су настале у иностранству

Члан 58.

Упис чињеница из члана 57. овог закона врши матичар органа управе, и то за:

1) чињеницу рођења - по месту последњег пребивалишта родитеља у време рођења детета, а ако родитељи нису имали заједничко пребивалиште – по месту пребивалишта једног од родитеља, а ако је место пребивалишта родитеља непознато – по месту рођења једног од родитеља;

2) чињеницу закључења брака – по месту последњег пребивалишта супружника у време закључења брака, а ако супружници нису имали заједничко пребивалиште – по месту пребивалишта једног од супружника, а ако је последње пребивалиште супружника непознато – по месту рођења једног од њих;

3) чињеницу смрти – по месту последњег пребивалишта умрлог, а ако је последње пребивалиште непознато – по месту рођења.

Ако се чињенице рођења, закључења брака и смрти не могу уписати у евиденцију из члана 7. овог закона на начин прописан у ставу 1. овог члана због тога што је место рођења лица непознато или је место рођења у иностранству, упис врши матичар Градске управе града Београда.

Упис лица које је стекло држављанство Републике Србије

Члан 59.

Лице које је стекло држављанство Републике Србије уписује се у евиденцију из члана 9. овог закона на основу решења надлежног органа, у складу са прописима о држављанству Републике Србије, након чега се без одлагања уписује у евиденцију из члана 7. овог закона на основу исправа иностраног органа које су прописно оверене, осим ако међународним уговором није drukчије прописано.

Упис лица из става 1. овог члана врши се према месту пребивалишта, односно боравишта у Републици Србији, а уколико лице нема пребивалиште, односно боравиште упис врши матичар Градске управе града Београда.

Упис личног имена које није одређено у складу са домаћим прописима

Члан 60.

Ако лично име детета уписано у извод иностраног органа није одређено у складу с домаћим прописима о личном имену, родитељи пред матичарем, односно овлашћеним дипломатско-конзуларним службеником дају изјаву којом одређују лично име у складу са законом којим се уређује лично име.

Утврђивање презимена супружника

Члан 61.

Ако на основу извода иностраног органа није могуће утврдити презиме супружника које су узели приликом закључења брака, матичар, односно овлашћени дипломатско-конзуларни службеник прибавља тај податак од иностраног органа пред којим је брак закључен.

Ако ни на тај начин није могуће утврдити презиме супружника, лица из става 1. овог члана ту чињеницу утврђују на основу изјаве супружника.

VII. ИЗВОДИ И УВЕРЕЊА ИЗ МАТИЧНОГ РЕГИСТРА

Врсте и садржина извода и уверења

Члан 62.

На основу података садржаних у Евиденцији рођења, закључења брака и смрти издају се извод са подацима о рођењу, извод са подацима о закључењу брака и извод са подацима о смрти, као и уверења.

Изводи из Евиденције рођења, закључења брака и смрти садрже следеће податке, и то:

1) Извод са подацима о рођењу:

име и презиме; пол; дан, месец, година и час рођења; место и општина /град и држава рођења; ЈМБГ, односно ЕБС; држављанство; национална припадност; брачни статус и ако је лице у браку име и презиме и ЈМБГ, односно ЕБС супружника; подаци о родитељима, и то: име и презиме (и презиме одређено при рођењу); ЈМБГ, односно ЕБС; држављанство; подаци о детету: име и презиме, пол, дан, месец, година и час рођења; место и општина/град и држава рођења; ЈМБГ, односно ЕБС и држављанство детета;

2) Извод са подацима о закључењу брака:

дан, месец, година закључења брака; место и општина/град и држава закључења брака; подаци о женику и невести, и то: име и презиме; презиме које су супружници узели при закључењу брака; ЈМБГ, односно ЕБС; дан, месец и година рођења; место и општина/град и држава рођења; држављанство; име и презиме родитеља супружника;

3) Извод са подацима о смрти:

име и презиме (и презиме одређено при рођењу, ако је умрли био у браку); пол умрлог; дан, месец, година и час смрти; место и општина/град и држава где је смрт настала; ЈМБГ, односно ЕБС; дан, месец и година рођења; место и општина/град и држава рођења; држављанство; брачни статус умрлог; име и презиме супружника умрлог и његово презиме одређено при рођењу и име и презиме родитеља умрлог.

Изводи из Евиденције рођења, закључења брака и смрти садрже последње податке који су уписани у ову евиденцију до времена издавања извода.

Уверење из евиденције рођења, закључења брака и смрти садржи поједине податке уписане у ову евиденцију или поједине чињенице о личном стању грађана које произлазе из тих података у време издавања.

Уверење о држављанству Републике Србије издаје се у складу са прописима о држављанству Републике Србије.

Изводом из Евиденције рођења, закључења брака и смрти не доказује се држављанство Републике Србије.

Обрасце извода и уверења из Евиденције рођења, закључења брака и смрти технички израђује и штампа Народна банка Србије – Завод за израду новчаница и кованог новца - Топчидер.

Рок важења извода из евиденције рођења, закључења брака и смрти

Члан 63.

Изводи из Евиденције рођења, закључења брака и смрти немају ограничени рок важења, а за употребу издатог извода који не садржи последње уписане податке из те евиденције одговорно је лице које га стави у правни саобраћај.

Евиденција о издатим изводима и уверењима

Члан 64.

У Матичном регистру води се Евиденција о издатим изводима и уверењима из евиденције из чл. 7. и 9. овог закона.

У Евиденцију из става 1. овог члана уписују се: име и презиме; ЈМБГ; пребивалиште и адреса физичког лица, односно назив и седиште правног лица по чијем је захтеву издат извод или уверење; врста исправе која се издаје (извод са подацима о рођењу, закључењу брака или смрти или уверење); име и презиме лица за које се издаје извод или уверење; ЈМБГ; податак о органу управе за који се води упис за који се издаје извод или уверење; текући број уписа и година уписа; датум издавања извода или уверења и име и презиме и квалификовани потпис матичара, односно овлашћеног дипломатско-конзуларног службеника који је издао извод или уверење из Матичног регистра.

Подаци из Евиденције из става 1. овог члана чувају се трајно, у сврху праћења стања у вези са издавањем извода и уверења о чињеницама и подацима уписаним у евиденцију из чл. 7. и 9. овог закона и спречавања евентуалних злоупотреба у погледу издавања ових јавних исправа.

Право на увид у податке

Члан 65.

Право увида у податке из евиденције из члана 7. овог закона има лице на које се ти подаци односе, супружник, крвни сродник у правој линији и лице које је у другом степену крвног сродства у побочној линији, усвојитељ или старатељ.

Поред лица из става 1. овог члана право увида има и ванбрачни партнер чија је ванбрачна заједница утврђена у складу са законом.

Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може извршити увид у податке из евиденције из члана 7. овог

закона, као и списе на основу којих се врши упис, а који се односе на његово порекло.

После новог уписа чињенице рођења усвојеника право увида у евиденцију из члана 7. овог закона за дете имају само дете и усвојитељи детета, на начин утврђен законом који уређује област породичноправне заштите.

После уписа податка о промени пола, право увида у податке у евиденцији из члана 7. овог закона и списе за лице које је променило пол, имају само лице које је променило пол, дете, и родитељи тог лица.

Право на издавање извода и уверења

Члан 66.

Изводи и уверења из Евиденције из члана 7. овог закона издају се лицима из члана 65. овог закона, као и другим лицима само ако су законом овлашћена да користе те податке.

Одбијање захтева

Члан 67.

О одбијању захтева за увид у податке из Евиденције из члана 7. овог закона, као и списе на основу којих је извршен упис, односно одбијању захтева за издавање извода и уверења из Евиденције из члана 7. овог закона, орган управе, односно дипломатско-конзуларно представништво доноси решење, у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

VIII. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА МАТИЧАРА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ МАТИЧАРА

Услови за обављање послова матичара

Члан 68.

Матичар може бити лице које има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању до три године, положен државни стручни испит и посебан стручни испит за матичара и овлашћење за обављање послова матичара.

Овлашћење за обављање послова матичара

Члан 69.

Овлашћење из члана 68. овог закона даје министар на предлог руководиоца органа управе, након положеног посебног стручног испита за матичара.

У случају привремене спречености матичара да обавља послове или повећаног обима посла министар на предлог руководиоца органа управе може овластити друго лице у том органу.

Лице из става 2. овог члана мора да испуњава услове из члана 68. овог закона.

Посебан стручни испит за матичара

Члан 70.

Посебан стручни испит за матичара полаже се, по правилу, пре распоређивања на послове матичара.

Изузетно, посебан стручни испит за матичара полаже:

1) лице које је засновало радни однос на неодређено време ради обављања послова матичара, а нема положен посебан стручни испит за матичара, у року од шест месеци од дана заснивања радног односа;

2) лице на пробном раду које је радни однос засновало на неодређено време на пословима матичара, а нема положен посебан стручни испит за матичара, до окончања пробног рада.

Посебан стручни испит за матичара могу полагати и друга лица која су се оспособила за самосталан рад у струци, односно самостално обављање послова и имају најмање једну годину радног искуства у нивоу и врсти образовања који су услов за обављање послова матичара, а заинтересована су за рад на пословима матичара.

Посебан стручни испит за матичара спроводи комисија, коју образује министар.

Трошкови полагања посебног стручног испита за матичара утврђују се законом којим се уређују републичке административне таксе.

Уверење о положеном посебном стручном испиту за матичара

Члан 71.

Министарство издаје уверење о положеном посебном стручном испиту за матичара.

Уверење из става 1. овог члана садржи следеће податке: име и презиме кандидата који је положио посебан стручни испит за матичара; дан, месец и година, место и општина, односно град рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава рођења; ЈМБГ; назив високошколске установе, ниво и врста стеченог образовања и стручни назив и датум полагања посебног стручног испита за матичара.

Евиденција о положеном посебном стручном испиту за матичара

Члан 72.

Министарство води Евиденцију о положеном посебном стручном испиту за матичара.

Евиденција из става 1. овог члана води се у електронском облику.

У Евиденцију из става 1. овог члана уписују се: име и презиме кандидата; дан, месец и година, место и општина, односно град рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава рођења; ЈМБГ; назив високошколске установе, ниво и врста стеченог образовања и стручни назив; назив органа јединице локалне самоуправе, односно другог послодавца код кога је кандидат запослен; број и датум решења којим је одобрено полагање посебног стручног испита за матичара; датум полагања испита; подаци о општем успеху на испиту и број и датум издатог уверења о положеном посебном стручном испиту за матичара.

Евиденција о датим овлашћењима за обављање послова матичара

Члан 73.

Министарство у Матичном регистру води Евиденцију о датим овлашћењима за обављање послова матичара.

У Евиденцију из става 1. овог члана уписују се: име и презиме матичара; орган управе који је поднео предлог за давање овлашћења за обављање послова матичара; број и датум решења којим се даје овлашћење за обављање послова матичара; период на који се даје овлашћење; ниво и врста стеченог образовања и стручни назив који је стекао матичар; датум када је положен посебан стручни испит за матичара; јединица локалне самоуправе за коју је дато овлашћење за обављање послова матичара; број и датум решења о престанку овлашћења за обављање послова матичара.

Стручно усавршавање матичара

Члан 74.

Стручно усавршавање је право и дужност матичара да стиче знања и вештине, односно способности за обављање послова матичара.

Стручно усавршавање матичара остварује су у складу са законом који уређује права и дужности из радног односа запослених у органима јединица локалне самоуправе.

Лице које први пут заснива радни однос, односно распоређује се или премешта на радно место матичара, дужно је да похађа секторски посебни програм обуке матичара, у року од годину дана од дана заснивања радног односа, односно распоређивања или премештаја на радно место матичара.

Секторско посебно стручно усавршавање матичара

Члан 75.

Секторски посебни програм обуке матичара, за сваку годину, припрема, развија и доноси Министарство, након спроведеног поступка утврђивања потреба за секторским посебним стручним усавршавањем у повереним пословима Матичног регистра.

Министарство самостално спроводи донети програм из става 1. овог члана, а може одлучити да га спроведе и на други начин, у складу са законом који уређује права и дужности из радног односа запослених у органима јединица локалне самоуправе.

Руководилац органа управе је дужан да по доношењу програма обуке из става 1. овог члана за календарску годину, донесе план стручног усавршавања свих матичара у органу управе којим руководи и достави га министарству најкасније до 31. јануара године за коју се овај програм доноси.

План из става 3. овог члана обавезно садржи назив јединице локалне самоуправе, односно корисника секторског посебног програма обуке матичара, податке о полазницима обуке (име и презиме; ЈМБГ; адреса електронске поште; број мобилног телефона) и тематским целинама које сваки од матичара има право и дужност похађања у календарској години.

Евиденција о секторским посебним програмима обуке матичара

Члан 76.

Министарство води Евиденцију о секторским посебним програмима обуке матичара.

Евиденција из става 1. овог члана води се у електронском облику.

Евиденција из става 1. овог члана садржи податке о: јединицама локалне самоуправе, односно корисницима секторског посебног програма обуке матичара; учесницима обуке (име и презиме; ЈМБГ; пол, у складу са законом

који уређује заштиту података о личности; ниво и врста стеченог образовања и стручни назив; адреса електронске поште; број мобилног телефона; остварени успех, ако се по завршетку програма врши провера знања учесника); спроводиоцу коме је поверено извођење обуке; предавачима и другим реализаторима програма обуке (име и презиме; ЈМБГ; адреса; пол, у складу са законом који уређује заштиту података о личности; ниво и врста стеченог образовања и стручни назив; државни орган, јединица локалне самоуправе, односно други послодавац код кога је запослен; звање; радно место на које је распоређен, односно постављен; број и датум решења о акредитацији; област акредитације; број текућег рачуна и назив банке; адреса електронске поште; број мобилног телефона); оценама успешности спроведених програма и материјалима који су припремљени за потребе или су производ програма стручног усавршавања.

IX. КОРИШЋЕЊЕ ПОДАТАКА

Коришћење података из Матичног регистра

Члан 77.

Подаци из Матичног регистра користе се у складу са законом, односно државни органи, организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења обрађују податке, односно чињенице из евиденције из чл. 7. и 9. овог закона неопходне за извршавање њихових законом утврђених послова и овлашћења, сагласно начелу минимизације података.

Податке из Матичног регистра обрађују надлежни органи за спречавање, истрагу и откривање кривичних дела, као и гоњење учинилаца кривичних дела или извршење кривичних санкција, укључујући и заштиту и спречавање претњи јавној и националној безбедности, у складу са законом.

Пренос података у Централни регистар становништва

Члан 78.

Подаци из евиденција из чл. 7. и 9. овог закона се без одлагања преносе у Централни регистар становништва, у складу са законом којим се уређује Централни регистар становништва.

Подаци из евиденција из става 1. овог члана који се не воде у Централном регистру становништва могу преузимати државни органи, организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења, ако за то постоји правни основ и технички услови за повезивање са Матичним регистром, у складу са законом.

Преузимање података од стране Министарства

Члан 79.

Министарство преузима податке из евиденције из члана 7. овог закона потребне за редовно ажурирање службених евиденција које се воде као електронске базе података из надлежности министарства, као и ради обраде, анализе података и израде извештаја потребних за обављање послова из своје надлежности.

Преузимање података за вршење промена у Јединственом бирачком списку

Члан 80.

Министарство из Матичног регистра, односно евиденција из чл. 7. и 9. овог закона преузима податке који су од значаја за ажурирање, односно вршење промена по службеној дужности у јединственом бирачком списку.

Ажурирање односно вршење промена по службеној дужности из става 1. овог члана спроводи се у поступку утврђеном прописима којим се уређује јединствени бирачки списак.

Вишеструки уписи

Члан 81.

Ако се утврди да је одређено лице у истој јединици локалне самоуправе уписано у евиденције из чл. 7. и 9. овог закона два или више пута, орган управе по службеној дужности доноси решење којим ће поништити све последње уписе, а оставити као важећи само први упис.

Ако се утврди да је одређено лице уписано у две или више јединица локалне самоуправе, органи управе код којих је то лице уписано после првог уписа, по службеној дужности доносе решење о поништењу уписа и примерак решења достављају управи који води први упис тог лица, који једини остаје важећи.

У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана први упис ће се ажурирати подацима из поништених уписа.

Х. НАДЗОР И ЧУВАЊЕ

Надзор над спровођењем закона

Члан 82.

Надзор над спровођењем овог закона и извршавањем послова поверених овим законом, врши Министарство.

Инспекцијски надзор врши Министарство преко управне инспекције.

Надзор над спровођењем овог закона у делу који се односи на Матични регистар које се води у дипломатско-конзуларним представништвима врши министарство надлежно за спољне послове.

Надзор над спровођењем овог закона у делу који се односи на Евиденцију о држављанству Републике Србије врши министарство надлежно за унутрашње послове.

Чување

Члан 83.

Матичне књиге, документа која садрже податке из Матичног регистра и збирке исправа на основу којих је извршен упис и промене у Матичном регистру чувају се трајно.

Матичне књиге, које су вођене по прописима важећим до ступања на снагу овог закона, укључујући и матичне књиге које су вођене до 9. маја 1946. године, надлежни орган управе по истеку 100 година од последњег уписа, предаје надлежном јавном архиву.

Документа која садрже податке личног статуса једног лица из Матичног регистра, са збирком исправа и предметима, по истеку 100 година од последњег уписа предају се у електронском облику Државном архиву Србије.

Након предаје матичних књига, односно документа из ст. 2. и 3. овог члана, надлежни јавни архив издаје уверења, оверене копије и преписе докумената чије оригинале чува и које имају доказну снагу јавне исправе у складу са прописима о архивској грађи и архивској делатности.

Обезбеђивање приступа и мере заштите приступа Матичном регистру

Члан 84.

Приликом обраде података примењују се одговарајуће техничке и организационе мере заштите података који се обрађују, сагласно прописима и усвојеним стандардима и сразмерно ризицима који произлазе из обраде и природе података који су предмет заштите.

Обрада података сразмерна је сврси, односно обрађују се подаци који су примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Посебна организација предузима одговарајуће безбедносне мере у циљу заштите података од незаконитог уништења или губитка, мењања, неовлашћеног обелодањивања или приступа када се обрада података врши употребом информационо-комуникационих технологија.

Мере заштите приступа Матичном регистру подразумевају:

- 1) аутентификацију високог нивоа поузданости;
- 2) ауторизацију овлашћеног службеног лица корисника података, чиме се спречава неовлашћени приступ подацима.

Ако се Матичном регистру приступа преко другог софтверског решења врши се аутентификација приступа сервисима од стране корисника података која укључује и обавезну примену серверских сертификата.

Сваки приступ Матичном регистру мора бити аутоматски забележен јединственим идентификатором лица које је приступило подацима, са тачним временом приступа, а систем такође бележи изворе из којих је преузет податак, поступак којим је неки податак промењен, као и датум и време измене податка.

Обезбеђивање приступа и мере заштите приступа подацима у Матичном регистру, комуникација са другим софтверским решењима корисника података, врши се у складу са прописима којима се уређује област електронске управе, електронске идентификације и информационе безбедности.

Заштита података у Матичном регистру

Члан 85.

Матични регистар налази се у Државном центру за управљање и чување података који обезбеђује физичку заштиту података и докумената у складу са законом којим се уређује електронска управа, информациона безбедност, квалификовано електронско чување и заштита архивске грађе.

Посебна организација предузима мере против неовлашћеног или случајног приступа Матичном регистру, мењања, уништавања или губитка података, неовлашћеног преноса, других облика незаконите обраде података, као и мере против злоупотребе личних података, у складу са прописима који уређује информациона безбедност и електронска идентификација.

Посебна организација је дужна да обезбеди непрекидно функционисање Матичног регистра формирањем секундарне базе података и обезбеђивања рада софтверског решења на секундарној локацији, чиме се осигурава континуитет његовог рада и чување података и докумената, у складу са прописима којима уређује информациона безбедност.

Посебна организација је дужна да, у циљу заштите, на крају сваке календарске године, закључно са 31. децембром изради резерве копије, које се сматрају оригиналом, свих промена података из Евиденција из члана 7. и 9. овог закона, које су настале у тој години, са збирком исправа из члана 11. овог закона, а што се ближе уређује актом Владе.

Мере које се предузимају у случају прекида рада матичног регистра

Члан 86.

Изузетно, у случају прекида рада Матичног регистра на период дужи од 48 часова орган управе врши упис у посебну евиденцију из члана 44. став 3. овог закона у папирном облику.

Након поновног успостављања рада матичар без одлагања врши упис у Матични регистар.

Садржину и изглед евиденције из става 1. овог члана и ближи начин поступања прописују министар надлежан за послове управе и министар надлежан за послове држављанства.

Обнова

Члан 87.

Ако дође до уништења или нестанка података из Матичног регистра обнова се врши без одлагања, у складу са прописима којима се уређује област информационе безбедности.

Министар и министар надлежан за послове држављанства ближе уређују начин поступања у случају уништења и нестанка података из Матичног регистра, као и начин вршења обнове.

XI. ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПОДЗАКОНСКИХ ПРОПИСА

Члан 88.

Ради спровођења одредаба овог закона, министар ближе уређује:

- 1) начин вођења Матичног регистра;
- 2) критеријуме на основу којих се одређује број матичара у оквиру јединица локалне самоуправе;
- 3) начин вршења увида у евиденцију из члана 7. овог закона која се води у Матичном регистру;
- 4) начин издавања извода и уверења о чињеницама и подацима уписаним у евиденцију рођених, венчаних и умрлих која се води у Матичном регистру и Регистру матичних књига, као и извода намењених за употребу у иностранству и вођења евиденције у Матичном регистру о издатим изводима и уверењима;
- 5) начин вођења евиденције у Матичном регистру о дозволама да се умрли сахрани пре него што је чињеница смрти пријављена матичару;

6) програм и начин полагања посебног стручног испита за матичара, састав и начин рада комисије за спровођење посебног стручног испита за матичара, лица која учествују у организацији и спровођењу посебног стручног испита за матичара, накнаде за рад комисије и лица која учествују у организацији и спровођењу посебног стручног испита за матичара, облик и изглед обрасца уверења о положеном посебном стручном испиту за матичара, начин издавања уверења о положеном посебном стручном испиту за матичара и начин уписа и вођења евиденције о положеном посебном стручном испиту за матичара;

7) начин вођења евиденције у Матичном регистру о датим овлашћењима за обављање послова матичара;

8) начин уписа личног имена;

9) начин уписа податка о националној припадности;

10) начин исправке техничке грешке и промене података;

11) начин исправке и накнадног уписа чињеница и података;

12) начин чувања исправки података унетих у Матични регистар;

13) начин чувања и архивирања података;

14) обнову

и друга питања од значаја за вођење Матичног регистра.

Министар прописује садржину и изглед извода и уверења из евиденције из члана 7. овог закона и садржину и изглед пријава рођења, закључења брака и смрти у иностранству.

Министар и министар надлежан за унутрашње послове ближе уређују начин успостављања Матичног регистра.

Министар и министар надлежан за послове здравља споразумно прописују поступак издавања пријаве и садржину и изглед пријаве рођења детета, поступак издавања и садржину и изглед потврде о промени пола и поступак издавања потврде о смрти и садржину и изглед потврде о смрти.

Министар надлежан за унутрашње послове и министар надлежан за породичноправну заштиту споразумно прописују начин вођења поступка о налажењу детета и сачињавању записника о налажењу детета.

Министар и министар надлежан за породичноправну заштиту споразумно прописују садржину и изглед захтева и записника за закључење брака.

Министар, министар надлежан за послове држављанства, министар надлежан за послове здравља и министар надлежан за послове породичноправне заштите споразумно прописују начин поступања у случајевима рођења детета чија мајка нема документ којим се доказује идентитет.

XII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 89.

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице или одговорно лице у правном лицу ако:

1) пријави чињеницу рођења или смрти које нису наступиле (чл. 16, 17, 29, 32. и 33. овог закона);

2) не пријави надлежном доктору медицине специјалисти гинекологије и акушерства у здравственој установи рођење детета ван здравствене установе (члан 17. ст. 1. и 2. овог закона);

3) не пријави чињеницу рођења детета у прописаном року (члан 18. овог закона);

4) не одреди лично име детету у прописаном року (члан 22. овог закона);

5) не пријави чињеницу смрти у прописаном року (члан 29. овог закона);

6) изврши сахрањивање пре уписа у евиденцију из члана 7. овог закона без дозволе надлежног органа (члан 34. став 1. овог закона);

7) не достави потврду о промени пола у прописаном року (члан 37. став 3. овог закона);

8) да неистините податке у пријави за упис (члан 43. став 1. овог закона);

9) не чува податке из Матичног регистра у складу са законом (члан 83. овог закона).

За прекршаје из става 1. овог члана казниће се правно лице новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара.

Новчаном казном од 15.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном органу или органу јединице локалне самоуправе ако у прописаном року:

1) по захтеву не упише податак о националној припадности (члан 36. овог закона).

2) не изврши упис личног имена припадника националне мањине према језику и правопису припадника националне мањине (члан 40. овог закона);

3) не достави надлежном матичару правноснажне одлуке и друга акта о чињеници рођења, закључења брака и смрти и променама у вези са тим чињеницама (члан 42. овог закона).

Новчаном казном од 15.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу управе из члана 13. овог закона, које не изврши допуне и исправке података у Матичном регистру (члан 50. став 3. и чл. 51. и 52. овог закона).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу управе из члана 13. овог закона ако не донесе план стручног усавршавања матичара у органу управе којим руководи и не достави га министарству у прописаном року (члан 75. став 3. овог закона).

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Настављање обављања послова матичара

Члан 90.

Матичари и заменици матичара који у тренутку ступања на снагу овог закона обављају послове матичара, односно имају овлашћења за обављање послова матичара, а немају стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, основним струковним студијама, односно на студијама у трајању до три године, а

испуњавају друге услове прописане чланом 68. овог закона, настављају да обављају послове матичара.

Даном почетка примене овог закона престају да важе овлашћења за обављање послова матичара дата у смислу прописа важећих до ступања на снагу овог закона.

Окончање започетих поступака

Члан 91.

Поступци започети до дана почетка примене овог закона окончаће се по одредбама овог закона.

Уколико је матична књига која је вођена по ранијим прописима, укључујући и матичне књиге вођене у дипломатско-конзуларном представништву, уништена или нестала обнавља се у складу са прописима који важе до ступања на снагу овог закона.

Пренос података

Члан 92.

Пренос података из Регистра матичних књига у евиденцију из члана 7. овог закона у Матичном регистару извршиће Посебна организација у складу са прописима о електронској управи уз надзор и подршку Министарства.

Пренос података о држављанству из евиденције о држављанима Републике Србије у смислу прописа о држављанству у Евиденцију о држављанству Републике Србије у Матичном регистару извршиће Посебна организација у складу са прописима о електронској управи уз надзор и подршку министарства надлежног за послове држављанства.

Органи из члана 6. ст. 2. и 4. Закона о матичним књигама („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 145/14 и 47/18), министарство надлежно за спољне послове и министарство надлежно за послове држављанства дужни су да по службеној дужности изврше исправке и допуне недостајућих података у Регистру матичних књига и евиденцији о држављанима Републике Србије, као и упис података на српском језику и ћириличком писму, ради несметаног преноса података у Матични регистар.

Ради преноса података органи из става 3. овог члана су у обавези да у матичној књизи рођених, матичној књизи венчаних, матичној књизи умрлих и евиденцији држављана Републике Србије допуне, односно исправе податке, а нарочито: ЈМБГ, лично име, дан, месец, година и час рођења; место и општина/град рођења; држава рођења, име и презиме родитеља и њихов ЈМБГ.

Пренос података ће се извршити до почетка примене овог закона, а поступак преноса ближе уређују министар и министар надлежан за послове држављанства.

Престанак вођења матичних књига и ажурирања Регистра матичних књига

Члан 93.

Даном почетка примене овог закона престају да се воде матичне књиге у Регистру матичних књига и у папирном облику.

Уколико до дана почетка примене овог закона поједини уписи, односно подаци из Регистра матичних књига нису могли бити пренети у Матични регистар, за те уписе наставља да се води Регистар матичних књига и матичар

је дужан да без одлагања изврши потребне допуне, односно исправке у Регистру матичних књига, након чега се подаци преносе у Матични регистар.

До преноса података из става 2. овог члана, изводи и уверења издају се на основу података садржаних у Регистру матичних књига.

Рок за доношење подзаконских прописа

Члан 94.

Подзаконски прописи за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од ступања на снагу овог закона.

Обезбеђивање услова

Члан 95.

Министарство надлежно за послове здравља обезбедиће услове за издавање електронске потврде о промени пола до почетка примене овог закона.

Министарство надлежно за послове правосуђа обезбедиће услове за достављање правноснажних судских одлука електронским путем до почетка примене овог закона.

Министарство надлежно за спољне послове обезбедиће вођење матичних књига у Регистру матичних књига до почетка преноса података.

Престанак важења Закона о матичним књигама

Члан 96.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о матичним књигама („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 145/14 и 47/18) и подзаконски акти донети на основу тог закона.

Даном почетка примене закона престају да важе одлуке о матичним подручјима.

Престанак важења других прописа

Члан 97.

Даном почетка примене овог закона, престаје да важи члан 303. ст. 2. и 3. Породичног закона („Службени гласник РС”, бр. 18/05, 72/11 – др. закон и 6/15).

Ступање на снагу

Члан 98.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се истеком три године од дана његовог ступања на снагу, изузев одредаба чл. 47. и 92. овог закона које почињу да се примењују даном његовог ступања на снагу.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Предлога закона о Матичном регистру (у даљем тексту: Предлог закона) садржан је у одредби члана 97. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује поступак пред судовима и другим државним органима, као и тачки 16. којом се регулише организација, надлежност и рад републичких органа.

Такође, чланом 42. став 2. Устава Републике Србије, члана прописано је да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Службене евиденције представљају основ функционисања и уређења система сваке државе. Без детаљних, али пре свега потпуних и тачних службених евиденција, није могуће на адекватан начин уредити државни систем. Ово се посебно односи на матичне књиге, које поред улоге регистра у којем се воде подаци о личним стањима грађана, имају и шири значај у контексту развоја електронске управе, јер ова службена евиденција представља основ за остваривања широког спектра права. Управо зато, неопходно је било сагледати стање у пракси, проблеме са којима се сусрећу како грађани тако и матичне службе и на основу тога утврдити адекватан смер и потребну реформу како би систем матичних евиденција у свом пуном капацитету омогућио држави да додатно унапреди организацију и грађанима да остваре своја права на што бржи и ефикаснији начин.

У складу са процесом увођења информационих технологија у рад јавне управе (е-управа) изменама и допунама Закона о матичним књигама, чија примена је почела 1. јануара 2019. године, допринело се повећању ефикасности рада, лакшој доступности, смањењу трошкова, унапређењу благовремености и транспарентности, што све има за циљ оживотворење концепта јавне управе као сервиса грађана.

Према постојећем нормативном оквиру, матичне књиге, односно матична књига рођених, матична књига венчаних и матична књига умрлих воде се у електронском и папирном облику. Електронски облик матичне књиге рођених, матичне књиге венчаних и матичне књиге умрлих води се у Регистру матичних књига, који представља јединствену базу података о личном стању грађана.

И поред тога што су поменуте измене и допуне нормативног оквира обезбедиле јединствено електронско вођење матичних књига у Регистру матичних књига и даље имамо концепт одвојеног вођења три врсте матичних књига - рођених, венчаних и умрлих, које праћене паралелним вођењем у папирном облику носе ризик да се статусне промене не ажурирају благовремено у матичној књизи рођених – која по правилу треба да евидентира све промене (нпр. када матична књига рођених не добије одмах информацију да је закључен/престао брак или наступила смрт).

Ово представља ризик не само са аспекта вођења матичних књига, већ и шире, јер је Регистар матичних књига ресурс из којег други органи прибављају податке неопходне за вршење послова из своје надлежности. Такође, подаци из Регистра матичних књига преузимају се и у Централни регистар

становништва који представља јединствену, централизовану и поуздану државну базу података која садржи тачне и ажурне податке о становништву Републике Србије у електронском облику и која омогућава свим државним органима и организацијама, органима и организацијама аутономне покрајине и локалне самоуправе, установама, јавним предузећима, посебним органима преко којих се остварује регулаторна функција и правним и физичким лицима којима су поверена јавна овлашћења да послове из своје надлежности обављају на поуздан, економичан и ефикасан начин, заснован на централизовано обрађеним, тачним, ажурним и поузданим подацима добијеним са једног места – из Централног регистра, као и да се на основу података из Централног регистра обезбеде поуздани подаци у базама података које органи воде на основу других прописа.

Поред тога, у перспективи дигиталне ере ће папирни облик вођења евиденција – свих, па и матичних књига, бити превазиђен јер успорава рад, штети животној околини, оптерећује посао администрације и истовремено повећава могућности за грешке.

У корак са напретком савремених технологија, потребом за ажурним вођењем службених евиденција и растућим трендом смањења кадровских капацитета било је неопходно креирати нови законодавни оквир као основ за успостављање новог система, који ће бити у могућности да адекватно одговори потребама грађана и истовремено омогућити дугорочно функционисање рада матичних служби у дигиталном окружењу.

Важећим Законом о матичним књигама предвиђено је да се о личном стању грађана воде три одвојене матичне књиге: матична књига рођених, матична књига венчаних и матична књига умрлих. Овај концепт представља традицију која има дугу историју на овим просторима, а и шире. У упоредном законодавству европских држава нпр. може се видети неколико основних решења када је у питању облик у коме се воде матичне књиге. Тако на пример, и Немачка и Француска, као окосница европских правних система, уређују вођење матичних књига и у папирној и електронској верзији, а један број земаља (Аустрија, Естонија, Словенија) само у електронској верзији. И у овом питању има комбинованих решења према коме се матичне књиге рођених и умрлих воде само у електронској верзији, а матична књига венчаних и у папирној и у електронској верзији (Хрватска, Црна Гора). Узевши у обзир чињеницу потпуне дигитализације матичних регистара, поставља се питање неопходности вођења раздвојених евиденција за рођене, венчане и умрле. Бројни разговори са матичарима, стручњацима из разних области указали су на предности система у коме би се сви лични подаци обједињено водили у јединственој електронској бази - по принципу сви подаци о лицу на једном месту (рођење/закључење брака/смрт, као и све статусне промене) уз проширење података са подацима о деци. Начелно, у том обједињавању, манифестују се предности које би допринеле тачности и уједначености евиденција, као и ефикаснијем раду од стране матичних служби, затим реорганизацијом рада у оквиру самих управа које врше поверени посао вођења ових основних службених евиденција о личним стањима грађана, укључујући и кадровске капацитете службеника који су овлашћени да их воде, а у крајњој тачки и ефикаснијем раду на нивоу целе државе.

Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021–2030. године дефинише неколико кључних циљева који имају за циљ унапређење ефикасности, транспарентности и одговорности у раду јавне управе. Неки од посебних циљева које ова стратегија поставља односе се на унапређење ефикасности и ефективности јавне управе, односно поједностављење административних процеса како би се омогућило брже и

ефикасније пружање услуга грађанима и привреди. Такође, један од кључних циљева јесте унапређење дигиталних услуга, стварање јединствених платформи за е-управу, као и усмеравање на дигиталну трансформацију кроз примену нових технологија у свим секторима јавне управе. Неизоставан аспект стратегије је унапређење људских ресурса и професионализација јавне управе кроз осигурање квалитетног и стручног кадра, путем континуираних обука и усклађивања образовних и радних норми са потребама савременог друштва. Ови циљеви указују на свеобухватан приступ модернизацији јавне управе, са нагласком на ефикасност, транспарентност, одговорност у свим сегментима јавне управе.

Разлози за доношења предложеног закона су праћење савремених, а уз то и потврђених тенденција, са јасном интенцијом да се ова управна делатност додатно осавремени, олакша, приближи грађанима, а у исто време и да се путем додатних појединачних интервенција обезбеди већи ниво заштите грађана од неких савремених аспеката угрожавања њихове приватности. Ова промена је усмерена ка надоградњи и осавремењавању постојећег концепта вођења матичних књига уз стварање одговарајућег правног основа, прецизирање појединих решења, као и нормирање потребних претпоставки техничког и кадровског карактера за ширу и сигурнију примену информационих технологија у најбитнији сегмент јавних евиденција, као бржих, доступнијих и ефикаснијих форми у њиховом вођењу. На тај начин обезбедиће се могућност да њихова шира употреба истовремено буде и делотворнија и функционалнија у односу на досадашња решења.

Дакле, један од циљева предложеног закона јесте обједињавање матичних књига и њихово вођење на начин који ће у потпуности одговарати дигиталном свету у коме се налазимо. Истовремено, имајући у виду да је Законом о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 90/07 и 24/18) прописано да Евиденцију о држављанима Републике Србије води орган надлежан за вођење матичних књига као поверени посао, матичари истовремено са повереним пословима вођења матичних књига обављају и поверене послове вођења евиденције о држављанима Републике Србије, па се као логично решење приликом успостављања новог система наметнуло да ове две службене евиденције буду обухваћене у оквиру једног софтверског решења, односно централизоване базе – Матичног регистра, који успостављају, одржавају и унапређују министарство надлежно за послове управе у делу који се односи на Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и министарство надлежно за унутрашње послова у делу који се односи на Евиденцију о држављанству Републике Србије, уз техничку подршку органа државне управе у чијој је надлежности пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа државне управе. У новом Матичном регистру налазиће се две основне евиденције - Евиденција рођења, закључења брака и смрти која ће бити успостављена од Регистра матичних књига и Евиденција о држављанству Републике Србије која ће бити успостављена од Евиденције држављана Републике Србије (под којом се подразумева чињеница држављанства која се води у матичној књизи рођених, књиге држављана Републике Србије вођене по прописима који су били на снази до ступања на снагу Закона о држављанству и друге евиденције држављана вођене у Републици Србији).

У складу са наведеним, неопходно је да се потпуна дигитализација матичних књига и евиденција изведу на начин и софтверским решењима која ће омогућити несметан рад матичних служби, функционисање размене података и

њихову адекватну заштиту, за шта је потребно обезбедити кроз нормативни оквир доношењем новог закона у области матичних књига.

Имајући у виду напред наведено приступило се изради овог Предлога закона о Матичном регистру, а у образложењу појединачних одредби дато је објашњење како и на који начин ће функционисати нови систем.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И РЕШЕЊА

Одредбама члана 1. Предлога закона о Матичном регистру (у даљем тексту: Предлог закона) предвиђен је предмет закона, односно да се истим уређује начин успостављања Матичног регистра и евиденције које се воде у Матичном регистру, њихова садржина и надлежност за вођење, као и начин вођења, врсте јавних исправа које се издају из Матичног регистра, размену и коришћење података из Матичног регистра, што може укључивати процедуре за приступ подацима, заштиту приватности и сигурност података. Коначно, овај члан такође укључује питања која се односе на услове за обављање послова матичара, који су одговорни за обраду података у Матичном регистру, као и на надзор над применом прописа који се односе на Матични регистар, као и друга питања од значаја за успостављање и вођење Матичног регистра. Такође, предвиђено је да се појмови који се користе у мушком роду обухватају исте појмове у женском роду, у првом члану, истакнуто је важно место родне равноправности.

Чланом 2. Предлога закона предлажу се појмови од значаја за његову примену. Између осталог, предвиђа се појам Матичног регистра као софтверског решења - централизоване електронски вођене база података која садржи Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије; техничка грешка као очигледна грешка која настаје приликом преписа података из докумената, као што су омашке у бројевима или словима, чиме се ствара основ за њихово исправљање у складу са прописима. Такође је предвиђено је шта се подразумева под појмом „јединствена идентификациона ознака уписа”, а прецизирани су и други појмови у циљу бољег разумевања Предлога закона.

Члан 3. Предлога закона објашњава начин, циљ и сврху успостављања и вођења Матичног регистра.

Циљ успостављања Матичног регистра као софтверског решења је централизовано електронско вођење базе података која садржи Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије.

Сврха обраде података у оквиру Матичног регистра је: тачно и ажурно вођење података о личним статусима грађана: одређивање личног статуса лица и повезивање са подацима личног статуса детета; развој електронских услуга заснованих на тачним и ажурним подацима из Матичног регистра; ефикасно вођење управних и других поступака органа.

Поред две основне службене евиденције, предвиђено је да Матични регистар садржи и друге евиденције од значаја за функционисање Матичног регистра и вођење података, као што су Евиденција о издатим дозволама да се умрли сахрани пре уписа чињенице смрти, Евиденција о одложеним уписима; Евиденција о издатим изводима и уверењима, Евиденција о датим овлашћењима за обављање послова матичара.

Имајући у виду да Матични регистар представља јединствен централизован скуп података који се налазе у две евиденције које се воде у електронском облику и то Евиденција рођења, закључења брака и смрти и Евиденција о држављанству Републике Србије овај члан јасно разграничава ко се сматра руковоцем података, као и обрађивачем података и то на начин да је руковалац података које се воде у Евиденцији рођења, закључења брака и смрти министарство надлежно за послове управе, а руковалац података које се воде у Евиденцији о држављанству Републике Србије министарство надлежно за унутрашње послове.

Такође, даље су предвиђена питања у вези са успостављањем, одржавањем и унапређењем Матичног регистра на начин да Матични регистар успостављају, одржавају и унапређују министарство надлежно за послове управе у делу који се односи на Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и министарство надлежно за унутрашње послова у делу који се односи на Евиденцију о држављанству Републике Србије, уз техничку подршку посебне организације - органа државне управе у чијој је надлежности пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа државне управе.

Посебна организација, као обрађивач пружа техничку подршку у успостављању, одржавању и унапређењу матичног регистра и спороводи мере заштите, односно обавља послове који се односе на чување, обезбеђивање сигурности и безбедности података који се воде у Матичном регистру у складу са прописима који регулишу електронску управу и информациону безбедност.

Обрађивач података који се воде у Матичном регистру непосредно је матичар, односно овлашћени дипломатско-конзуларни службеник.

Циљ успостављања Матичног регистра јесте формирање јединственог и централизованог система који ће омогућити прикупљање, чување и обраду тачних и ажурних података о личним статусима грађана. Овај регистар представља кључни елемент у осигурању ефикасног и делотворног рада матичара и надлежних органа, који су одговорни за спровођење правних, односно административних процедура у вези са личним статусима, као што су рођења, венчања, разводи, смрти и други важни животни догађаји.

Успостављање Матичног регистра има за циљ да олакша и убрза процес обраде захтева, као и да обезбеди већу прецизност у уносу података. Регистар ће бити интегрисан са другим релевантним државним базама података, што ће омогућити бржи и једноставнији приступ информацијама. На тај начин ће се смањити могућност грешака и повећати сигурност и тачност података који се користе у различитим процесима, као што су издавање личних докумената, признавање права и одлучивање у правним стварима.

Важно је напоменути да ће Матични регистар бити подвргнут високим стандардима заштите података, како би се осигурала приватност и информациона безбедност личних информација грађана и истовремено усклађен са савременим информационим технологијама и из тог разлога је поред Министарства унутрашњих послова веома важан партнер у његовом успостављању и вођењу орган у чијем су делокругу послови електонске управе и информационе безбедности.

Успостављање овог регистра представља значајан корак ка модернизацији јавне управе и стварању ефикаснијег и поузданијег система за управљање личним подацима, чиме ће се побољшати не само услуге које држава пружа, већ и целокупно поверење грађана у институције јавне власти.

Члан 4. Предлога закона који се односи на то да Матични регистар има веома важан значај у Републици Србији у организацији и уређењу службених евиденција и идентификационих исправа држављана. У основи, овај члан предвиђа да подаци који се налазе у другим службеним евиденцијама и документима, као и на идентификационим исправама држављана Републике Србије, морају бити истоветни подацима који се налазе у Матичном регистру. Образложење овог члана може се разумети кроз значај који има Матични регистар који представља основну службену евиденцију која садржи податке о грађанима Републике Србије, укључујући име и презиме датум и место рођења, податке о родитељима и друге податке о личном статусу. Ове информације су од кључног значаја за идентификацију грађана и обављање разних административних и правних поступака. Када се подаци из Матичног регистра користе у другим службеним евиденцијама и на идентификационим исправама, њихова тачност и конзистентност постаје од суштинског значаја. Омогућавајући да подаци у различитим документима и евиденцијама буду истоветни подацима из Матичног регистра, осигурава се да подаци које се користе у различитим контекстима буду усаглашени и тачни. Ово спречава грешке и недоследности које могу настати када се подаци разликују између различитих докумената и евиденција. Такође, усаглашавање података са подацима из Матичног регистра доприноси и повећању ефикасности административних процедура, као и заштити права грађана. Коришћење тачних и конзистентних података из Матичног регистра спречава злоупотребе и идентитетске неусаглашености, обезбеђујући тако поштовање права и приватности грађана. Дакле, члан 4. Предлога закона има за циљ да утврди стандард за тачност и конзистентност података у различитим службеним евиденцијама и документима, користећи Матични регистар као основу за те податке. Ово је од изузетног значаја за функционисање административних и правних система, као и за заштиту права и интереса грађана.

Члан 5. Предлога закона предвиђа да подаци из Матичног регистра, као и изводи и уверења која се издају на основу тих података, имају доказну снагу јавних исправа. То значи да се подаци у Матичном регистру, као и чињенице које се на основу тих података доказују, сматрају истинитим све док се на законом прописан начин не докаже супротно. Ово је веома важно јер омогућава да се подаци из Матичног регистра користе као основа за доказивање различитих чињеница у правним и административним процесима. Такође, овај принцип представља претпоставку о тачности података у Матичном регистру, што олакшава административне процедуре и убрзава различите правне поступке. Међутим, ако постоји основана сумња у тачност података, могуће је доказивање супротног у административном или судском поступку.

Члан 6. Предлога закона предвиђа обавезне податке који се уписују у Матични регистар, заједничке за обе евиденције, односно Евиденцију рођења, закључења брака, смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије. Ови обавезни подаци обухватају: име и презиме лица, пол, датум рођења (дан, месец и година), место и државу рођења, као и јединствени матични број грађана (ЈМБГ) или, у случају странаца, евиденцијски број странца (ЕБС). За лица за која се не одређује или није могуће одредити ЈМБГ, односно лица којима није одређен ЕБС, овај податак се не уписује. Обавезни подаци се уписују приликом првог уписа лица у Матични регистар, без обзира на основ за упис. Основ за први упис може бити рођење, стицање држављанства, закључење брака или смрт. Поред ових општих података, у Матични регистар се уписују и додатни подаци специфични за сваку евиденцију. Тако се у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти бележе подаци везани за рођење, подаци о брачном статусу, подаци везани за смрт лица. У Евиденцију о држављанству, поред основних података, уносе се и подаци који су предвиђени

законом који уређује област држављанства. Матични регистар такође омогућава уношење накнадних промена података. Ове промене могу укључивати исправке постојећих података, допуне или потпуно брисање одређених података, у складу са одговарајућим правним процедурама. Овакве одредбе осигуравају ажурност и тачност података у Матичном регистру, чиме се обезбеђује поузданост података у овим важним службеним евиденцијама.

Чланом 7. Предлога закона предвиђа се појам и садржина Евиденције рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру.

Евиденција рођења, закључења брака и смрти предвиђена је као основна службена евиденција о личном стању грађана, у коју се уписују чињеница рођења, брака, смрти и друге законом предвиђене чињенице и промене у вези са њима, на начин да се за једно лице подаци воде јединствено са свим променама.

Дакле, за разлику од постојећег система вођења матичних књига које подразумева одвојено вођење матичне књиге рођених, матичне књиге венчаних и матичне књиге умрлих, како у електронском облику у Регистру матичних књига, тако и у папирном облику, у новом систему сви лични подаци једног лица водиће се обједињено у јединственој електронској бази - по принципу сви подаци о личности на једном месту - рођење/закључење брака/смрт, као и све статусне промене. На тај начин обезбеђује се тачност и уједначеност евиденција, ефикаснији рад матичара/матичних служби, затим реорганизација рада и покривеност кадровским капацитетима. Евиденција садржи податке који су некада били садржани у матичној књизи рођених, матичној књизи венчаних и матичној књизи умрлих, па члан 7. прописује да се у оквиру Евиденције рођења, закључења брака и смрти налазе подаци о рођењу, браку и смрти. Евиденција рођења, закључења брака и смрти поред обавезних података, садржи и податке који су таксативно прописани у овом члану, а у исту се могу уписивати и други подаци који су утврђени законом. С обзиром на то да се држављанство Републике Србије уписује и води у Евиденцији о држављанству Републике Србије у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти уписује се податак о држављанству само за лица која нису држављани Републике Србије, према податку из њихове путне исправе.

Члан 8. Предлога закона обезбеђује пре свега правну сигурност и административну ефикасност. Повезивање података о родитељима и деци обезбеђује тачност и потпуност информација у Матичном регистру, а чињеница да се промене у Матичном регистру бележе аутоматски и у свим статусима повезаних лица смањује могућност грешака и омогућава да у сваком тренутку Матични регистар буде ажуран у статусима свих повезаних лица.

Члан 9. Предлога закона - Имајући у виду да је у Матичном регистру садржана и Евиденције о држављанству Републике Србије, која је у надлежности министарства за унутрашње послове, овај члан упућује да Евиденцију о држављанству Републике Србије воде јединице локалне самоуправе као поверени посао, у складу са одредбама закона којим се уређује држављанство Републике Србије, односно да су подаци из ове евиденције прописани законом којим се уређује држављанство Републике Србије. Такође, надлежност министарства за унутрашње послове омогућава ефикасно управљање подацима о држављанима и осигурава ниво сигурности и заштите тих података. Коначно, податак о држављанству Републике Србије који се води у овој евиденцији интегрално је приказан у подацима личног статуса сваког појединца, што омогућава једноставан увид и коришћење у административне и правне сврхе. Оваква регулатива осигурава тачност и усклађеност података са важећим законским прописима.

Члан 10. Предлога закона - Поред података из претходних чланова овим чланом предвиђени су други подаци од значаја за вођење Матичног регистра. Сваки упис је праћен информацијама о редном броју уписа, јединици локалне самоуправе која је извршила упис, датуму уписа, као и подацима о матичару који је извршио упис или завршио промену података. Такође, Матични регистар садржи и јединствене идентификационе ознаке које се додељују приликом иницијалног уписа лица у Матични регистар. Ови подаци обезбеђују транспарентност и могућност праћења у поступку евиденције. Поред тога, регистар садржи и податке који се односе на канцеларијско пословање, односно евиденцију свих предмета који су у вези са уписом и променом података. Ово омогућава јасно праћење целокупног административног процеса и обезбеђује ефикасност у раду матичних служби. Важну улогу играју шифрарници, који служе као стандардизовани систем за вођење и категоризацију података, чиме се унапређује тачност и конзистентност евиденције. Матични регистар води евиденцију логова за приступ подацима, чиме се осигурава сигурност и заштита података. Логови укључују податке о лицу или органу који је приступио регистру, датуму и времену приступа, као и податке о скупу информација којима је приступано. Овај механизам омогућава праћење приступа и заштиту осетљивих информација. Поред тога, регистар садржи информације о правном основу за упис и промену података, укључујући податке о доносиоцу акта, врсти акта или јавне исправе, као и број и датум издавања тих докумената. Ово осигурава да је свака промена или упис у регистру поткрепљена релевантним правним актом, што доприноси легитимности и веродостојности евиденције. Овај систем, кроз детаљну и структурирану евиденцију, обезбеђује интегритет, тачност и безбедност података у Матичном регистру, што је од суштинског значаја за правну сигурност и административну ефикасност.

Чланом 11. Предлога закона је предвиђено је да пријаве, јавне исправе, односно акти надлежних органа који се користе за упис, исправку, допуну или брисање података, чине саставни део Матичног регистра. То значи да су ови акти од великог значаја за правилно вођење Матичног регистра, јер се на њиховој основи врше не само упис, већ и измене и ажурирања података у регистру. Ови акти, које издају надлежни органи, имају значај у правном смислу и обезбеђују легитимност и законитост уписа и измена у Матичном регистру.

Чланом 12. Предлога закона је предвиђено је да основ за повезивање података у Матичном регистру представља ЈМБГ одређен у складу са прописима о јединственом матичном броју грађана, односно јединствена идентификациона ознака која се додељује у оквиру Матичног регистра, док је основ за размену података из других службених евиденција ЈМБГ. Такође, предвиђена је обавеза матичара да без одлагања по службеној дужности прибавља ЈМБГ ради уписа у Матични регистар, на начин и у складу са прописима о јединственом матичном броју грађана. У случају промене ЈМБГ на основу података надлежног органа који га је одредио исти се по упису у Матични регистар аутоматски ажурира у Матичном регистру. Ова правила се сходно примењују и за странца коме је одређен евиденцијски број странца.

Члан 13. Предлога закона предлаже надлежности које се тичу Матичног регистра, те се вођење Матичног регистра и одлучивање у првостепеном управном поступку у области Матичног регистра поверава јединицама локалне самоуправе, док послове врше органи управе. Такође, ставом 3. овог члана предвиђена је могућност да, изузетно, органи којима је поверено вршење послова вођења Матичног регистра заједнички обезбеде извршење поверених послова у складу са овим и посебним законом, пре свега одредбама Закона о

државној управи и Закона о локалној самоуправи који предвиђају правни оквир за заједничко обављање поверених послова.

Министру надлежном за послове из области државне управе, дато је у надлежност решавање о жалби против првостепеног решења у вези са подацима из Евиденције о рођењу, закључењу брака и смрти, док министар надлежан за унутрашње послове одлучује по жалби против првостепеног решења у вези са подацима из Евиденције о држављанству Републике Србије, а све у складу са надлежностима у погледу вођења ових евиденција, односно послова државне управе која су у надлежности ових министарстава.

Члан 14. Предлога закона јасно предвиђа улогу матичара у вођењу регистра као и његових овлашћења. Матичар непосредно води и Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије, односно овлашћен је да уписује податке у ове евиденције, издаје изводе и уверења из евиденција и обавља друге послове одређене законом.

Члан 15. Предлога закона - У овом члану предвиђа се одређивање месне надлежности за упис различитих чињеница и података у Матични регистар у зависности од врсте догађаја. Наводи се да се чињенице рођења, закључења брака и смрти бити уписане од стране матичара органа управе на подручју где се тај догађај десио. Надаље се регулише да се други подаци и промене података у вези са овим догађајима уписују од стране матичара јединице локалне самоуправе који је извршио основни упис. Чињеницу држављанства Републике Србије и промене у вези са том чињеницом уписује надлежни матичар у складу са прописима о држављанству Републике Србије. Уписане промене података истовремено се ажурирају у Матичном регистру.

Члан 16. Предлога закона детаљно објашњава поступак пријаве рођења детета и уписа тих података у Матични регистар, а све у контексту потпуног електронског вођења службених евиденција. Прво, обавеза је здравствених установа да електронским путем пријаве рођење детета. Овим чланом се таксативно наводе подаци које здравствена установа уписује у пријаву рођења детета, ради регистрације рођења у службеној евиденцији у Матичном регистру. У пријаву рођења се уписују основни подаци о детету, као што су име, презиме, датум и време рођења, пол, место рођења и детаљи о родитељима, као и информације о здравственој установи у којој је дете рођено и доктору који је поднео пријаву. Након што се пријава рођења обради и упише у одговарајућу евиденцију у Матичном регистру, родитељи добијају обавештење о извршеном упису. Затим им матичар доставља извод са подацима о рођењу, што је документ који потврђује регистровано рођење детета. Овај процес је од изузетног значаја јер регистровано рођење детета омогућава родитељима и детету остваривање различитих права.

Члан 17. Предлога закона детаљно предвиђа поступак пријаве рођења детета, у случају када је дете рођено ван здравствене установе, и за те случајеве прописује се да се пријава рођења надлежном матичару доставља на исти начин као и у случају када је дете рођено у здравственој установи, електронским путем. Прво, доктор медицине или медицинска сестра-бабица која је присуствовала порођају дужна је да пријави рођење детета. У случају да ова лица нису присуствовала порођају, рођење пријављује отац детета, а ако он није у могућности да то учини, други члан домаћинства, односно лице у чијем стану је дете рођено, или мајка чим за то буде способна, а у случају када није могуће пријавити рођење на претходно описани начин, пријаву врши лице које је сазнало за рођење. Ново решење предлаже да се ова лица ради пријаве рођење детета сада обраћају надлежном доктору медицине специјалисти гинекологије и акушерства у здравственој установи, који врши пријаву рођења

на исти начин као и у случају рођења детета у здравственој установи. Овај поступак обезбеђује да се рођење детета ван здравствене установе адекватно пријави и упише у Матични регистар. Поступак пријаве рођења детета и у случају када је рођење настало у здравственој установи и у случају када је настало ван здравствене установе биће ближе уређен подзаконским актом које споразумно доносе министар надлежан за послове управе и министар надлежан за послове здравља.

Пријава рођења од стране стручних лица има значајну улогу у спречавању злоупотреба или нерегуларности у процесу регистрације деце која су рођена ван здравствених установа. Ова процедура осигурава да се утврде тачни подаци о рођењу и да се у потпуности испоштују стандарди који штите интересе детета и родитеља. Истовремено ова процедура обезбеђује да свако дете, без обзира на место рођења, буде адекватно пријављено.

Даље, овим чланом поред података који се уписују у пријаву рођења детета, прописују се и додатни подаци који се уписују у пријаву рођења, да ли је дете рођено у стану, односно кући или на другом месту, да ли је дете рођено уз помоћ доктора медицине, акушерске сестре-бабице, другог лица или без помоћи, као и име и презиме лица уз чију помоћ је дете рођено, ако су рођење пријавили чланови породице или друга лица и име и презиме тих лица.

Члан 18. Предлога закона - Рокови за пријаву рођења детета предвиђени су овим чланом и иако они варирају, у зависности од околности рођења, али у оба случаја, пријава је обавезна и интенција је да се изврши што пре. Правило је да се пријава рођења детета мора извршити у року од осам дана од дана рођења. Ако је дете рођено мртво, рођење се мора пријавити у року од 24 часа од његовог рођења. У случају да дете умре у року од осам дана од дана рођења, уколико већ није издата, пријава рођења се издаје одмах, а најкасније заједно са потврдом о смрти. Прописивање овог услова је неопходно да би се избегла ситуација да пријава рођења буде издата након потврде о смрти, односно важно је због праћење и евидентирање оба догађаја на одговарајући начин и у одговарајућем консекутивном односу.

Члан 19. Предлога закона предвиђена је надлежност за упис чињенице рођења детета у случају када се дете роди у превозном средству током путовања. Прво, прописано је да ће упис чињенице рођења детета вршити матичар надлежног органа управе на подручју где се налази место рођења детета и ово правило уписа према месту настанка чињенице доследно се наставља и у новом концепту, с тим што се сада регулише и случај када се дете роди у превозном средству током путовања, те у том случају надлежност за упис прелази на матичара органа управе на чијем подручју се путовање мајке завршило. Ово значи да ако се путовање мајке заврши на територији неке друге општине или града у односу на полазну, упис чињенице рођења ће бити извршен на том подручју. Овакав приступ обезбеђује да се рођење детета у превозном средству током путовања адекватно пријави и упише у Матични регистар, а у складу са надлежношћу надлежног органа управе на подручју где се налази место рођења или где се завршава путовање мајке, у складу са досадашњом праксом.

Члан 20. Предлога закона - У случају када су родитељи детета непознати, чињеница рођења детета се уписује од стране матичара надлежног органа управе на територији где је дете пронађено. Процедура уписа се врши на основу решења надлежног органа старатељства. Решење надлежног органа старатељства садржи следеће податке о детету: лично име детета, пол детета и дан, месец, годину, час рођења, место и општину/град рођења и држављанство детета. У случају када су родитељи непознати, као место

рођења уписује се место где је дете пронађено. Ова процедура има за циљ да обезбеди регулисање правног статуса детету и да му се омогуће сва права и заштита у складу са законским прописима, укључујући и право на име и држављанство, упркос чињеници да су му родитељи непознати. Такође, овај поступак омогућава да се евидентирају подаци о рођењу детета и да се обезбеди одговарајућа административна обрада и предуслови за адекватно планирање даље бриге о детету.

Члан 21. Предлога закона предвиђен је поступак уписа чињенице рођења детета без родитељског старања. Прво, прописује се да се чињеница рођења детета без родитељског старања која се пријављује по истеку рока за пријаву рођења уписује у Матични регистар по месту боравишта детета у време покретања поступка за упис те чињенице. Упис се врши на основу решења надлежног органа старатељства које садржи основне податке о детету: лично име, пол, датум рођења, место и општину-град рођења, као и држављанство детета. Као место рођења уписује се место где дете има бораиште у време покретања поступка за упис чињенице рођења у Матични регистар, а подаци о родитељима уколико су познати. Ако се накнадно утврди да је рођење детета већ уписано орган старатељства доноси решење о поништењу решења на основу ког ће се поништити каснији упис чињенице рођења детета.

Члан 22. Предлога закона предлаже процедуру за упис личног имена у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру. Прво, он налаже да су лица која су овлашћена по прописима о личном имену да одреде лично име детета дужна да пријаве лично име детета приликом пријаве рођења у здравственој установи или изван ње, односно да лично име пријаве надлежном матичару најкасније у року од 30 дана од дана рођења детета.

Ово значи да родитељи или друга овлашћена лица морају да одаберу лично име детета и пријаве га надлежном матичару у том року. Такође, родитељи имају опцију да одаберу да ли ће име детета пријавити при рођењу у здравственој установи, односно пријави рођења здравственој установи или након изласка из породилишта да самостално пријаве име матичару. Овај процес обезбеђује родитељима флексибилност у одабиру процедуре за пријаву личног имена свог детета. У случају да не постоји договор родитеља о личном имену детета, или у другим случајевима регулисаним законом којим се регулишу породични односи, они имају обавезу да обавесте надлежног матичара о томе у року од 30 дана од дана рођења детета. Уколико рок за пријаву личног имена детета протекне, упис ће се извршити на основу решења надлежног органа старатељства, о чему је матичар претходно дужан да обавести надлежни орган старатељства ради доношења решења на основу ког се врши упис личног имена детета. Овим се осигурава да се у свим случајевима упише лично име детета у складу са законским роковима и процедуром, обезбеђујући права и заштиту детета у складу са законом.

Члан 23. Предлога закона предвиђа поступак за упис усвојеног детета у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру. Усвојено дете уписује се на основу решења о новом упису рођења усвојеника које доноси орган старатељства. Ово решење садржи основне податке о детету, као што су његово лично име, пол, датум и време рођења, ЈМБГ, место и општина-град рођења, као и држављанство. Подаци о родитељима се замењују подацима о усвојитељима, а решење о новом упису чињенице рођења усвојеника је коначно и њиме се поништава ранији упис чињенице рођења усвојеника.

Члан 24. Предлога закона – У вези са чланом 23. Предлога закона, у овом члану се предвиђа процедура за упис престанка усвојења. Упис престанка усвојења врши се на основу пресуде о поништењу усвојења коју суд доставља органу старатељства пред којим је засновано усвојење. На основу ове пресуде, орган старатељства доноси решење о поништењу решења о новом упису рођења усвојеника. Овим решењем оснажује се први упис рођења детета. Важан је јер омогућава ажурирање података у случају поништења усвојења, што је неопходан предуслов правне сигурности, односно ажурности и тачности регистра.

Члан 25. Предлога закона – Овим чланом предвиђена је обавеза органа старатељства да решења која су од значаја за личне статусе по службеној дужности достави надлежном матичару ради уписа у Матични регистар, односно у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије. Ово се односи на решења која се односе на усвојење и престанак усвојења, решење о чињеници рођења детета чији су родитељи непознати, решење о чињеници рођења детета без родитељског старања и др. Прописивање ове обавезе омогућава синхронизацију података између различитих институција и истовремено ажурно вођење о личним стањима грађана и истовремено не оптерећује грађане да достављају одлуке органа које су битне да се евидентирају у матичним евиденцијама.

Члан 26. Предлога закона предвиђа месну надлежност за упис чињенице закључења брака и везује је за матичара органа управе на чијем подручју је место где је брак закључен, те прописује да он врши упис чињенице закључења брака. Ово решење, да се брак уписује у месту где је закључен је стандардно и логично решење које нема адекватну алтернативу па је преузето из досадашње праксе.

Члан 27. Предлога закона - У овом члану предвиђа се начин на који се бракови уписују у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру у случају када брак није закључен пред матичаром - у тој ситуацији, потребно је да се у судском поступку утврди његово постојање, кроз правоснажну судску пресуду. На овај начин се обезбеђује да се и бракови чије је постојање доказано у судском поступку, региструју на правно валидан начин што је од суштинског значаја за остваривање права и обавеза које произилазе из брака.

Члан 28. Предлога закона предвиђа обавезу суда да по службеној дужности достави надлежном матичару одлуку о престанку брака у року од осам дана од дана правоснажности. Тиме се осигурава ефикасна комуникација између суда и матичара ради ажурирања регистра.

Члан 29. Предлога закона предвиђа процедуру пријаве чињенице смрти. Прво, ако је особа преминула у здравственој установи, надлежна здравствена установа је одговорна за пријаву чињенице смрти. Са аспекта регистровања смрти од стране матичара битно је утврђивање да је наступила смрт, као и време смрти, за шта је надлежан лекар. У том смислу и у случајевима када се смрт деси ван здравствене установе, надлежни доктор медицине (мртвозорник) је одговоран за стручно утврђивање времена и узрока смрти. У оба случаја чињеница смрти се пријављује достављањем потврде о смрти, која се доставља електронским путем. Такође, у случају налажења тела лица чији је индентитет непознат потврду о смрти издаје надлежна здравствена установа, на исти начин као и у претходна два случаја.

Након што је чињеница смрти утврђена и пријављена, надлежни матичар је одговоран за регистровање ових података. Овим чланом такође је предвиђена обавеза пријаве чињенице смрти у року од три дана од дана смрти

или дана налажења тела у случају када је идентитет непознат. У случају када је за сахрану предвиђен краћи рок од три дана, пријава мора бити обављена пре сахране. Овај члан је значајан јер утврђује процедуру пријаве чињенице смрти у различитим ситуацијама и промовише брзу и ефикасну обраду података о смрти и њихов упис у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру.

Члан 30. Предлога закона предвиђа месну надлежност за упис чињенице смрти. Чињеницу смрти уписује матичар органа управе на чијем подручју се налази место где је смрт наступила. У случају смрти која се догоди у превозном средству током путовања, надлежан је матичар органа управе на подручју где се путовање завршило. У ситуацијама када се не може утврдити тачно место смрти, матичар надлежног органа на подручју где је пронађено тело лица чији је идентитет непознат је одговоран за уписивање чињенице смрти. У изузетним случајевима, када је смрт наступила у ванредним ситуацијама, као што су природне катастрофе или нпр. епидемије, чињеницу смрти уписује матичар органа управе на подручју где се умрли сахрањује. Ове одредбе обезбеђују јасна правила о месној надлежности за упис чињенице смрти у различитим ситуацијама.

Члан 31. Предлога закона - Јасно предвиђа правила на основу које јавне исправе се чињеница смрти уписује је неопходна због правне сигурности, па су зато правила о потврди о смрти издвојена у посебан – члан 31. Процес утврђивања времена и узрока смрти се базира на непосредном прегледу умрлог лица, што је задужење доктора медицине. Само доктори медицине могу вршити преглед и издати потврду о смрти, у којој ће бити наведени подаци значајни за регистровање чињенице смрти у евиденцији Матичног регистра. У овом члану таксативно су наведени подаци о смрти који су неопходни ради уписа ове чињенице у службену евиденцију коју води матичар. Дакле, без потврде о смрти није могуће извршити упис смрти у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти, односно потврда о смрти коју издаје здравствена установа или мртвозорник је основ за упис чињенице смрти у Матични регистар. Изузетак су случајеви када је смрт утврђена у судском поступку или када се упис врши на основу исправе иностраног органа. Ово гарантује тачност и законитост поступка уписа смрти, што је важно за права и обавезе свих лица на која упис одређене чињенице смрти може утицати.

У члану 32. Предлога закона предвиђа се начин пријављивања смрти лица које је преминуло ван здравствене установе, у оквиру кога се разликује неколико сценарија. У поменутом члану се законодавац одлучује да уреди ово питање из угла лица којима намеће обавезу да пријаве смрт. Пре свега, одговорност за пријаву смрти лежи на члановима породице са којима је преминуло лице живело. Уколико ових особа нема или нису у могућности да то учине, обавеза пријављивања прелази на друга лица са којима је умрли живео или други чланови породице који су сазнали за смрт. У случају када ни ових лица нема, обавезу пријављивања преузимају лица у чијем је стану смрт наступила. Ако ни то није могуће, чињеницу смрти пријављује лице које је прво сазнало за смрт. Сва ова лица су у обавези да ради утврђивања чињенице смрти која је настала ван здравствене установе изврше пријаве смрти надлежном доктору медицине, који ће након утврђивања смрти електронским путем надлежном матичару доставити потврду о смрти. Прописивањем на овај начин се обезбеђује потпуна и тачна евиденција о чињеници смрти, што је од значаја за остваривање права странака, као и тачност и ажурност у вођењу других службених евиденција.

Члан 33. Предлога закона предвиђа обавезу пријављивања смрти лица које се десило у различитим установама или организацијама као што су војни

објекти, заводи за извршење кривичних санкција, домови за старе, установе за смештај ученика и студената, или било која друга установа или организација. Обавеза пријављивања смрти је на установи или организацији у којој је смрт наступила. Овај поступак има за циљ да се осигура брзо и ефикасно обавештавање надлежних органа о смртном случају. Тиме се омогућава прописана процедура утврђивања чињенице смрти и неопходних истражних мера. Исто тако, овај поступак обезбеђује да се смртни случајеви тачно и адекватно евидентирају и обраде у складу са законским одредбама.

Члан 34. Предлога закона предвиђа могућност сахране умрлог лица пре него што се његова смрт упише у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти која се води у Матичном регистру. У случајевима када из оправданих разлога није могуће пријавити смрт матичару у законском року, орган управе на територији на којој ће се особа сахранити може да изда дозволу за сахрану. Важно је да се за сваку такву дозволу води евиденција у Матичном регистру. У ту евиденцију се уписују различити подаци о умрлом лицу, укључујући име, датум и место смрти, датум и место рођења, као и јединствени матични број грађана или евиденцијски број странца. Овај детаљан упис омогућава да се сваки случај смрти, независно од тога да ли је сахрана обављена пре или после уписа чињенице смрти, прати и евидентира на одговарајући начин. Подаци из ове евиденције се чувају трајно, што је изузетно важно за правну сигурност и спречавање могућих злоупотреба у вези са идентитетом особа које су сахрањене пре уписа у ову службену евиденцију.

Члан 35. Предлога закона предлаже поступак уписа смрти у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру у случајевима када је нестало лице проглашено умрлим и његова смрт утврђена у судском поступку. Прво, ако је последње пребивалиште умрлог познато, матичар надлежног органа управе по том месту је одговоран за уписивање чињенице смрти на основу правноснажне одлуке суда. У случајевима када је последње пребивалиште умрлог непознато или у иностранству, поступа се на следећи начин: Ако је последње пребивалиште умрлог непознато, или ако је умрли рођен у иностранству, чињенице о његовој смрти уписују се према месту рођења тог лица. Ако је умрли рођен у иностранству, али судска одлука о проглашењу несталог лица умрлим је донета у Републици Србији, чињенице се уписују према месту у коме је седиште суда. Овај поступак обезбеђује уписивање чињенице смрти у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру на адекватан начин, чак и у случајевима када су пребивалиште или други подаци о умрлом непознати или недоступни.

Члан 36. Предлога закона предвиђа начин уписа податка о националној припадности у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру. Прва основа за упис је место уписа рођења лица, а захтев за упис се подноси матичару или дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије у иностранству. Када су у питању деца, податак о националној припадности се уписује на заједнички захтев родитеља који се може поднети приликом пријаве рођења детета или накнадно. У случајевима где један од родитеља није жив, није познат или је лишен родитељског права, други родитељ има право да одреди националну припадност детета. Уколико се родитељи не сагласе у погледу националне припадности детета, упис тог податка неће се извршити. Међутим, када дете стекне пунолетство, има право да захтева измену или брисање податка о својој националној припадности или сам упис, уколико овај податак није био уписан. Овакав начин уписа податка о националној припадности преузет је из важећег прописа јер се у пракси показао да обезбеђује законитост и транспарентност у поступку уписа, као и заштиту права детета, посебно у случајевима различитих ставова или несагласности

међу родитељима. Такође, примена одредби о упису промене или брисања податка о националној припадности обезбеђује да се овај податак ажурира.

Члан 37. Предлога закона предвиђа процедуре уписа податка о промени пола у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру на основу потврде надлежне здравствене установе. Први корак је достављање прописане потврде о промени пола од стране здравствене установе надлежном органу управе, у складу са местом уписа рођења лица које је променило пол. Здравствена установа има обавезу да у року од осам дана од дана промене пола достави потврду електронским путем надлежном органу управе. У потврду се уписују различити подаци, укључујући име и презиме лица, датум, место и општину-град рођења, јединствени матични број грађана или евиденцијски број странца, име и презиме родитеља, као и податак о промени пола за то лице. Додатно, у потврду се уписује и име и презиме доктора медицине који је издао потврду. Овај процес је законски регулисан са циљем обезбеђења правне и административне прецизности у упису податка о промени пола. Електронско достављање потврде и обавеза уписивања различитих података о обухваћеном лицу омогућавају ефикасност и тачност у поступку уписа.

Члан 38. Предлога закона - Због важности јединственог матичног броја грађана, као основног идентификационог броја сваког држављана Републике Србије, питања од значаја за ову тему су издвојена у посебан члан, заједно са правилима о упису евиденцијског броја странаца. Прво, ако у Матичном регистру није уписан јединствени матични број грађана или је уписан неисправно, матичар је одговоран за преузимање података из службене евиденције јединствених матичних бројева грађана коју води министарство надлежно за унутрашње послове. Ово се обавља на основу појединачног упита, а према подацима из уписа лица са свим променама личног имена. Уписивање податка о јединственом матичном броју грађана у Матични регистар ће се обавити само ако је орган на несумњив и неспоран начин утврдио да се тај податак односи на лице за које се врши упис. У случају странаца, подаци о евиденцијском броју странца уписиваће се у Матични регистар на основу евиденције о странцима коју води министарство надлежно за унутрашње послове. Овај процес обезбеђује исправност и потпуност информација у Матичном регистру, што је од изузетног значаја за правилно вођење регистрације грађана и странаца.

Члан 39. Предлога закона предвиђа језик и писмо уписа на начин да сви подаци који се уписују у Матични регистар морају бити на српском језику и ћириличким писмом. То значи да се сва имена, називи места, називи страних држава и други релевантни подаци морају прецизно записати у складу са правописним и граматичким правилима српског језика и у ћириличком писму. Када су у питању називи места у страним државама и називи самих страних држава, постоји могућност да се ови називи упишу и у њиховом изворном облику. Све ово је у циљу највишег степена разумевања података у Матичном регистру за све кориснике, док усаглашавање са правилним језичким стандардима обезбеђује прецизност и конзистентност података, што је од изузетног значаја за различите административне и правне процедуре које се одвијају на основу ових података.

Члан 40. Предлога закона уређује начин уписа личних имена у Матични регистар, укључујући имена деце, родитеља, супружника и умрлих особа, као и особа које имају држављанство Републике Србије, као и стране држављане. Правило је да се имена и презимена уписују на српском језику и ћириличким писмом. Ово обезбеђује конзистентност и стандардизацију у уписима у Матичном регистру. Припадници националних мањина, имају право на упис личног имена према језику и правопису националне мањине. Даље, уписи

имена и презимена у случају држављана Републике Србије који су уписани у извод из матичне књиге иностраног органа или који су стекли држављанство Републике Србије у складу са законом којим се регулише држављанство врше се на српском језику и ћириличким писмом, али такође се уписују и у облику који је наведен у изводу иностраног органа, односно јавној исправи иностраног органа. Ово обезбеђује да се у Матичном регистру унесу све потребне информације које се односе на идентитет особе, укључујући и име које је коришћено, односно које се користи у другој држави. На крају, за стране држављане, њихова имена такође се уписују на српском језику и ћириличким писмом, али такође и у облику који је наведен у јавној исправи иностраног органа. Овај поступак обезбеђује јасно разликовање и идентификацију особа, као и могућност лакшег практичног коришћења података из Матичног регистра, како унутар земље тако и у међународним контекстима. Дакле, овим чланом проширен је опус права на упис личног имена и на другом језику - ово се пре свега односи на лица код којих постоје јасне и сталне везе са иностраном државом, нпр. држављани Републике Србије који су рођени у иностранству и остварују права и у Србији и у другој држави (двојни држављани), као и лица која су стекла држављанство Републике Србије – како би лично име у правном саобраћају било идентично и како би се отклонили проблеми које могу имати у пракси са издавањем докумената и утврђивањем идентитета. Такође, предвиђено је да се упис личног имена странца може извршити на основу јавне исправе издате од стране надлежног органа Републике Србије у складу са прописима који регулишу права странаца и азила.

Члан 41. Предлога закона јасно предвиђа улогу и одговорност матичара у упису података у Матични регистар. Пре свега, истиче се да матичар уписује само оне податке који су му пријављени или који су садржани у пријави, односно акту надлежног органа или јавној исправи. Ово има за циљ да осигура потпуну тачност и прецизност уписаних података, али исто тако да за сваки упис постоји јасан основ. На тај начин матичар јасно може да зна које податке може да упише. Уписивање само података који су законито пријављени или који су документовани актима надлежних органа гарантује да се у Матичном регистру налазе само тачни и валидни подаци и да се неће уносити произвољни подаци. Истовремено, у случају грешке у актима на основу којих се врши упис, по правилу исправља орган који је издао акт. Ово спречава уношење нетачних информација које би могле да доведу до недоследности и проблема у управљању подацима о грађанима. Осим тога, овај приступ чува интегритет Матичног регистра и посебно је важан у контексту правних и административних процеса у којима се користе подаци из регистра.

Такође, овим чланом обухваћене су и стране судске одлуке о личном стању, које се уписују како у складу са Законом о решавању сукоба закона са прописима других земаља, по претходно споведеном поступку признања стране судске одлуке, тако и у случају када се упис врши у складу са међународним уговором. Тако нпр. у пракси домаћи судови признају стране судске одлуке о промени пола, а улога матичара није да тумачи или даје и/или одузима снагу судским одлукама, како страним тако и домаћим. То се односи на све па и на оне којим се неком признаје чињеница промене пола која је настала у иностранству, те би оваквим прописивањем биле обухваћене и те ситуације.

Члан 42. Предлога закона предвиђа обавезу надлежног органа да достави одлуку о чињеници рођења, закључења брака и смрти, као и промене повезане са тим чињеницама, укључујући и одлуке о о стицању и престанку држављанства надлежном матичару ради уписа у Евиденцију рођења, закључења брака или смрти, као и Евиденцију о држављанству Републике Србије у Матичном регистру. Одлуке о рођењу, браку и смрти, као и промене у

вези са тим чињеницама, као и одлуке о стицању и престанку држављанства морају бити достављене надлежном матичару у року од осам дана од дана када постану правноснажне. Ово осигурава брзу и ефикасну обраду и упис чињеница у Матични регистар. Достава се врши електронским путем, што је у складу са интенцијама законодавца на потпуни прелазак и усклађивање са модерним технологијама и обезбеђује брзу и сигурну комуникацију између органа и матичара. Оваква процедура обезбеђује да се подаци о овим чињеницама и променама исправно и правовремено упишу у Матични регистар, што је од изузетног значаја за тачно и ажурно вођење података у Матичном регистру. При том, остављена је могућност да се у изузетним ситуацијама ове одлуке могу доставити и у папирном облику.

Члан 43. Предлога закона предвиђа обавезу да се у пријави за упис у Матични регистар наведу истинити, односно тачни подаци. Овај захтев за тачност података је кључан како би се осигурала прецизност и потпуност информација у регистру. Пријава се подноси у електронском облику, што је ефикаснији начин преноса података и обраде пријава. Међутим, постоје ситуације када је изузетно потребно подносити пријаве у папирном облику, али ово се сматра изузетком. У случају пријаве чињеница насталих у иностранству, пријава се подноси надлежном дипломатско-конзуларном представништву или директно надлежном органу у Републици Србији. Овај приступ обезбеђује да се подаци тачно пренесу и исправно обраде у Матичном регистру. Што се тиче пријаве за закључење брака, сачињава се записник на прописаном обрасцу. Ово је важан корак у поступку закључења брака и обезбеђује документовање свих битних информација и догађаја у вези са браком. Осим што обезбеђује тачност и исправност података, прописана садржина и изглед пријаве олакшава и поједностављује процес пријаве за закључење брака.

Члан 44. Предлога закона промовише општу обавезу матичара да упише пријављени податак у Матични регистар без одлагања. Међутим, постоје ситуације када се упис може одложити ради провере или утврђивања података који недостају, а који требају бити уписани у Матични регистар. Овај приступ одлагању уписа је изузетан и користи се само у случајевима када постоји потреба за додатном провером или прикупљањем недостајућих података како би се осигурала тачност и потпуност информација у Матичном регистру. Одложени уписи се прате и евидентирају у посебној евиденцији у Матичном регистру. Ово омогућава праћење свих случајева у којима је дошло до одлагања уписа и омогућава систематски приступ заједно са провером и утврђивањем података пре каснијег уписа у регистар.

Члан 45. Предлога закона предвиђа обавезу органу који је издао пријаву, односно акт, односно јавну исправу на основу које се врши упис у Матични регистар да исправи грешке или допуни податке уколико постоје. У случају да пријава или акт садрже грешку или да неки подаци недостају, надлежни орган који је издао ту пријаву или акт има обавезу да изврши исправку грешке или допуну података. Ово се ради како би се осигурала тачност и потпуност информација које се уписују у Матични регистар. Исправка грешке или допуна података врши се од стране органа који је издао пријаву или акт, и то у сагласности са процедуром која је предвиђена за такве случајеве. Ово може укључити издавање исправљене верзије пријаве или акта, или додавање допунских докумената који садрже недостајуће податке. Циљ овог члана је да се осигура тачност и потпуност података који се уписују у Матични регистар, како би се избегле грешке и омогућило правилно и ефикасно управљање подацима.

Члан 46. Предлога закона односи се на завршну фазу уписа података у Матични регистар. Процес уписа се сматра закљученим када матичар потпише упис квалификованим електронским потписом. Ово значи да је када матичар

електронски потпише уписане податке, процес уписа је завршен и тај упис се сматра закљученим. Квалификовани електронски потпис представља електронски потпис који је законски признат и који има исту правну вредност као и ручни потпис. Овим чланом се омогућава ефикасно и сигурно завршавање поступка уписа у Матични регистар, што је од изузетног значаја за одржавање тачности и ажурности података у регистру. Обезбеђује се да само овлашћена лица могу да изврше упис и да се сваки упис може једноставно пратити и проверити, што доприноси правној сигурности и ефикасном раду Матичног регистра.

Члан 47. Предлога закона предвиђа обавезу за матичаре у случају рођења, закључења брака или смрти странца да проследе извод из Евиденције рођења, закључења брака и смрти, односно извод са подацима о рођењу, извод са подацима о закључењу брака или извод са подацима о смрти надлежном страном дипломатско-конзуларном представништву у случајевима када Република Србија са одређеном страном државом има закључен међународни уговор којим је предвиђена обавеза обавештавања у погледу статусних промена држављана страна уговорница. Истовремено, овакав начин обавештавања – путем надлежног страног дипломатско-конзуларног представништва отклања сувишно администрирање у спровођењу обавеза које произилазе из међународних уговора.

Прослеђивање извода из Евиденције рођења, закључења брака или смрти страног држављанина страном дипломатско-конзуларном представништву има више предности. Ово је важно ради ажурирања личних података у евиденцији матичне државе, што може бити важно за будуће правне и административне процедуре. На овај начин се осигурава да се свим држављанима стране државе, који су у Србији, признају и заштите њихова права у матичној земљи, као што су права наслеђивања, социјалне погодности, пензије и друга права која зависе од стања у матичној евиденцији. Овакав поступак доприноси бржем и тачнијем ажурирању личних података, што омогућава већи степен правне сигурности за стране држављане који живе у иностранству. При том, вођено је рачуна о лицима која су у статусу тражиоца азила и лица којима је одобрено право на азил. Изузетак за тражиоце азила и особе којима је одобрено право на азил утврђује специфичан правни статус који захтева посебан третман, али уопште, овакав начин поступања осигурава поштовање међународних стандарда и заштиту интереса свих укључених страна.

Члан 48. Предлога закона предвиђа обавезу матичара када сазна за чињеницу рођења која није уписана у Матични регистар, а догодила се на територији Републике Србије. У таквим случајевима, матичар је дужан да, по службеној дужности, покрене управни поступак за накнадни упис ове чињенице, односно обавести орган управе који је надлежан за упис чињенице према месту рођења лица ради покретања поступка за упис рођења. У случајевима када се време и место рођења не може доказати на начин предвиђен овим законом, након доношења решења органа управе којим је захтев одбијен, исто се доставља надлежном органу старатељства ради покретања судског поступка за утврђивање времена и места рођења у складу са законом. Ово је релевантно у ситуацијама када недостају докази или када постоје недоследности у доказима о времену и месту рођења. У таквим случајевима, орган старатељства може покренути судски поступак за утврђивање времена и места рођења у сагласности са законом. Овим одредбама уводи се проактивна улога матичара и омогућава ефикасно решавање случајева лица која још увек нису остварила право на упис у матичну књигу рођених, те су правно невидљива и у ризику од апатридије. У случају сазнања да постоје случајеви лица која нису уписана у

матичну књигу рођених матичар ће бити у обавези да покрене процедуру за решавање њиховог статуса, тако што ће иницирати управни поступак за накнадни упис чињенице рођења или код надлежног органа иницирати покретање ванпарничног поступка за утврђивање времена и места рођења.

Члан 49. Предлога закона предвиђа обавезу матичара у случајевима када сазна за чињеницу смрти која није уписана у Матични регистар, а настала је на територији Републике Србије и не може да се докаже потврдом о смрти. У таквим ситуацијама, матичар је дужан да без одлагања обавести јавног тужиоца ради покретања судског поступка за утврђивање смрти у складу са законом, који у складу са чланом 70. Закона о ванпарничном поступку има овлашћење да покрене овај поступак. Овај члан омогућава да се у случајевима када не постоје докази о смрти, а матичар сазна за чињеницу смрти, примени одговарајућа правна процедура ради утврђивања смрти у судском поступку. Овим се осигурава да се тачно и правилно региструје сваки случај смрти на територији Републике Србије, што је важно ради одржавања ажурних и тачних података како у Матичном регистру, тако и у другим службеним евиденцијама, односно за потребе различитих правних и административних процедура.

Члан 50. Предлога закона предвиђа процедуру за упис чињенице рођења или смрти у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру у случајевима када се пријава подноси по истеку 30 дана од дана када је та чињеница настала. У таквим случајевима, упис се врши на основу решења надлежног органа управе или одлуке надлежног органа. Када орган управе донесе одлуку о упису чињенице рођења или смрти, она се утврђује на основу пријаве рођења или потврде о смрти, као и других доказа у складу са законом којим се уређује општи управни поступак. Такође, у случају када постоји потреба за допуном податка у Матичном регистру који није могао бити уписан приликом основног уписа, та допуна се врши на основу решења надлежног органа управе или одлуке надлежног органа. Овај поступак се примењује осим у случајевима када закон другачије пропише. Ово омогућава да се подаци допуне у уписима на начин који је у складу са законом.

Члан 51. Предлога закона омогућава исправку техничких грешака које су уочене у Матичном регистру након што је упис закључен. У случају када матичар примети техничку грешку он је исправља, датум и текст исправке се бележе у оквиру Матичног регистра. Поступак исправке техничке грешке може се спровести по службеној дужности, што значи да ће матичар самостално извршити исправку ако уочи грешку. Такође, странка има право да захтева исправку техничке грешке уписане у Матични регистар. Увођењем појма техничке грешке прави се разлика између грешке која је техничке природе (попут грешке настале у куцању) која не захтева целокупан поступак исправке као остале грешке регулисане у наредним члановима. Ово омогућава правовремено и ефикасно кориговање грешака и осигурава да подаци у Матичном регистру буду тачни и потпуни, и смањује време потребно за исправљање грешака које нису мериторне нити захтевају да се ангажују други органи и процедуре зарад очувања правне сигурности и легалитета.

Члан 52. Предлога закона предвиђа процедуру исправке података који су уписани у Матични регистар. Пре исправке, неопходно је да постоји решење органа управе или акт надлежног органа који је компетентан за такве исправке, осим у случајевима када је у питању техничка грешка, како је предвиђено у члану 51. овог закона. Поступак исправке података може се покренути по службеној дужности од стране матичара или на захтев странке, као и од стране лица које има непосредан и законски заснован интерес за ту исправку. Ово омогућава заштиту права свих учесника и осигурава исправност и потпуност података у Матичном регистру. Након што се податак исправи, матичар по

службеној дужности обавештава надлежно министарство за унутрашње послове, као и странку која је покренула поступак исправке у складу са правилима општег управног поступка. Ово омогућава праћење и контролу процеса исправке и осигурава да сви заинтересовани учесници буду информисани о стању исправке података у Матичном регистру.

Члан 53. Предлога закона предвиђа вођење Матичног регистра у дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије у иностранству и то на начин да дипломатско-конзуларна представништва која имају овлашћење за закључење брака између држављана Републике Србије у дипломатско-конзуларном представништву, у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти уписују чињеницу закључења брака, као и промене у вези са овом чињеницом. Даље, дипломатско-конзуларно представништво у ком су вођене матичне књиге по ранијим прописима наставља у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти да уписује промене података о личним стањима грађана, као и исправке и допуне тих података, сходно одредбама овог закона. Дипломатско-конзуларна представништва обављају и друге послове у складу са овим законом.

Чланом 54. Предлога закона одређује се улога дипломатско-конзуларног службеника у вођењу Матичног регистра, односно да у дипломатско-конзуларном представништву, у својству матичара, овлашћени дипломатско-конзуларни службеник, којег овлашћује шеф дипломатско-конзуларног представништва води Матични регистар. Он врши уписе података у Матични регистар, издаје изводе и уверења из Матичног регистра и обавља и друге послове који су предвиђени законом. Ово овлашћење обезбеђује да грађани који су у иностранству имају приступ неопходним документима и услугама које се односе на њихове основне животне догађаје, као што су рођење, брак и смрт. То им даје могућност да лако обављају административне процедуре и остварују своја права, чак и када су у иностранству.

Члан 55. Предлога закона предлаже процедуру исправке техничких грешака у Матичном регистру који се води у дипломатско-конзуларном представништву. Прво, само овлашћени дипломатско-конзуларни службеник има право да врши исправку техничких грешака које су уочене након закључења уписа у Матични регистар. Овај службеник има задужење да исправи грешке након што их уочи, а датум и текст исправке се бележи у оквиру Матичног регистра. У случајевима када је потребно вршити исправку или допуну податка у Матичном регистру, надлежан за решавање је шеф дипломатско-конзуларног представништва. Он одлучује о захтевима за исправку или допуну податка, ако је такав захтев поднесен. Уколико странка није задовољна донетом одлуком у вези са захтевом за исправку или допуну податка, има право да поднесе жалбу. О жалби одлучује министар надлежан за спољне послове, чиме се промовише начело двостепености.

Члан 56. Предлога закона предвиђа примену одређених правила која се односе на вођење Матичног регистра од стране органа управе и на вођење Матичног регистра у дипломатско-конзуларним представништвима. Практично, то значи да се правила и процедуре које важе за уписе и исправке у Матичном регистру у земљи примењују и у дипломатско-конзуларним представништвима. Као што се одредбе о Матичном регистру примењују у земљи у сарадњи са органима управе, исте те одредбе и правила важе и за дипломатско-конзуларна представништва у иностранству. Овај приступ обезбеђује конзистентност и правну сигурност у вођењу Матичног регистра и у дипломатско-конзуларним представништвима у иностранству, чиме се обезбеђује да сви грађани Републике Србије имају приступ потребним матичним подацима и услугама, били они у земљи или у иностранству.

Члан 57. Предлога закона предвиђа уређује поступак уписа чињеница рођења, закључења брака и смрти држављана Републике Србије које су настале у иностранству. Упис чињеница рођења, закључења брака и смрти држављана Републике Србије које су настале у иностранству обавља се на основу извода из матичне књиге иностраног органа. Овај поступак је примарни начин уписа и подразумева да странка приликом пријаве за упис достави одговарајућа документа државе где је одређена чињеница настала. Уколико није могуће прибавити извод из матичне књиге иностраног органа, упис се врши на основу одлуке надлежног суда. Овај поступак се примењује када странка из неких разлога не може добити неопходну документацију из иностранства.

Када је у питању пријава чињенице рођења детета које је рођено у иностранству усаглашавањем са прописима из области држављанства предвиђено је да пријаву може поднети један од родитеља. Наиме, у складу са прописима о држављанству, држављанство Републике Србије пореклом стиче дете ако га родитељ који је држављанин Републике Србије пријави до навршене 18. године живота код надлежног дипломатског или конзуларног представништва Републике Србије као држављанина Републике Србије и ако поднесе захтев за упис детета у евиденцију држављана надлежном органу у Републици Србији. У постојећем контексту упис чињенице држављанства и рођења врши се истовремено у матичну књигу рођених, а држављанство је предуслов за упис. У новом концепту Матичног регистра редослед уписа ће се одвијати тако што ће матичар најпре евидентирати држављанство, а одмах затим и чињеницу рођења. Пријављивање се може обавити или дипломатско-конзуларном представништву на територији где је настала чињеница или органу управе. Ако на подручју на којем је настала чињеница рођења, закључења брака или смрти држављанина Републике Србије, Република Србија нема дипломатско-конзуларно представништво, пријава за упис ових чињеница може се поднети преко најближег дипломатско-конзуларног представништва.

Овај члан предвиђа једноставан и ефикасан начин за упис чињеница које се дешавају у иностранству, олакшавајући процес за држављане Републике Србије који живе или се налазе у иностранству. Такође, овим чланом предвиђа се обавеза странке - држављана Републике Србије да пријави и друге промене личног стања које су настале у иностранству, уз достављање одговарајуће исправе. На тај начин обезбеђује се тачно и ажурно вођење евиденције о личном статусу у Републици Србији, а отклањају се ситуације из праксе где странке након значајног протекла времена од настанка одређене статусне промене у иностранству подносе захтев за упис промене статуса ради остваривања одређених права (нпр. имовинских права), а да претходно нису биле заинтересоване да благовремено пријаве те статусне промене које су настале у иностранству. На овај начин отклањају се ризици неажурности у вођењу евиденције. Поред тога, овај члан је обухватио и ситуације када настане смрт држављана Републике Србије у иностранству и ако је у складу са међународним уговором инострани орган доставио инострани извод из евиденције умрлих, да упис чињенице смрти врши непосредно на основу те јавне исправе.

Члан 58. Предлога закона предвиђа надлежност за упис чињеница рођења, закључења брака или смрти које су се десиле у иностранству. Упис у Матични регистар може се извршити на основу пријаве поднете дипломатско-конзуларном представништву, који ту пријаву прослеђује надлежном матичару, или у случају када је пријава поднета непосредно органу управе, надлежни матичар врши упис. За упис чињенице рођења, матичар је надлежан по месту последњег пребивалишта родитеља у време рођења детета. У случају када

родитељи нису имали заједничко пребивалиште, надлежан је матичар по месту пребивалишта једног од родитеља, а у случају када место пребивалишта родитеља није познато, надлежан је матичар по месту рођења једног од родитеља. За упис чињенице закључења брака, надлежан је матичар по месту последњег пребивалишта супружника у време закључења брака, а у случају када супружници нису имали заједничко пребивалиште, надлежан је матичар по месту пребивалишта једног од супружника. Што се тиче уписа чињенице смрти, надлежан је матичар по месту последњег пребивалишта умрлог, а у случају када је последње пребивалиште умрлог непознато, надлежан је матичар по месту рођења. У случајевима када није могуће уписати чињенице рођења, закључења брака и смрти на начин прописан у претходном ставу због непознатог места рођења лица или његовог рођења у иностранству, упис врши Градска управа града Београда.

Члан 59. Предлога закона предвиђа поступак уписа лица која су стекла држављанство Републике Србије. Упис таквих лица у Матични регистар обавља се на основу решења надлежног органа за држављанство, у складу са прописима о држављанству. Приликом уписа, неопходно је приложити исправе иностраног органа које су прописно оверене, осим ако међународним уговором није другачије прописано, како би се након уписа у Евиденцију о држављанству Републике Србије, одмах извршио упис рођења или закључења брака лица које је стекло држављанство Републике Србије у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти. Месна надлежност за упис одређује се према месту пребивалишта или боравишта у Републици Србији. У случају да лице нема пребивалиште или боравиште, упис у Матични регистар врши матичар Градске управе града Београда. Овај члан обезбеђује јасан и прецизан поступак за упис лица која су стекла држављанство Републике Србије и доприноси ефикасном вођењу Матичног регистра.

Члан 60. Предлога закона предвиђа упис личног имена детета које није одређено у складу са домаћим прописима о личном имену. У случају када име детета у изводу иностраног органа није одређено у складу са домаћим законодавством, матичар ће захтевати од родитеља да га одреде у складу са законом којим се уређује лично име. Родитељи могу да дају изјаву о одређивању личног имена детета у складу са домаћим прописом пред дипломатско-конзуларним представништвом приликом подношења пријаве за упис чињенице рођења у Матични регистар. Ово омогућава родитељима да у складу са законом уреде лично име детета и обезбеде његов правилан упис у Матични регистар.

Члан 61. Предлога закона предвиђа процедуру утврђивања презимена супружника ако на основу извода иностраног органа није могуће утврдити презиме које су узели при закључивању брака. У таквим случајевима, матичар ће прво покушати да прибави тај податак од иностраног органа који је брак регистровао. Уколико ни на тај начин не може бити утврђено презиме супружника, матичар ће затражити изјаву од самих супружника. Таква изјава се може дати и пред дипломатско-конзуларним представништвом кад поднесе пријаву за упис чињенице о закључивању брака у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти у Матичном регистру. Овај процес омогућава матичару да прецизно утврди презиме супружника и унесе тај податак у Матични регистар, што је од суштинског значаја за одржавање тачних и ажурних података.

Члан 62. Предлога закона предвиђа издавање јавних исправа из Матичног регистра и то на начин да се на основу података садржаних у Евиденцији рођења, закључења брака и смрти издају извод са подацима о рођењу, извод са подацима о закључењу брака и извод са подацима о смрти,

као и уверења која садрже поједине податке уписане у ову евиденцију или поједине чињенице о личном стању грађана које произлазе из тих података у време издавања. Такође, овим чланом таксативно су наведени подаци које садрже свака од ових јавних исправа, односно извода. Новина је да ће се за лица која имају дете, односно децу у изводу са подацима о рођењу налазити и подаци о детету, односно деци, и то сет података који је прописан - име и презиме, пол, дан, месец, година и час рођења; место и општина/град и држава рођења; ЈМБГ, односно ЕБС и држављанство детета. Важно је напоменути да изводи из Евиденције рођења, закључења брака и смрти садрже последње податке који су уписани у ову евиденцију до времена издавања извода. Уверење из евиденције рођења, закључења брака и смрти садржи поједине податке уписане у ову евиденцију или поједине чињенице о личном стању грађана које произлазе из тих података у време издавања. Како би се направило јасно разграничење између уверења која се издају из Евиденције рођења, закључења брака и смрти и уверења која се издају из Евиденције о држављанству Републике Србије, прописано је да се уверење о држављанству Републике Србије издаје у складу са прописима о држављанству Републике Србије, односно да се изводом из Евиденције рођења, закључења брака и смрти не доказује држављанство Републике Србије. Садржина и изглед извода и уверења из Евиденције рођења, закључења брака и смрти технички се израђују и штампају од стране Народне банке Србије – Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, чиме се обезбеђује стандардизација и квалитет образаца.

Члан 63. Предлога закона посвећен је роковима важења извода из Евиденције рођења, закључења брака и смрти и њиховој употреби. Пре свега, важно је напоменути да изводи немају ограничени рок важења, што значи да могу да се користе у правним пословима и административним процедурама било када, без обзира на време када су издати. Међутим, важно је имати на уму да је за употребу издатог извода који не садржи последње податке уписане у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти одговорно лице које га стави у правни саобраћај. Ово значи да се у случају када извод није ажуриран са последњим подацима, лице које га користи треба да провери да ли су подаци тачни и ажурирани у складу са стварним стањем. Уколико се користи неажурирани извод, лице може бити одговорно за било какве последице које могу настати у случају нетачних, односно неажурних података.

Члан 64. Предлога закона предвиђа обавезу да се у Матичном регистру води евиденција о издатим изводима и уверењима из Матичног регистра, односно о издатим изводима и уверењима из Евиденције рођења, закључења брака и смрти и издатим уверењима из Евиденције о држављанству Републике Србије. У ову евиденцију уписују се различити подаци који су важни за праћење и контролу издавања ових јавних исправа. Јасно одређеним сетом података који се уписују у ову евиденцију и правилом да се подаци у оквиру ове евиденције чувају трајно омогућава се праћење стања у вези са издавањем извода и уверења. Ово праћење има за циљ спречавање евентуалних злоупотреба и обезбеђивање поступања у складу са начелима заштите података о личности.

Члан 65. Предлога закона предвиђа право на увид у податке из Евиденције рођења, закључења брака и смрти за одређена лица и органе. Ово право на увид је уведено ради осигуравања правне заштите и контроле над подацима о личности. Право на увид у личне податке из Евиденције рођења, закључења брака и смрти предвиђен је тако да се првенствено признаје лицу на које се подаци односе, као и његовим најближим сродницима, као што су супружник, крвни сродници у правој линији (нпр. родитељи, деца), као и лицу

које је у другом степену крвног сродства у побочној линији. Такође, право на увид имају и усвојитељи и старатељи, као и ванбрачни партнери чија је заједница призната у складу са законом.

Важно је нагласити да право увида није апсолутно, већ је ограничено у зависности од природе података, али и од старосне доби. Посебно важни су случајеви који укључују осетљиве личне податке, као што су подаци о промени пола и усвојењу. У овим ситуацијама, заштита приватности и личних података постаје кључна, с обзиром на њихову осетљивост.

Када је у питању промена пола, право увида у податке имају искључиво лице које је променило пол, као и његови родитељи и дете. Овај приступ осигурава да се лични и осетљиви подаци о људским идентитетима, као што је пол, чувају на највишем нивоу приватности, те да се само они који имају директни и законски интерес могу упознати са овим информацијама.

У контексту усвојења, после уписа нових чињеница о пореклу усвојеног детета, право увида у податке имају искључиво дете и усвојитељи. Овим се осигурава да се подаци који се односе на порекло усвојеног детета третирају са великом пажњом, јер могу укључивати осетљиве информације које би могле утицати на емоционално стање детета или на његов однос са биолошким родитељима.

Кроз овакве прописе, систем тежи балансу између права на доступност података и потребе за заштитом личних и осетљивих информација. Права на увид су ограничена и регулисана, како би се спречиле злоупотребе и осигурала приватност грађана, као и за потребе у различитим правним и административним поступцима.

Члан 66. Предлога закона - Изводи и уверења из Евиденције рођења, закључења брака и смрти могу се издати лицима која су одређена у члану 65. Предлога закона. Ово укључује и друга лица, али само уколико су законом овлашћена за приступ и коришћење тих података кроз издавање јавних исправа. Овакво ограничење осигурава заштиту личних података и њихово коришћење искључиво у законом предвиђене сврхе.

Члан 67. Предлога закона предвиђа питање одбијања захтева за увид у податке из Евиденције рођења, закључења брака и смрти или списе на основу којих је извршен упис, односно одбијању захтева за издавање извода и уверења из Евиденције рођења, закључења брака и смрти и у том случају надлежни орган управе или дипломатско-конзуларно представништво је обавезно да донесе решење у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Члан 68. Предлога закона предвиђа услове за обављање послова матичара. Пре свега, основни услов је стечено високо образовање, као што су основне академске студије у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова или основне струковне студије, односно студије у трајању до три године. Поред тога, кандидат за матичара треба да положи државни стручни испит, који је обавезан за све стручне послове у државној служби или у јавним предузећима, као и посебан стручни испит за матичара. Такође, кандидат треба да има овлашћење за обављање послова матичара, што значи да мора да испуни одређене предуслове који потврђују његову способност за обављање матичарских послова. Овим се обезбеђује да матичари буду компетентни и способни да обављају своје задатке на адекватан и законом прописан начин.

Члан 69. Предлога закона предвиђа процедуру за добијање овлашћења за обављање послова матичара. Овлашћење се додељује од стране министра, на предлог руководиоца органа управе, након што кандидат положи посебан

стручни испит за матичара. У случају када је матичар привремено спречен да обавља послове или када постоји повећан обим послова министар на предлог руководиоца органа управе може овластити друго лице у том органу да врши послове матичара. Лице које је овлашћено на овај начин мора да испуни услове из члана 68. Закона о Матичном регистру, што укључује стечено високо образовање и успешно завршене стручне испите. Овим се обезбеђује да и привремено овлашћено лице буде компетентно за обављање послова матичара у случају потребе.

Члан 70. Предлога закона предвиђа процедуру за полагање посебног стручног испита за матичара. Пре распоређивања на послове матичара, у принципу, кандидати полажу посебан стручни испит. Изузетно, посебан стручни испит може се полагати у следећим случајевима: Лице које је запослено на неодређено време ради обављања послова матичара, а нема положен посебан стручни испит, дужно је да га положи у року од шест месеци од дана запошљавања. Лице на пробном раду које је такође запослено на неодређено време ради обављања послова матичара, а нема положен посебан стручни испит, мора га положити пре него што се заврши пробни рад. Такође, посебан стручни испит за матичара могу полагати и друга лица која су стекла одговарајуће квалификације и имају најмање једну годину радног искуства у области која је услов за обављање послова матичара. Спровођење посебног стручног испита обавља комисија коју образује министар. Трошкови полагања испита утврђени су законом којим се регулише плаћање административних такси у Републици Србији.

Чланом 71. Предлога закона се предвиђа издавање уверења о положеном посебном стручном испиту за матичара. Уверење које издаје Министарство садржи следеће информације о кандидату који је положио посебни стручни испит за матичара: име и презиме кандидата, дан, месец и година рођења, место и општина где је рођен, јединствени матични број грађана, назив високошколске установе, ниво и врста стеченог образовања, стручни назив, датум полагања посебног стручног испита за матичара. Ова уверења су од изузетног значаја за кандидате који желе да обављају послове матичара, као доказ о стеченим квалификацијама у овој области.

Члан 72. Предлога закона предвиђа вођење евиденције о положеном посебном стручном испиту за матичара. Ова евиденција се води у електронском облику и у њу се уписују следећи подаци о кандидатима: име и презиме кандидата, јединствени матични број грађана, назив високошколске установе, ниво и врста стеченог образовања и стручни назив, назив органа јединице локалне самоуправе или другог послодавца где је кандидат запослен, број и датум решења којим је одобрено полагање посебног стручног испита за матичара, датум полагања испита, подаци о општем успеху на испиту и број и датум издатог уверења о положеном посебном стручном испиту за матичара. Ова евиденција је од изузетног значаја за праћење и контролу над полагањем посебног стручног испита за матичара, као и за обезбеђивање документованих података о квалификацијама кандидата у овој области.

Чланом 73. Предлога закона се предвиђа успостављање евиденција у Матичном регистру, која се води о датим овлашћењима за обављање послова матичара. У евиденцију се уписује неколико кључних података који су од изузетног значаја за праћење и контролу обављања ових послова и то: име и презиме матичара; орган управе који је поднео предлог за давање овлашћења за обављање послова матичара; број и датум решења којим се даје овлашћење за обављање послова матичара; период на који се даје овлашћење; ниво и врста стеченог образовања и стручни назив који је стекао матичар; датум када је положен посебан стручни испит за матичара; јединица локалне самоуправе

за коју је дато овлашћење за обављање послова матичара; број и датум решења о престанку овлашћења за обављање послова матичара.

Члан 74. Предлога закона предвиђа питање стручног усавршавања матичара. Стручно усавршавање је од суштинског значаја за матичаре, обзиром на комплексност и одговорност њихових послова. Прописи који уређују права и дужности запослених у органима јединица локалне самоуправе предвиђају механизме за регулисање овог стручног усавршавања. Прво, закон поставља право и дужност матичара да стичу знања, вештине и способности потребне за успешно обављање својих задатака. Ово није само право, већ и дужност која потиче из природе њиховог посла. Да би се ова дужност испунила, лице које први пут заснива радни однос као матичар или се распоређује на то радно место, обавезно је да похађа секторски посебан програм обуке матичара. Ова обука мора бити завршена у року од годину дана од датума заснивања радног односа или од распоређивања на то радно место. Обавеза обуке има за циљ да осигура да сваки нови матичар буде адекватно припремљен за изазове свог посла, да буду у току са изменама у законодавству и најбољим праксама, као и да матичари континуирано унапређују потребне компетенције.

Члан 75. Предлога закона предвиђа правила за припрему, развој и спровођење секторских посебних програма обуке матичара, што је од изузетног значаја за осигуравање квалитета и ефикасности у раду матичара. Прво, министарство надлежно за послове управе је одговорно за припрему и доношење секторских посебних програма обуке матичара за сваку годину. Овај процес укључује спровођење поступка утврђивања потреба за стручним усавршавањем у повереним пословима Матичног регистра. Након што су програми припремљени, Министарство самостално спроводи ове програме, а може одлучити и за друге начине спровођења, у складу са законом који уређује права и дужности из радног односа запослених у органима јединица локалне самоуправе. Ово омогућава примену најбољих пракси и припрему програма обуке у складу са конкретним потребама и условима на терену. Руководилац органа управе је дужан да, по доношењу програма обуке за календарску годину, састави план стручног усавршавања свих матичара у свом органу. Овај план мора бити достављен Министарству најкасније до 31. јануара године за коју се програм израдио. План стручног усавршавања обавезно мора садржати информације о јединици локалне самоуправе, податке о полазницима обуке (како су име, презиме, јединствени матични број грађана, адреса електронске поште, број мобилног телефона) и тематске целине које су предвиђене за похађање у току календарске године. Овај члан детаљно уређује процес обуке матичара и обезбеђује да они бу буду довољно припремљени и обучени за своје задатке у Матичном регистру, што је кључно за ефикасно и квалитетно обављање послова.

Члан 76. Предлога закона предлаже начин евидентирања секторских посебних програма обуке за матичаре. Процес обуке матичара постоји са очигледним циљем да се обезбеде квалификовани службеници способни да обављају послове матичара на најбољи начин. Прво, у члану се истиче да ће Министарство водити евиденцију ових програма у електронском облику. Евиденција садржи податке о јединицама локалне самоуправе, односно корисницима програма, и о учесницима обуке. Подаци о учесницима обуке укључују њихова имена, јединствени матични број, пол, образовни статус и адресу, као и контакт информације. Осим тога, евиденција садржи и информације о лицу које спроводи обуке, предавачима и другим реализаторима програма, укључујући њихове особне податке, образовни статус, послодавца и контакт информације. Кроз овај систем евиденције, Министарство може да прати успех обучавања, укључујући и оцене успешности програма, као и да

осигура да су припремљени одговарајући материјали за обуку. Циљ је да се омогући стално усавршавање матичара кроз квалитетне образовне програме и да се осигура компетентност за веома одговорне послове у руковању подацима о личности свих грађана.

Члан 77. Предлога закона предвиђа правило да се подаци из Матичног регистра користе у складу са законом, односно да државни органи, укључујући и судове и правосудне органе, затим организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења обрађују податке, односно чињенице из евиденције из чл. 7. и 9. овог закона неопходне за извршавање њихових законом утврђених послова и овлашћења, сагласно начелу минимизације података. У пракси то подразумева да сви надлежни органи, као што су судови или други државни органи који имају законска овлашћења, могу имати приступ подацима из евиденције, али само у оквиру својих надлежности и у складу са законом.

Такође, додатно је прецизирано да податке из Матичног регистра обрађују и надлежни органи за спречавање, истрагу и откривање кривичних дела, као и гоњење учинилаца кривичних дела или извршење кривичних санкција, укључујући и заштиту и спречавање претњи јавној и националној безбедности, у складу са законом.

Матични регистар је службена евиденција који садржи основне податке о грађанима, односно податке о личности као што су име и презиме, датум рођења, пол, јединствени матични број грађана, национална припадност, итд. И за све ове податке важе правила прописа о заштити податка о личности. Ово има за циљ да заштити права и приватност грађана и да спречи злоупотребу њихових података о личности. Коришћење ових података мора бити у сагласности са законским одредбама које регулишу приступ и употребу података о личности. Оваква законска одредба обезбеђује да се ови подаци користе искључиво у законите сврхе и да се спрече случајеви злоупотребе или неовлашћеног приступа подацима из Матичног регистра.

Члан 78. Предлога закона детаљно објашњава како се подаци из Матичног регистра користе у другим службеним евиденцијама и регистрима. Прво, наглашава се да се подаци из Матичног регистра без одлагања преносе у Централни регистар становништва, у складу са законом. Ово омогућава сталну ажурност и доступност података за различите државне органе и службе. Даље наглашава се да подаци из Матичног регистра који се не воде у Централном регистру становништва могу се преузимати непосредно, ако за то постоји правни основ и технички услови за повезивање са Матичним регистром у складу са законом. Матични регистар обезбеђује податке за вршење послова из надлежности државних органа, организација, органа и организација покрајинске аутономије и органа и организација јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, посебних органа преко којих се остварује регулаторна функција и правних и физичких лица којима су поверена јавна овлашћења у складу са законом.

Члан 79. Предлога закона предвиђа начин преузимања података из Евиденције рођења, закључења брака и смрти од стране Министарства, како би се осигурало редовно ажурирање службених евиденција које се користе као електронске базе података у надлежности Министарства. Пре свега, Министарство има право да преузима податке за редовно ажурирање својих службених евиденција, као и ради обраде, анализе података и израде извештаја потребних за обављање послова из своје надлежности.

Образложење овог члана може обухватити неколико аспеката. Прво, обрада података из Матичног регистра обезбеђује тачност и потпуност информација које Министарство користи у свом раду. Такође, редовно ажурирање података омогућава ефикасну обраду и анализу информација, што је од суштинског значаја за доношење одлука и израду потребних извештаја. Овај процес такође доприноси уједначавању и стандардизацији података у различитим службеним евиденцијама Министарства, што олакшава комуникацију и размену информација унутар организације. Као резултат, Министарство може брже и ефикасније да обавља послове из своје надлежности.

Члан 80. Предлога закона предвиђа основ за преузимања података из Матичног регистра који су од значаја за ажурирање и промене по службеној дужности у јединственом бирачком списку. Пре свега, Министарство има право да преузима податке који се односе на чињеницу смрти, као и друге податке који су неопходни за ажурирање бирачког списка. Примена овог члана закона обезбеђује да су подаци у бирачком списку увек ажурни и да се промене статуса бирача, као што је смрт, промена презимена одражавају у бирачком списку у најкраћем могућем року. Ажурирање и промене по службеној дужности у бирачком списку спроводе се у поступку утврђеном законом којим се уређује јединствени бирачки списак и упутством министра. Овај поступак укључује примену одговарајућих процедура и прописа који гарантују правилно и ефикасно ажурирање бирачког списка у складу са законским и управним стандардима.

Члан 81. Предлога закона предвиђа поступак у случајевима када се утврди да је одређено лице уписано у Матични регистар два или више пута, како би се остварила ефикасна корекција и усагласили подаци у регистру. Пре свега, у случају када је лице уписано више пута у истој јединици локалне самоуправе, орган управе по службеној дужности ће поништити све последње уписе и оставити важећим само први упис. Исто тако, у случају када је лице уписано у Матични регистар у две или више јединица локалне самоуправе, надлежни органи управе су дужни поништити све последње уписе осим првог и доставити примерак решења о поништењу тих уписа управи која води први упис тог лица. Овим се обезбеђује да први упис лица остане важећи и да се подаци ажурирају у складу са информацијама из поништених уписа. Овај поступак има за циљ да се избегну вишеструки подаци у Матичном регистру и обезбеди тачност и јединственост података о грађанима.

Члан 82. Предлога закона предвиђа да надзор над спровођењем овог закона и извршавањем послова поверених овим законом у погледу Евиденције рођења, закључења брака и смрти, врши Министарство. Инспекцијски надзор врши се преко управне инспекције, која је надлежна за проверу и надзор над поштовањем закона у одређеним областима. У овом случају, Министарство има могућност да преко управне инспекције врши надзор над спровођењем закона и извршавањем послова. Што се тиче Матичног регистра који се води у дипломатско-конзуларним представништвима, надзор над спровођењем закона у том делу врши министарство надлежно за спољне послове. Ова одредба обезбеђује да се законитост поступака и извршавање послова у вези са Матичним регистром у дипломатско-конзуларним представништвима контролише и надзире одговарајућим министарством. Надзор над спровођењем овог закона у делу који се односи на Евиденцију о држављанству Републике Србије врши министарство надлежно за унутрашње послове. Овај систем надзора омогућује да се закон примењује на одговарајући начин и да се послови извршавају у складу са законским одредбама, што доприноси ефикасном функционисању правног система, заснованом на законитости.

Члан 83. Предлога закона утврђује поступак чувања докумената која садрже податке из Матичног регистра и матичних књига, како би се осигурао њихов трајни и безбедан архивски статус. Пре свега, подаци, односно документа која садрже податке из Матичног регистра и збирке исправа на основу којих је извршен упис у Матични регистар чувају се трајно. Овај поступак обезбеђује да се подаци о личном статусу грађана чувају и да су доступни за евентуалне потребе у будућности. Што се тиче матичних књига које су вођене пре ступања на снагу овог закона, укључујући и матичне књиге које су вођене пре 9. маја 1946. године, надлежни органи управе су дужни да их предају надлежном архиву Републике Србије по истеку 100 година од последњег уписа. Ово је важно како би се ови историјски документи заштитили и сачували за будуће генерације. Такође, имајући у виду нови концепт вођења обједињеног регистра документи који садрже податке о личном статусу лица, који су део Матичног регистра, предају се Државном архиву Србије након истог временског периода. Након што се матичне књиге или други документи предају архиву, надлежни јавни архив издаје уверења, оверене копије и преписе докумената, који имају доказну снагу јавне исправе у складу са прописима о архивској грађи. На овај начин, архиви обезбеђују очување важних података и омогућавају приступ истим подацима након предаје.

Члан 84. Предлога закона – Овим чланом прописана је обавеза да се приликом обраде података примењују одговарајуће техничке и организационе мере заштите података који се обрађују, сагласно прописима и усвојеним стандардима и сразмерно ризицима који произлазе из обраде и природе података који су предмет заштите. Обрада података сразмерна је сврси, односно обрађују се подаци који су примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Посебна организација предузима одговарајуће безбедносне мере у циљу заштите података од незаконитог уништења или губитка, мењања, неовлашћеног обелодањивања или приступа када се обрада података врши употребом информационо-комуникационих технологија.

Мере заштите приступа Матичном регистру подразумевају: аутентификацију високог нивоа поузданости; ауторизацију овлашћеног службеног лица корисника података, чиме се спречава неовлашћени приступ подацима. Ако се Матичном регистру приступа преко другог софтверског решења врши се аутентификација приступа сервисима од стране корисника података која укључује и обавезну примену серверских сертификата. Сваки приступ Матичном регистру мора бити аутоматски забележен јединственим идентификатором лица које је приступило подацима, са тачним временом приступа, а систем такође бележи изворе из којих је преузет податак, поступак којим је неки податак промењен, као и датум и време измене податка.

Обезбеђивање приступа и мере заштите приступа подацима у матичном регистру, комуникација са другим софтверским решењима корисника података, врши се у складу са прописима којима се уређује област електронске управе, електронске идентификације и информационе безбедности.

Ови прописи укључују стандарде и протоколе који се односе на сигурност електронских система и приступ подацима.

Члан 85. Предлога закона предвиђа да се Матични регистар налази у Државном центру за управљање и чување података који обезбеђује физичку заштиту података у складу са законом којим се уређује електронска управа, информациона безбедност, квалификовано електронско чување и заштита архивске грађе. Матични регистар се налази у Државном центру за чување и

управљање подацима, који је одговоран за физичку заштиту података у складу са примењеним законодавством. Овај центар је по техничким и безбедносним стандардима један од најсавременијих у региону и у њему је смештена кључна информационо-комуникациона инфраструктура Републике Србије и самим тим обезбеђује безбедоносне стандарде за чување и управљање подацима из Матичног регистра, што укључује и одговарајуће физичке мере безбедности, као што су контролисани приступи, видео-надзор, системи заштите од пожара и слично. Подаци из Матичног регистра се чувају на најмање два места. Овај дупли систем чувања података обезбеђује постојање барем једне резервне копије података и спречава губитак информација у случају катастрофе, хакерског напада или других неочекиваних догађаја.

Такође, имајући у виду значај података који ће се водити у новом систему – Матичном регистру предвиђена је обавеза да је у циљу заштите, Посебна организација дужна да на крају сваке календарске године, закључно са 31. децембром изради резерве копије, које се сматрају оригиналом, свих промена података из Евиденција из члана 7. и 9. овог закона, које су настале у тој години, са збирком исправа из члана 11. овог закона, а који се ближе уређује актом Владе.

Чланом 86. Предлога закона предвиђене су мере које се предузимају у случају прекида рада Матичног регистра на период дужи од 48 часова, да би након поновног успостављања рада Матичног регистера матичар без одлагања извршио упис. Такође, предвиђено је да ближи начин поступања заједнички уреде подзаконским актом министар надлежан за послове управе и министар надлежан за послове држављанства.

Члан 87. Предлога закона предвиђа да се у случају уништења или нестанка података из Матичног регистра, обнова врши без одлагања у складу са прописима којима се уређује област информационе безбедности, док ће надлежни министри за вођење Евиденције рођења закључења брака и смрти и Евиденције о држављанству Републике Србије ближе уредити начин поступања у случају уништења и нестанка података из Матичног регистра, као и начин вршења обнове. Овај поступак је од кључног значаја за осигурање интегритета и доступности података који се чувају у Матичном регистру што осигурава конзистентност у поступању обезбеђујући целокупност и доступност уписаних података.

Члан 88. Предлога закона предвиђа овлашћења за доношење подзаконских аката. Веома је важно да се већ у фази припреме закона, створи јасна слика које елементе и поступке ће бити потребно детаљније уредити подзаконским актима, како би закон ступио на снагу у законском року, али и како би његова примена текла несметано. Како Закон о Матичном регистру дефинише широк спектар питања која се тичу успостављања, вођења, коришћења и заштите података у Матичном регистру, биће неопходно доношење подзаконских аката како би се омогућило успешно спровођење закона. Министар надлежан за послове управе ће уређивати и детаљно појашњавати неке аспекте, укључујући начин успостављања и преноса података у Матични регистар; начин вођења Матичног регистра; критеријуме за одређивање броја матичара у оквиру јединица локалне самоуправе, као и друга питања од значаја за вођење Матичног регистра. Поједине аспекте, као што су поступци издавања пријава рођења, потврде о смрти, потврде о промени пола и садржина и изглед тих јавних исправа на основу којих се врши упис чињеница уређују различити ресорни министри. На овај начин ће се омогућити поступање и адаптација на различите аспекте правних, здравствених и административних проблема који се односе на Матични регистар, као и да ресорна министарства поступају у оквиру својих надлежности.

Поред тога предвиђено је да министар надлежан за послове управе, министар надлежан за послове држављанства, министар надлежан за послове здравља и министар надлежан за послове породичноправне заштите споразумно пропишу начин поступања у случајевима рођења детета чија мајка нема лична документа, а све у циљу координисаног поступања службеника када се у пракси појаве случајеви лица која су у ризику од апатридије. Ово посебно имајући у виду да су у претходном периоду постигнути изузетни резултати на решавању питања тзв. правне невидљивости и то кроз координисану сарадњу релевантних органа. Доношење подзаконског акта који прописује начин поступања у случајевима рођења детета чија мајка нема документ којим се доказује идентитет може имати значајну превентивну функцију. Стварањем подзаконског акта који регулише овакве случајеве, систем ће бити у могућности да поступа правилно и уједначено те обезбеди правну сигурност за све грађане и спречи даљи ризик од појаве нових случајева лица која нису уписана у матичну књигу рођених, односно која су у ризику од апатридије.

У члану 89. Предлога закона прописују се казнене одредбе у складу са правилима и досадашњом праксом, прилагођене новим одредбама закона.

У прелазним и завршним одредбама, у члану 90. Предлога закона предвиђено је да ће матичари и заменици матичара који су у тренутку ступања на снагу овог закона већ обављали послове матичара и имали одговарајућа овлашћења и испуњавали друге услове, али нису имали стечено високо образовање у облику основних академских студија у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, или основних струковних студија, односно студија у трајању до три године, наставити да обављају послове матичара. Ова одредба им омогућава да наставе са својим обавезама као матичари, без обзира на то што не испуњавају нове образовне критеријуме које уводи закон, те се избегава ретроактивност која би их довела у неповољан положај, јер нови услови нису били прописани у тренутку када су они заснивали радни однос. Са друге стране, ова одредба је важна јер би се у супротном матичне службе суочиле са одласком значајног броја матичара, који и поред тога што немају стечено високо образовање имају велико искуство у обављању послова у области матичних књига, што би угрозило функционисање многих матичних служби.

Такође, с обзиром на то да се напушта концепт матичних подручја, већ ће Матични регистар да воде општине/градови, овом одредбом се прописује да од почетка примене овог закона престају да важи овлашћења која су дата матичарима у складу са постојећим концептом вођења матичних књига за матична подручја.

Члан 91. Предлога закона предвиђа да поступци уписа чињеница рођења, закључења брака и смрти, накнадног уписа, исправке грешака у матичним књигама, увида у матичне књиге и списе, и обнове уписа који су започети пре ступања на снагу овог закона морају бити окончани у складу са новим прописима. Започети поступци морају бити завршени у складу са новим законским одредбама, што омогућава конзистентност у регистрацији важних догађаја као што су рођење, брак и смрт, а уједно је од круцијалне важности за правну сигурност и овом одредбом се спречава ретроактивност.

Такође, овим чланом предвиђена је и ситуација уколико је матична књига која је вођена по ранијим прописима, укључујући и матичне књиге вођене у дипломатско-конзуларном представништву, уништена или нестала, односно да се обнавља у складу са прописима важећим до ступања на снагу овог закона.

Члан 92. Предлога закона предвиђа пренос података из Регистра матичних књига и евиденције о држављанима у Матични регистар. Тај пренос се врши од стране Посебне организације у складу са прописима о електронској управи, при чему министарство надлежно за послове управе пружа стручну подршку и надзор у погледу преноса података из Регистра матичних књига у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти. Пренос података о држављанству из евиденције о држављанима Републике Србије у смислу прописа о држављанству у Евиденцију о држављанству у Матичном регистру извршиће Посебна организација у складу са прописима о електронској управи уз надзор и подршку министарства надлежног за послове држављанства. Овим чланом даље је прописано да су органи наведени у закону, као што су министарство надлежно за спољне послове и министарство надлежно за послове држављанства, као и органи управе којима је према важећим прописима поверено вођење матичних књига обавезни да изврше исправке и допуне недостајућих података у Регистру матичних књига и евиденцији о држављанима, како би се омогућио несметан пренос података у Матични регистар. За пренос података, органи су у обавези да допуне или исправе одређене податке у матичним књигама и евиденцијама, као што су јединствени матични број грађана, лично име, датум и место рођења, подаци о родитељима и други битни подаци. Пренос података треба да се обави пре почетка примене овог закона, а начин и поступак преноса података ближе ће уређивати два министра, министар надлежан за послове управе и министар надлежан за послове држављанства.

Члан 93. Предлога закона предвиђа да почетком примене овог закона, престају да се воде матичне књиге у папирном облику и у Регистру матичних књига. Уместо тога, подаци о рођењу, браку, смрти и други битни догађаји ће се уписивати и чувати у електронском облику у Матичном регистру. Ова промена има за циљ да модернизује и унапреди систем вођења матичних књига, обезбеђујући ефикасније управљање подацима, бржи приступ информацијама и већу заштиту података. У потпуности дигитално вођење матичних књига олакшава и убрзава обраду података, минимизује грешке и омогућава бољи одговор на потребе грађана и институција. Примена електронског система вођења матичних књига такође има потенцијал да смањи трошкове и генерално и кроз утрошак папира и чување књига, што је додатни бенефит за заштиту животне средине. Такође, овом одредбом превиђено је и поступање у случају да до почетка примене овог закона поједини уписи, односно подаци из Регистра матичних књига нису могли бити пренети у Матични регистар. За те изузетне ситуације, односно за те уписе предвиђено је да наставља да се води Регистар матичних књига и у том случају матичар је дужан да без одлагања изврши потребне допуне, односно исправке у Регистру матичних књига, након чега се подаци преносе у Матични регистар. До преноса података, да грађанима у овим случајевима ни на који начин не би било онемогућено остваривање права, предвиђа се да се јавне исправе издају на основу података из Регистра матичних књига. Дакле, за те изузетне ситуације Регистар матичних књига ће и даље остати активан.

Члан 94. Предлога закона предвиђа временски период у ком ће се донети подзаконска акта која ће детаљно регулисати начин спровођења одредби Закона. Ти подзаконски прописи ће ближе прецизирати поступке, процедуре и техничке детаље који су неопходни за ефикасну примену закона у пракси. Очекује се да ће ови подзаконски прописи обухватити широк спектар питања, укључујући процедуру уписа и ажурирања података, начин вођења Матичног регистра, критеријуме за обављање одређених послова, као и друге важне аспекте који се тичу вођења Матичног регистра, односно евиденција које се воде у Матичном регистру. Циљ доношења ових подзаконских аката је

осигурати да се примена закона одвија на систематичан и доследан начин, обезбеђујући правилну примену, законитост и заштиту права грађана.

Члан 95. Предлога закона - Како би се електронско вођење Матичног регистра у пракси доследно реализовало неопходно је обезбедити све техничке предуслове за његово функционисање у дигиталном окружењу. У том контексту министарство надлежно за послове здравља имаће обавезу да створи услове за издавање електронске потврде о промени пола пре него што закон почне да се примењује. По истом принципу, министарство надлежно за послове правосуђа је потребно да до почетка примене овог закона обезбеди услове како би кроз постојеће или евентуално будуће информационе канале у оквиру државне инфраструктуре правноснажне судске одлуке које су од значаја са лични статус грађана биле достављене надлежном матичару ради уписа у Евиденцију рођења, закључења брака и смрти. Министарство надлежно за спољне послове има обавезу да обезбеди вођење матичних књига у Регистру матичних књига пре почетка преноса података.

Члан 96. Предлога закона предвиђа да даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о матичним књигама („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 145/14 и 47/18), док је ставом 2. предвиђено да даном почетком примене закона престају да важе и одлуке о матичним подручјима. Наиме, у новом концепту вођења Матичног регистра, односно двеју круцијалних евиденција о личном статусу који се у њему воде, Матични регистар воде јединице локалне самоуправе, односно ове послове непосредно обављају матичари при општинским/градским управама по принципу једна општина/један град - једно управно место за вођење регистра. Критеријуми по којима ће се одређивати број матичара за ова управна места биће ближе одређени подзаконским актом. Имајући у виду нови концепт, матична подручја као институт престају да постоје и с обзиром да су одлуке о матичним подручјима доносиле скупштине општина/градова/града Београда неопходно је да почетком примене новог нормативног оквира престану да се примењују донете одлуке о матичним подручјима.

Члан 97. Предлога закона - Даном почетка примене овог закона, ставља се ван снаге члан 303. став 2. и став 3. Породичног закона. Наведном одредбом Породичног закона регулисано је питање уписивање брака у матичну књигу и то на начин да упис брака у матичну књигу венчаних потписују супружници својим именом и новим презименом, пуномоћник својим именом и презименом поред личног имена супружника кога заступа, сведоци и матичар и да матичар после потписивања уручује супружницима извод из матичне књиге венчаних. Имајући у виду нови дигитални концепт вођења матичних књига, односно потпуним преласком на електронско вођења података о личним статусима у новом регистру и напуштањем папирног облика матичних књига била је потребна ова интервенција у односу на одредбу Породичног закона, с обзиром на то да матична књига венчаних у досадашњем облику неће постојати. Са друге стране, наведена интервенција ни на који начин не утиче на пуноважност брака с обзиром на то да после датих потврдних изјава воље будућих супружника матичар проглашава да је брак склопљен, а након тога његову регистрацију ће матичар свакако спровести у Евиденцији рођења, закључења брака и смрти.

Члан 98. Предлога закона прописује ступање на снагу закона - осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”. Међутим, његова примена почиње три године касније након што закон ступи на снагу, осим у случају одредби из чланова 47. и 92., које ће почети да се примењују од момента ступања на снагу предложеног закона. Овај период од три године је процењен као оптималан за обезбеђење потребних предуслова за пуну примену Закона о Матичном регистру, у ком је између осталог поред

доношења сета подзаконских аката, потребно успоставити нови информациони систем, затим након што се обезбеди потребан квалитет податка за миграцију у нови регистар и спровести миграцију података и коначно обучити службенике, пре свега матичаре за рад у новом систему. У погледу одложене примене предвиђени су и изузеци, а пре свега у циљу унапређења квалитета података у матичним књигама и евиденцији држављана Републике Србије и њиховог преноса у нови регистар.

Такође, ради смањења административног оптерећења кадровских капацитета предвиђено је и да одредбе које се односе на обавезу матичара да директно прослеђује изводе из евиденције рођења, закључења брака и смрти страним дипломатско-конзуларним представништвима почну примењивати ступањем на снагу закона, јер ће исте допринети уштедама и ефикаснијем управљању процесима.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Имајући у виду да је предвиђена одложена примена Закона о Матичном регистру на период од три године од ступања на снагу, за његово спровођење у делу организовања обука за матичаре средства ће бити планирана на разделу Министарства државне управе и локалне самоуправе, у оквиру лимита одређеног од стране Министарства финансија, у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије.

Такође, са аспекта обавеза других органа које произилазе из решења Предлога закона о Матичном регистру, Канцеларија за информационе технологије и електронску управу доставила је Образац стандардне методологије за процену финансијских ефеката (ПФЕ образац) за спровођење овог закона, у ком је наведено да су планирана средства у буџету Републике Србије за 2026. и 2027. годину - Економска класификација 515000 - Нематеријална имовина; Шифра програма 0614 - Информационе технологије и електронска управа; Функција 140-Основно истраживање; Шифра програмске активности 5003-Имплементација електронских регистара органа и организација јавне управе и људских ресурса у систему јавне управе; Извор финансирања 01-Општи приходи и примања буџета у износима за 2026. годину: 108.000.000 динара и за 2027. годину: 108.000.000 динара.

Поред тога, приликом упућивања Нацрта закона ради прибављања мишљења од надлежних органа (Министарство унутрашњих послова, Министарства здравља, Министарство за бригу о породици и демографију, Министарство спољних послова, Министарство правде, Министарство информисања и телекомуникација, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Министарство за европске интеграције, Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности) тражено је да са аспекта обавеза које произилазе из решења Нацрта закона изврше и процену евентуалних финансијских ефеката потребних за спровођење овог акта и доставе попуњен (ПФЕ образац), поводом чега су се изјаснили да нису потребна финансијска средства.

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ EX ANTE АНАЛИЗИ ЕФЕКТА

1. Сагледавање постојећег стања

1) Приказати постојеће стање у предметној области у складу са важећим правним оквиром

Постојеће стање у предметној области – вођење евиденције о личном статусу грађана – уређено је позитивним правним прописом, односно Законом о матичним књигама из 2009. године, са изменама и допунама из 2014. и 2018. године. Последњим изменама и допунама које су ступиле на снагу 1. јануара 2019. године уведен је Регистар матичних књига – јединствена електронска база података у коју се уписују подаци из матичне књиге рођених, венчаних и умрлих, али уз обавезу задржавања папирног облика као званичне евиденције. То значи да је систем и даље функционисао као хибридни – паралелно у папирној и електронској форми. Примена овог прописа донела је одређене позитивне ефекте – дигитализацијом и централизацијом матичних књига у Регистру матичних књига повећана је доступност и транспарентност, смањени су трошкови и убрзани су поједини административни поступци. Међутим, постојећа регулатива није у потпуности одговорила на изазове дигитализације у пракси. Један од најзначајнијих проблема који је уочен јесте непрецизно и фрагментирано вођење података у три одвојене матичне књиге, уз заостајање у ажурирању података и честе неслагласности између папирне и електронске верзије. То је довело до ризика од неажурности, нарочито када је реч о променама личног статуса (нпр. склапање брака или смрт), које матичари нису благовремено евидентирали у свим књигама. Иако је Закон о матичним књигама из 2019. године предвидео значајан помак у правцу дигитализације, практична примена показала је да се многи поступци и даље спроводе ручно или дуплирано. Подзаконски акти су донети, али спровођење је у бројним случајевима било отежано због недовољне техничке опремљености и ограничених кадровских капацитета у јединицама локалне самоуправе. Такође, праћење ефеката примене постојећег закона кроз *ex post* анализу Министарства државне управе и локалне самоуправе из новембра 2020. године показало је да, иако је постигнут изванредан степен ефикасности и доступности, није у потпуности остварен циљ – успостављање једноставног, ефикасног, правно сигурног и у потпуности дигитализованог система евиденције.

У том смислу, уочена су значајна одступања од циљне вредности показатеља учинка – пре свега у погледу ажурности података, уједначености поступања и доступности услуга. На пример, процес ажурирања статуса у све три матичне књиге често се одвијао уз закашњење, уз потребу за достављањем извештаја из једне књиге у другу, што је отежавало рад органа који се ослањају на податке из регистра (нпр. МУП, ПИО, РЗЗО, судови, нотари). У складу с тим, утврђено је да се решења важећег прописа не примењују у потпуности у складу са прописаним роковима и циљевима. Уместо једноставног, централизованог и аутоматизованог система, задржана је пракса административно оптерећујућих процедура. Дакле, и поред јединственог електронског вођења матичних књига у Регистру матичних књига и даље имамо концепт одвојеног дигиталног вођења матичне књиге рођених, матичне књиге венчаних и матичне књиге умрлих, које праћене паралелним вођењем у папирном облику, доводе до ризика да се промене у личним стањима не ажурирају благовремено у матичној књизи рођених (нпр. закључење/престанак брака или смрт), што је ризично не само са аспекта вођења матичних књига, већ и шире, јер је Регистар матичних књига

ресурс из којег други органи прибављају податке неопходне за вршење послова из своје надлежности. Такође, подаци из Регистра матичних књига су саставни део Централног регистра становништва, чије податке користи велики број органа управе у вршењу послова из своје надлежности, те је од суштинског значаја да ти подаци имају највиши ниво ажурности.

На тај начин, целокупан систем евиденција о личном статусу грађана није достигао степен ефикасности и правне сигурности који је очекиван приликом доношења измена и допуна закона. Из тог разлога се указала потреба за новим нормативним оквиром – Законом о Матичном регистру – којим ће се увести потпуно нови концепт: успостављање једне електронске евиденције у којој ће сви подаци о лицу бити обједињени у јединственом статусном профилу, без поделе на три књиге и без паралелног вођења у папиру. На тај начин би се отклониле кључне слабости постојећег правног оквира и омогућила потпуна реализација циљева дигитализације, у складу са праксом најразвијенијих земаља ЕУ.

2) Да ли је уочен проблем у области и на коју циљну групу се односи? Представити узроке и последице проблема?

Уочен је значајан проблем у области вођења службених евиденција о личном стању грађана, који се пре свега односи на постојећи паралелни систем евиденције – електронски и папирни, као и на раздвојено вођење матичних књига рођених, венчаних и умрлих. Овај проблем директно погађа матичне службе, органе јавне управе који користе податке из ових евиденција, а индиректно утиче и на све грађане, као и на привредне субјекте који своја права и обавезе остварују на основу података из матичних књига.

Узрок проблема лежи у недовољној интеграцији података и одсуству обједињеног приступа евидентирању података о личном статусу грађана. Иако је успостављен електронски Регистар матичних књига, и даље се инсистира на паралелном вођењу папирних матичних књига, што доводи до успоравања рада, повећаних трошкова, ризика од неажурности и непоузданости података, као и до дуплирања посла и оптерећења кадрова. Недовољна ажурност података, посебно у случајевима статусних промена као што су смрт или промена брачног статуса, може имати озбиљне последице по друге државне органе који се ослањају на ове податке, укључујући систем социјалне заштите, здравства, финансија и друге.

Циљне групе које су најдиректније погођене овим проблемом су:

1. **Матичне службе** – које се суочавају са преоптерећеношћу, потребом за двоструким уносом података и неефикасним радом;
2. **Органи јавне управе** – који користе податке из Регистра матичних књига за вршење надлежности (нпр. Министарство унутрашњих послова, Фонд ПИО, Пореска управа, здравствене институције и други органи у систему јавне управе које користе податке из Централног регистра становништва чија је изворна евиденција Регистар матичних књига);
3. **Грађани** – који имају отежан приступ правима, услед неажурности или непотпуности података;
4. **Привредни субјекти** – индиректно – посебно они који су у сталној интеракцији са државом (банке, осигуравајућа друштва, послодавци).

Последице постојећег проблема огледају се у смањеној ефикасности јавне управе, повећаним административним трошковима, смањеној правној сигурности грађана, могућем кршењу права на заштиту података и угрожавању поузданости читавог информационог система државе. Такође, наставак паралелног система може бити у супротности са концептом модерне е-управе, као и са циљевима зелене агенде због непотребне употребе папира.

Дакле, у корак са напретком савремених технологија, потребом за ажурним вођењем службених евиденција и растућим трендом смањења кадровских капацитета било је неопходно креирање новог законодавног оквира који ће бити основ за успостављање новог система, који ће омогућити дугорочно функционисање рада матичних служби у дигиталном окружењу.

3) Да ли постоје неки други разлози за промену (интервенцију) у области у случају да није уочен проблем?

Иако је примарни разлог за доношење новог закона у области матичних евиденција отклањање уочених проблема у примени постојећег закона – пре свега недостатак ефикасности, сложеност процедура и неажурност података услед паралелног вођења папирних и електронских књига, као и модернизација целокупног система, постоје и други, важни разлози за интервенцију у овој области, чак и да проблеми нису експлицитно уочени у пракси.

Најзначајнији од ових разлога јесте потреба да се правни и институционални оквир Републике Србије усклади са савременим стандардима и најбољом праксом Европске уније у области управљања личним подацима и дигитализације јавне управе. У том контексту, доношење новог Закона о Матичном регистру представља стратешки корак у правцу потпуне дигитализације основних службених евиденција, што је један од основних предуслова за пуно функционисање е-управе и дигиталне трансформације управе у складу са ЕУ стандардима. Усклађивање се нарочито односи на смернице и обавезе које проистичу из Регулative (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. године о заштити појединаца у вези са обрадом личних података и о слободном кретању таквих података (општа уредба о заштити података – GDPR), као и из Директиве 2019/1024/ЕУ о отвореним подацима и поновној употреби информација јавног сектора. У делу заштите података и обезбеђивања тачности, сигурности и контролисаног приступа личним подацима, предложени Закон о Матичном регистру јача усклађеност са овим актима кроз увођење јединственог електронског система, контролу приступа, јасну надлежност органа и обавезу ажурирања и безбедности евиденције. Поред тога, доношење овог закона представља испуњавање приоритета из Поглавља 23 – Правосуђе и основна права, као и Поглавља 10 – Информационо друштво и медији у процесу приступања Европској унији. Пре свега, у оквиру мера за модернизацију и дигитализацију управе, Европска комисија инсистира на потпуном увођењу електронских услуга заснованих на поузданим, ажурним и интегрисаним евиденцијама, што укључује и основне регистре попут матичних књига и Централног регистра становништва. Такође, доношење новог закона представља одговор на растућу потребу за интероперабилношћу између домаћих и страних система у области идентификације, признатости личног статуса и управног поступања у прекограничним ситуацијама, што је посебно значајно у контексту спровођења Регулative (ЕУ) 2019/1157 - Јачање безбедности личних карата грађана

Европске уније и боравишних исправа издатих грађанима Уније и члановима њихових породица који остварују право на слободу кретања.

Коначно, стратешки разлог за доношење закона јесте јасна потреба да се успостави регистар који ће, сем што ће бити ефикасан и савремен, моћи да се дугорочно одржава, развија и технички интегрише у друге системе јавне управе – од система здравства, до система бирачког права, образовања и држављанства. Са становишта процене усклађености, постојећи систем је само делимично усклађен са правом ЕУ, будући да се базира на двојном вођењу (папир и електроника), не обезбеђује потпуну ажурност и правну сигурност података, и не обезбеђује потпуни технички оквир за интероперабилност. Нови закон, у потпуности дигитализован, централизован и базиран на принципу сви статусни подаци о лицу на једном месту, уводи потпуну усклађеност са наведеним актима ЕУ, чиме Србија испуњава своје обавезе као кандидат за чланство и ствара основ за развој савремене, грађанима оријентисане управе.

2. Утврђивање циља

1) Који циљ је потребно постићи?

Циљ доношења Закона о Матичном регистру јесте да се након периода одложене примене од ступања на снагу (три године) успостави јединствен, централизован и у потпуности дигитализован систем вођења основне евиденције о личном стању грађана, који ће заменити постојећи модел заснован на одвојеном вођењу више матичних књига (рођених, венчаних и умрлих) у папирном облику, уз пратеће електронске записе.

Нови систем има за циљ унапређење правне сигурности, ефикасности јавне управе и приступа подацима, као и смањење укупног административног оптерећења за грађане и државу.

Постојећи папирни облик вођења матичних књига показује бројне структурне недостатке: онемогућава брз приступ и размену података, подложен је грешкама, губитку или физичком оштећењу, захтева велике финансијске и људске ресурсе за чување, обраду и архивирање. Поред тога, значајно утиче на животну средину кроз сталну употребу папира и других материјалних ресурса, што је у супротности са циљевима одрживог развоја и еколошке одговорности државе. Оваква пракса додатно отежава комуникацију између институција, као и благовремено уношење и ажурирање података, што доводи до неажурних евиденција, дужих процедура и смањеног поверења грађана у институције. Узрок овог проблема лежи у концепту раздвојеног, ручног и материјално-интензивног начина евидентирања, који је неусаглашен са потребама савременог друштва и трендовима дигитализације. Последице су вишеструке: успорена обрада података, смањена правна сигурност, нефункционални међуинституционални токови информација, повећани трошкови и значајан негативан утицај на животну средину.

Жељени ефекат Закона о Матичном регистру је увођење централизованог, потпуно дигиталног регистра у оквиру кога ће се подаци о рођењу, браку, смрти и свим променама личног стања евидентирати унутар јединственог статусног профила сваког лица, уз директну електронску комуникацију са здравственим установама, судовима, мртвозорницима и другим релевантним органима. Нови систем ће омогућити значајно повећање тачности и ажурности података, убрзати поступке и омогућити органима јавне управе да ефикасно користе податке без непотребног папирног посредовања. Циљ је прецизан, мерљив и друштвено прихватљив: до обезбедити потпуно функционисање дигиталног Матичног регистра, укључујући укидање обавезе

паралелног папирног евидентирања, смањење административних и еколошких трошкова, и повећање квалитета услуга које држава пружа својим грађанима.

Овај циљ је усклађен са стратешким правцем дигиталне трансформације јавне управе и зелене агенде Републике Србије, што је јасно истакнуто у Стратегији реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године.¹

Нови законски оквир садржаће, у најосновнијем, следећа решења:

- да се сви лични подаци воде се у јединственој електронској бази - по принципу сви подаци о личности на једном месту (рођење/закључење брака/смрт, као и све статусне промене);
- да профил личности буде проширен и подацима о деци (као и извод из регистра рођених);
- потпуни прелазак на електронско вођење (напуштање папирног облика матичне књиге);
- да се евиденција о држављанству, за коју је надлежно министарство за унутрашње послове, у Матичном регистру води као посебна евиденција, коју такође воде матичари, као поверен посао;
- да се омогући електронско вођење и приступ Матичном регистру и службеницима - матичарима на подручју АП Косово и Метохија у циљу доступности и лакшег остваривања основних права грађана на том подручју Републике Србије. Због специфичности прилика подзаконским актом – уредбом Владе ближе ће се уредити начин обављања ових послова;
- да Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (односно орган државне управе који се бави информационим системима) обезбеђује техничку подршку у успостављању и вођењу новог електронског регистра и друге послове који се односе на чување, спровођење мера заштите и обезбеђивање сигурности и безбедности података;
- да се укине концепт матичних подручја - односно да Матични регистар воде општине/градови по принципу једна општина/један град - једно управно место за вођење регистра, с тим да критеријуми буду прописани подзаконским актом, укључујући и критеријуме за број матичара;
- да се и случајеви рођења ван породилишта укључе у систем „Бебо добродошла на свет“ тако што ће се рођење пријављивати лекарима и на тај начин увести правна сигурност;
- да се предвиди надлежност за упис чињенице смрти која је наступила у превозном средству;
- да се предвиди проширење опуса права на упис личног имена и на другом језику и писму;
- да се обезбеди активнија улога матичара у случајевима сазнања чињенице рођења и чињенице смрти које су настале на територији Републике Србије, ради покретања одговарајућих поступака;
- да се прецизније дефинише питање исправке грешке како би се отклонило вођење непотребних управних поступака;

¹ Службени гласник РС, број 42/2021 и 9/2022.

- да се смањи администрирање у спровођењу обавеза које произилазе из међународних уговора и друга питања од значаја за тачно и ажурно вођење Матичног регистра.

2) Да ли је циљ који се постиже доношењем прописа усклађен са циљевима важећих планских докумената и приоритетним циљевима Владе?

Циљ који се постиже доношењем прописа усклађен је са циљевима пре свега Стратегије реформе јавне управе за период од 2021. до 2030. године, која представља кључни документ који има за циљ модернизацију и унапређење система јавне управе у Републици Србији. Фокус ове стратегије је на обезбеђивању ефикаснијих, приступачнијих и квалитетнијих услуга за грађане и привреду, са посебним нагласком на дигитализацију као алату који ће унапредити рад свих јавних институција, што је у сагласности са циљевима који се желе постићи новим нормативним оквиром у области матичних књига.

Један од најважнијих аспеката реформе јесте побољшање ефикасности пружања јавних услуга, како би се олакшао приступ грађана и предузећа административним процедурама, као и смањила бирократија. Овај циљ обухвата уклањање непотребних административних препрека, рационализацију процедура и увођење дигиталних решења која ће омогућити бржу и транспарентнију комуникацију између грађана и јавних институција.

У контексту дигитализације јавне управе, Стратегија поставља високе амбиције за развој информационих технологија као кључног стуба реформе. Прелазак на електронске услуге, који подразумева дигитализацију и интеграцију постојећих система, требало би да омогући грађанима да обављају већину административних процедура без потребе за физичким одлазком у институције. Ово ће допринети не само повећању ефикасности и смањењу трошкова, већ и већој транспарентности и доступности јавних услуга.

У том контексту, један од кључних циљева јесте интеграција јавних информационих система, што подразумева повезивање различитих база података у јединствени информациони систем, што се постиже новим Матичним регистром који ће објединити две евиденције о личним стањима грађана, Евиденцију рођења, закључења брака и смрти и Евиденцију о држављанству Републике Србије. Ова интеграција ће омогућити лакшу размену података између различитих институција, као и бољу и бржу обраду захтева и услуга. Такође, овим ће се значајно повећати тачност и безбедност података, што ће утицати на повећање поверења грађана у јавну управу.

Кључни циљеви Стратегије реформе јавне управе за период 2021–2030. године су јасно усмерени на стварање модерне, транспарентне, ефикасне и приступачне јавне управе која ће користити савремене технологије за побољшање квалитета живота грађана и унапређење пословног окружења у Србији.

3) На основу ког показатеља учинка се утврђује да ли је дошло до постизања циља?

Циљ доношења новог Закона о Матичном регистру је успостављање јединствене, потпуно електронске и централизоване евиденције података о личном статусу грађана, уз истовремено повећање тачности, ажурности и доступности ових података, те унапређење ефикасности јавне управе.

Мерљиви показатељ учинка који омогућава праћење степена постизања овог циља је:

„Проценат потпуно дигитализованих уписа у Матични регистар у односу на укупан број уписа података о личном статусу грађана (рођење, брак, смрт)”.

- **Почетна вредност показатеља:** 0% (будући да у тренутку усвајања закона и даље постоји обавеза паралелног вођења папирних и електронских матичних књига).
- **Циљна вредност показатеља:** 100% дигитализованих уписа у року од 24 месеца од ступања на снагу закона.

Поред овог главног, могу се користити и пратећи квантитативни и квалитативни показатељи учинка:

- број јединица локалне самоуправе у којима је укинута вођење папирних књига;
- време потребно за упис промене статуса (нпр. од пријаве смрти до уписа у регистар);
- број техничких грешака у уписима;
- број службених исправа издатих директно из електронског регистра без додатне обраде;
- степен задовољства корисника (грађана и органа који користе податке из регистра).

4) Дефинисати извор провере и рокове за прикупљање података за праћење примене прописа.

Податке за праћење примене прописа и постизања циљне вредности показатеља обезбеђиваће се кроз редовне извештаје и административне евиденције у оквиру самог информационог система Матичног регистра, који ће водити Министарство државне управе и локалне самоуправе, у сарадњи са Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу.

Извори провере биће:

- Аутоматизовани извештаји из ИТ система Матичног регистра (о броју уписа, статусу, времену евидентирања);
- Извештаји јединица локалне самоуправе о броју и врсти уписа, као и техничким проблемима у имплементацији;
- Резултати анкета и анализа задовољства корисника услуга;
- Извештаји инспекцијског надзора над радом матичара;
- Подаци из Централног регистра становништва о синхронизацији података.

Рокови за прикупљање података:

- Први пресек стања: 6 месеци након почетка примене закона;
- Полугодишње праћење напретка: сваких 6 месеци у периоду транзиције;
- Годишњи извештај о примени закона у прве три године примене.

3. Идентификовање опција.

1) Да ли је циљ могуће постићи применом „status quo” опције?

Приказати последице примене „status quo” опције.

Примена „status quo” опције, односно задржавање постојећег правног и техничког оквира вођења матичних евиденција не би омогућила постизање кључних циљева – потпуну дигитализацију, унапређење ефикасности, тачности и правне сигурности.

Иако је електронски Регистар матичних књига уведен 2019. године, те се матичне књиге поред папирног облика, сада примарно воде у Регистру матичних књига - јединственој бази података о личном стању грађана који се води у електронском облику у ком су садржане три матичне књиге - матична књига рођених, матична књига венчаних и матична књига умрлих систем је и даље дуплиран: паралелно се воде папирне и електронске књиге, а подаци су раздвојени у три посебне књиге (рођени, венчани, умрли), што узрокује неажурност, дуплирање послова и административно оптерећење.

Дакле, постојећи концепт паралелног вођења три одвојене врсте матичних књига (рођених, венчаних и умрлих) у Регистру матичних књига, уз истовремено одржавање папирне документације, носи у себи бројне ризике који директно утичу на тачност, поузданост и ажурност евиденција.

Највећи ризик лежи у неповезаности процеса. Иако је систем електронски, чињеница да се свака матична књига води засебно – као изолована целина – доводи до тога да се промене у статусу лица, као што су склапање или престанак брака, односно смрт, не евидентирају у реалном времену у матичној књизи рођених. Ова књига, према свом правном значају, треба да прати све кључне животне догађаје једног лица, а кашњења у уписима резултирају неажурним и непоузданим подацима. У пракси то значи да, на пример, особа може бити евидентирана као жива и у браку, иако је дошло до развода или смрти, само зато што матичар није без одлагања пренео податке из друге матичне књиге.

Оваква неусаглашеност није само технички проблем. Она ствара озбиљне ризике по друге системе управе који се ослањају на податке из Регистра матичних књига. Централни регистар становништва, који користе различити државни органи за добијање података у сврху остваривања права, може примити нетачне или непотпуне информације. Последица тога може бити погрешно утврђивање чињеница у управним поступцима, неправилно остваривање права грађана (нпр. у пензијском, здравственом или породичноправном контексту), али и непоузданост целокупног система државне евиденције.

Додатни ризик доноси и постојање папирне форме. Свака промена се мора ручно уписати и у папирне књиге, што отвара простор за људске грешке, пропусте, различите интерпретације и кашњења. У ситуацијама када се електронска и папирна евиденција разликују, долази до правне и административне несигурности.

У суштини, постојећи систем, који наизглед функционише у дигиталном окружењу, и даље у себи задржава елементе који утичу на његову ефикасност. Без унапређења механизма за међусобно повезивање матичних књига и потпуно напуштање паралелног папирног вођења, ризик од неажурности ће остати присутан и наставити да угрожава правну сигурност и поузданост јавних евиденција.

У Републици Србији тренутно 1074 службеника обављају послове матичара у 145 јединица локалне самоуправе (117 општина и 28 градова) у оквиру којих се матичне књиге воде за 512 матичних подручја и 29 општина/град за подручје АП Косово и Метохија. Наиме, одлуку о матичним подручјима доноси скупштина јединице локалне самоуправе, по претходно добијеном мишљењу надлежног министарства. При том, приликом одређивања матичних подручја надлежне управе треба да се руководе критеријумима међу којим су и кадровски капацитети, затим техничка оспособљеност, број уписа у матичне књиге и број издатих јавних исправа из матичних књига, као и одређени демографски и географски критеријуми. Разлике у погледу капацитета између локалних самоуправа су велике и разноврсне. Значајан број јединица локалне самоуправе, пре свега оних са малим бројем становника, немају довољну кадровску базу, како би се њихови послови вршили на задовољавајући начин и испуњавали законом загарантована права грађана и привреде. Тај проблем је растући. Миграторни процеси су деценијама присутни. Становништво, превасходно високообразовано, одлази у веће средине, чиме се смањује ионако ограничен кадровско-стручни капацитет појединих општина. Задржавањем постојећег стања тенденција усложњавања процедура се наставља у атмосфери смањења кадровских капацитета, што директно утиче на квалитет услуга које се пружају грађанима.

Такође, чување матичних књига у папирном облику и списка на основу којих се врши упис представља један од најодговорнијих послова сваке управе, будући да се ради о трајним евиденцијама од изузетног значаја за грађане и државу. Да би се испунили сви законом прописани услови за њихово безбедно чување, управе су суочене са бројним, не ретко озбиљним, трошковима. Просторије у којима се чувају матичне књиге морају бити технички опремљене и физички обезбеђене. То значи уградњу квалитетних сигурносних врата и прозора, постављање видео надзора, алармних система, као и система заштите од пожара и поплава. Свака од ових мера изискује почетна улагања у опрему, али и сталне трошкове за њено одржавање и редовне контроле исправности. Поред просторија, неопходно је и адекватно опремити унутрашњост – набавка специјалних металних ормара који се могу закључати, као и организовање система надзора у току радног времена, захтева додатна финансијска средства. Запослени који раде са овом документацијом морају бити обучени и упознати са прописаним процедурама, што подразумева и трошкове за обуке, семинаре и стручне консултације. Није занемарив ни аспект одржавања самих докумената. У случајевима када дође до оштећења папирних примерака матичних књига, управа је у обавези да предузме мере конзервације и рестаурације, у сарадњи са стручним институцијама из области заштите културне баштине. Ови поступци су често скупи и временски захтевни, али од кључне важности за очување правне сигурности и историјске вредности евиденције. Све ово указује да је чување матичних књига далеко више од простог администрирања. Оно подразумева системски приступ, финансијску одрживост и организациону спремност. Управа, у тој улози, мора да обезбеди и одржава комплетну инфраструктуру која гарантује сигурност, трајност и доступност докумената – што у коначном збиру представља значајну ставку у њеном буџету.

Такође, задржавањем постојећег стања изостала би и подршка зеленој транзицији, јер би се наставила употреба папира и с тим повезани утицаји на животну средину. Због свих ових ризика и ограничења, „status quo” није прихватљива опција, те се приступило доношењу новог, модерног Закона о Матичном регистру.

2) Да ли је циљ могуће постићи искључиво применом подстицајних, информативно-едукативних, институционално-управљачких или мера за обезбеђивање добара и услуга, без доношења новог или измене постојећег прописа? Навести разлоге због којих се одустало од примене ове опције.

Постизање кључног циља у успостављању јединственог, електронског и функционално модерног матичног регистра није могуће само применом подстицајних, информативно-едукативних или институционално-управљачких мера. Ове мере могу имати подржавајућу функцију, али саме по себи неће решити суштинске правне и техничке недостатке постојећег система. Изгледало је као могућност разматрање опције која би обухватила повећан обим обука и техничке подршке матичарима, као и унапређење координације између локалних самоуправа и Министарства. Такође, разматрана је могућност финансијског подстицања дигитализације у општинама, као и ажурирање електронског регистра уз унапређење ИТ решења, све то без потребе за изменом закона. Биле су планиране и информативне кампање ради подизања свести о значају е-управе. Међутим, овај приступ не би могао да реши неке кључне проблеме. На пример, није било могуће укинути обавезу вођења папирних књига као правно важећих евиденција, нити увести концепт статусног профила уместо три раздвојене матичне књиге. Такође, било би немогуће уредити надлежности органа и права грађана у новом технолошком окружењу или омогућити правно ваљану електронску евиденцију без измене законске основе. Овај приступ би довео до правне несигурности, ризика од неуједначене примене на терену и потенцијалних разлика у тумачењу и поступању од стране матичара. Финансијски ефекти овог приступа били би незнатни, а економске и управљачке користи ограничене. Такође, ефекти на животну средину не би били у потпуности остварени, јер би употреба папирне документације и даље била на снази. Због свега овога, одлучено је да се ова опција не примени, јер би она водила само делимичним побољшањима, али не и суштинској трансформацији система. Тиме се јасно показује да је једино усвајање новог Закона о Матичном регистру прави пут ка значајним и трајним променама.

3) Које су кључне промене које се прописом предлажу ради постизања циља?

У циљу стварања модерног, поузданог и ефикасног система службених евиденција, нови пропис доноси темељне и свеобухватне промене у начину вођења матичних књига. Кључна новина јесте увођење једног јединственог електронског регистра – „Матичног регистра“ – који ће заменити досадашњи концепт засебних књига рођених, венчаних и умрлих. Овим преласком на јединствену базу података, сви подаци о једној особи биће сабрани на једном месту, у потпуности дигитално, без паралелног папирног вођења.

Најважнији корак који се предлаже је потпуни прелазак на електронско вођење матичних књига, чиме се напушта пракса дуплирања евиденције и смањује простор за грешке, пропусте и неажурност. Уместо разуђеног и често неповезаног система, уводи се интегрисана база у којој ће се бележити сви статусни подаци – од рођења до смрти, укључујући и податке о деци, брачном статусу и другим важним променама.

Једна од суштинских иновација је и укидање концепта матичних подручја. Уместо постојећег модела где више матичара покрива одређену територију, нови систем предвиђа да свака општина или град буде једно управно место за вођење Матичног регистра. Овим се јача одговорност, унапређује организација посла и поједностављује административни процес.

Такође, систем ће први пут интегрисати и Евиденцију о држављанству, коју ће као јединствену евиденцију такође водити матичари као поверене послове из области држављанства.

Посебна пажња посвећена је олакшању приступа услугама за грађане са територије АП Косово и Метохија. Нови пропис предвиђа могућност електронског приступа матичарима на том подручју, чиме се грађанима гарантује остваривање права без физичких и административних баријера.

Осим тога, прецизира се поступање у случајевима техничких грешака, проширује се право на упис личног имена на другом језику и друга решења која имају за циљ повећање правне сигурности и ефикасности рада управе и смањење оптерећења грађана.

Предложени нормативни оквир иде у корак са дигитализацијом јавне управе, а Канцеларија за информационе технологије и електронску управу имаће кључну улогу у техничкој подршци и заштити података у правцу успостављања информационог система који ће бити развијен и функционисати у складу са највишим стандардима безбедности и заштите личних података.

4) Које опције су разматране приликом израде прописа и навести разлоге због којих се од њих одустало?

Разматрана је могућност задржавања постојећег модела из 2019. године, којим су уведене измене у оквиру Закона о матичним књигама, али је уочено да тај модел није довољан за потпуну дигитализацију. Недостаци као што су паралелно вођење електронских и папирних књига, непотпуно и неажурно ажурирање статуса грађана, те значајно оптерећење људских и финансијских ресурса, указали су да је потребан нови закон.

Један од корака у разматрању да ли треба донети нови закон који би коренито променио систем вођења матичних евиденција, јесте и упоредна анализа спроведена кроз документ Компаративна анализа система матичних књига и бирачког списка у земљама ЕУ и региона. Ова анализа обухватила је законодавна решења и праксу земаља ЕУ и из региона тако што су се сагледала два типа система и то: системи у којима се матичне књиге воде централизовано, искључиво у електронском регистру, као и системи у којима се матичне књиге воде осим у електронском регистру и у папирном облику и то у одвојеним књигама - матичној књизи рођених, матичној књизи венчаних и матичној књизи умрлих.

Приликом израде ове анализе обрађивани су системи матичних књига у Хрватској, Аустрији, Црној Гори, Естонији и Бугарској и анализом постојећих решења у системима земаља Европске уније и окружења, која су обрађена у овом тексту дат је закључак да су сви регистри који су установљени ради прикупљања и обраде података о личном статусу физичких лица готово без изузетка у електронском облику, тачније регистри се воде електронски.

Различите државе и даље имају различите концепте у систему вођења евиденција о личном статусу, у смислу вођења више књига односно регистара или јединственог концепта регистра, али је закључак да, имајући у виду сродност података о једном лицу и употребну вредност за разне поступке поводом статуса лица или различитост органа којима су потребни подаци о

лицу, за ефикасно спровођење сопствених надлежности, би податке о једном лицу требало објединити, односно створити услове да на једном месту буду обједињени сви подаци о неком лицу, као и да се уз свеprisутну тенденцију дигитализације намеће законодавно решење које би прописало вођење матичних књига у искључиво електронском облику.

Ова анализа такође показује да би била исправна идеја концепта новог закона да, поред свеобухватне дигитализације кроз увођење новог система, матичне књиге рођених, венчаних и умрлих буду спојене у једну електронску књигу. У контексту обраде и претраге података о грађанима у софтверском решењу, показује се корисним, једноставнијим и сврсисходним да се претраге података, уместо у три различите електронске књиге, врше искључиво у једном матичном регистру. Иначе, и при садашњем моделу вођења матичних књига у Србији, чињенице везане за промену брачног стања и смрт лица, уносе се у виду забележбе у матичној књизи рођених, из кога разлога овај принцип рада треба уважити и у потенцијалном искључиво електронском моделу вођења матичног регистра.

Препорука је и закључак на основу ове анализе да је потребно донети нови закон јер би тиме било јасно да се уводи нови, модерни систем у поступке вођења матичних књига, али и прави језички отклон од концепта вођења матичних књига у папирном облику, пре свега што би се термин „књига“ заменио термином „регистар“ који упућује на електронски начин вођења евиденције. Обједињавањем података о једном лицу у јединственој електронској бази, допринело би се тачности и уједначености евиденција, као и ефикаснијем раду од стране матичних служби, али и свих других органа који користе ове матичне евиденције.

Дакле, упоредна анализа пракси држава као што су Естонија, Аустрија, Хрватска и Бугарска потврдила је да је електронски, централизовани и јединствени регистар најбољи приступ. Због тога је одустало од даљих измена постојећег закона и предложено доношење потпуно новог нормативног акта.

5) Која је међународна упоредна пракса у регулисању области?

Упоредна анализа система у Хрватској, Аустрији, Естонији, Бугарској и Црној Гори показала је да се у већини ових држава матичне књиге воде централизовано и у електронском облику. Поред разлика у концепту (одвојени регистри или јединствена база), заједничка пракса је електронска форма, што осигурава ефикасност, тачност и доступност података. Закључак упоредне анализе је да би за Републику Србију најефикаснији модел био успостављање јединственог електронског регистра. Увођење новог закона представља неопходну нормативну основу за овај напреднији систем.

4. Анализа економских ефеката

1) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нови, укида или мења постојећи административни поступак и/или административни захтев за привредне субјекте и који су позитивни ефекти овог решења? Да ли предложена решења утичу на повећање или умањење административних трошкова¹ и колико износи повећање или умањење административних трошкова које сноси привредни субјект?

Да. Предложеним законом се укидају постојећи паралелни поступци издавања, чувања и уписа у папирне и електронске матичне књиге, што значајно поједностављује процедуру за све субјекте – од државних органа до грађана и привреде. Привредни субјекти, имаће бржи и лакши приступ подацима уз мање административне препреке. Укидањем потреба за више

потврда и ручну обраду књига, смањује се административни трошак, који се у моделу стандардног трошка може проценити као стално умањен трошак (понављајући, са годишњим интервалом).

Иницијална рачуница смањења трошкова:

Према доступним подацима, просечна годишња потрошња материјала неопходних само за обрасце за матичне књиге рођених, венчаних и умрлих процењује се на око 1.000.000 динара по једном матичном подручју, а у Републици Србији постоји укупно 512 матичних подручја и 29 општина/град за које се воде матичне књиге за подручје АП Косово и Метохија. Примера ради Градска управа града Београд води матичне књиге за 21 матично подручје. Имајући у виду да се за свако матично подручје води у папирном облику матична књига рођених, матична књига венчаних и матична књига умрлих, као и да се по истеку текуће године матична књига закључује, процена уштеде на годишњем нивоу била би значајна.

Преласком на електронско вођење матичних књига, који је у складу са процесом дигитализације јавне управе и који је већ започет, укида се потреба за штампањем и дистрибуцијом папирних образаца, чиме се овај трошак у потпуности елиминише. Уштеда се, међутим, не огледа само у директној финансијској добити, већ и у смањењу радног оптерећења запослених у општинским управама, убрзању управних поступака, повећању правне сигурности, бољој доступности података другим институцијама у реалном времену, као и у већем степену поузданости и интегритета података.

Иако постоје иницијални трошкови дигитализације, они ће бити једнократни ради успостављања новог софтверског решења и њихова амортизација ће се огледати кроз смањење годишњих трошкова и ефикасност управе. Стога, увођење електронског регистра матичних књига представља не само значајну уштеду од најмање 545 милиона динара годишње, већ и системски корак ка ефикаснијој, транспарентнијој и кориснички оријентисаној јавној управи.

2) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа финансијска обавеза за привредне субјекте? Који су позитивни ефекти увођења нове, измена или укидања обавезе?

Не. Предлог закона не уводи нове таксе, порезе или накнаде, нити мења постојеће. Финансијско оптерећење за привреду остаје непромењено, али се трошкови услед административних процедура индиректно умањују.

3) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа обавеза која утиче на повећање или умањење трошкова производње и/или пружања услуга које сноси привредни субјект? Колико износи повећање или умањење ових трошкова? Да ли се обавеза може испунити на домаћем тржишту и да ли је рок за испуњење обавезе примерен? Који су позитивни ефекти увођења нове, измена или укидања обавезе?

Увођењем јединственог регистра обезбеђује се ажурност података о личном статусу што директно утиче на ефикасност управе и брже и ефикасније остваривање права грађана, док утицај на привредне субјекте може бити индиректан, што би се огледало кроз бржу обраду и мање трошкове логистике, администрације и људских ресурса код привредних субјеката који обрађују

личне податке или утврђују статус правних односа (нпр. уговора, наследстава, регистрација и сл.).

4) На који начин ће предложена решења прописа утицати на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту?

Увођењем ефикаснијег електронског система повећава се брзина и поузданост поступака који укључују проверу података. То доприноси бољем пословном окружењу и транспарентности, што има позитиван ефекат на укупну конкурентност.

5) На који начин ће предложена решења прописа утицати на конкуренцију?

Предложена решења не утичу директно нити индиректно на број и врсту учесника на тржишту, нити се њима додељују било каква искључива права појединим субјектима. У питању је унапређење начина рада органа јавне управе, пре свега матичних служби, без елемената који би могли да фаворизују или дискриминишу било ког тржишног учесника. Такође, предложена решења не утичу на могућност тржишног надметања, нити доводе до договарања између учесника на тржишту, с обзиром на то да се ради о унутрашњем организационом и технолошком унапређењу јавне службе, а не о регулисању делатности на тржишту роба или услуга. Слободно формирање цена, као и могућност избора добављача и производа, нису ограничени овим прописима, већ ће избор добављача софтвера и опреме за потребе електронског регистра и даље бити предмет јавних набавки, што омогућава равноправан приступ свим заинтересованим субјектима. У погледу услова за улазак нових учесника на тржиште, прописима се не уводе нови критеријуми, стандарди или услови који би могли представљати баријеру. Напротив, дигитализација може повећати потребу за ИКТ услугама, техничком подршком и кибер-безбедносним решењима, чиме се отвара простор за већи број пружалаца услуга на том тржишту. Коначно, државни органи, укључујући и органе локалне самоуправе, пружају услуге у оквиру своје надлежности и не ступају у тржишну утакмицу са другим привредним субјектима у смислу комерцијалног оглашавања или продаје, те не постоји ризик да државни органи наступају као конкуренција субјектима над којима врше надзор. Све у свему, предложеним прописима се не нарушавају принципи слободног тржишта, конкуренције или равноправности учесника.

6) На који начин ће предложена решења прописа утицати на микро, мале и средње привредне субјекте (ММСП)?

Позитивни ефекти одразиће се и на ММСП јер ће индиректно бити корисници ажурних података о личним статусима клијената приликом закључивања уговора, отварања рачуна, запошљавања и других процедура. Нема негативних ефеката, нити потребе за додатним усклађивањем.

5. Анализа ефеката на друштво.

1) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нови, укида или мења постојећи административни поступак за грађане и који су позитивни ефекти овог решења? Да ли предложена решења прописа утичу на повећање или умањење административних трошкова и колико износи повећање или умањење административних трошкова које сnose грађани?

Предложеним законом укидају се папирни поступци у вези са уписима у матичне књиге и уводи се централизовано и искључиво електронско вођење Матичног регистра. Грађани више неће морати документацију неопходну за упис, односно ажурирање података у матичним књигама прилагати непосредно.

Позитивни ефекти:

- Смањење административних трошкова за грађане (време, новац, путни трошкови);
- Брже остваривање права (нпр. пријава новорођенчета, склапање брака, добијање извода);

Ово смањење трошкова је трајно и понављајуће, јер елиминише рутинске и често понављане трошкове.

2) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа финансијска обавеза за грађане?

Закон не уводи нове таксе нити мења постојеће. Планирано је да се, напротив, смањи потреба за плаћањем административних такси за добијање извода и уверења, јер ће подаци бити доступни директно институцијама које их користе.

3) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа обавеза која утиче на трошкове живота?

Остварује се значајан позитиван утицај. Бржи и ефикаснији приступ подацима о личном статусу грађана олакшава пружање услуга у здравству, образовању, социјалној заштити, као и брже спровођење поступака у области запошљавања и пензионог система.

Квалитет услуга се побољшава јер се подаци ажурирају у реалном времену, чиме се избегавају кашњења или доношење одлука на основу неажурних информација, што доводи до тога да грађани ефикасније остварују права и немају оптерећење да интервенишу код матичних служби, а самим тим ни губитак времена, због неблаговременог ажурирања података (нпр. након закључења брака матичар који води матичну књигу венчаних није доставио извештај матичару који води матичне књиге рођених за супружнике да је закључен брак и да је промењено презиме).

4) На који начин предложена решења прописа утичу на доступност, квалитет и цене роба и услуга од значаја за животни стандард становништва?

Пропис нема директан утицај на доступност, квалитет и цене роба и услуга од значаја за животни стандард становништва. Нити се мења регулатива у области производње и дистрибуције основних животних намирница, воде, енергије или становања. Индиректно, ако би се кроз примену прописа побољшала ефикасност јавне управе, могао би се очекивати дугорочан позитиван ефекат на приступ јавним услугама.

5) На који начин предложена решења прописа о утичу на тржиште рада, запошљавање, услове за рад и синдикално удруживање?

Нема директног утицаја на запошљавање, али се олакшава рад матичара, те се омогућава рационализација броја службеника – односно у случају Републике Србије којој недостају матичари и где се интересовање за послове матичара смањује из године и годину да се ублажи тај негативни тренд. Такође, омогућава се боље распоређивање ресурса и увођење нових дигиталних профила. Могућа је потреба за обукама запослених у управи, али то представља улагање у дигиталне вештине, што позитивно утиче на квалитет радне снаге.

6) На који начин предложена решења прописа утичу на здравље људи?

Утицај је индиректно позитиван. Мање потребе за физичким присуством у институцијама, смањење изложености вирусима (важно у пост-пандемијском контексту), те бржи приступ здравственим подацима и услугама, нпр. за пријаву рођења и добијање здравственог осигурања.

7) На који начин предложена решења прописа утичу на обим остваривања права на правично суђење, приступачност јавним површинама и објектима и приступ информацијама? На који начин предложена решења утичу на квалитет и доступност јавних услуга, услуга система социјалне заштите, система здравствене заштите и система образовања, као и и других јавних услуга, нарочито у контексту заштите и унапређења права припадника осетљивих друштвених група?

Позитиван. Обједињени подаци у једном регистру омогућавају уједначено поступање органа, бољу доступност јавних услуга и ефикасније остваривање права (нпр. право на дејчи додатак, пензију, социјалну помоћ). Нарочито се побољшава приступ за осетљиве групе и то кроз проактивну улогу матичара у случајевима да сазна да чињеница рођења неког лица није уписана у матичну књигу рођених да покрене процедуру по службеној дужности и на тај начин лицима која су до сада била без икакве институционалне помоћи се да административна подршка.

8) На који начин предложена решења прописа утичу на доступност културних садржаја и очување културног наслеђа?

Непосредан утицај није идентификован на културне садржаје. Међутим, дигитализација и централизација матичних података може унапредити и управљање архивском грађом у дугом року (историјски подаци) па самим тим допринети очувању културног наслеђа.

Наиме, предвиђени начин чувања докумената из Матичног регистра и матичних књига значајно доприноси очувању културног наслеђа и историјског памћења на више начина. Први и основни аспект је трајно чување података о личном статусу грађана, што омогућава да важни документи буду доступни у будућности, како за правне, тако и за истраживачке сврхе. Процес предаје матичних књига и других важних докумената у Државни архив Србије по истеку 100 година обезбеђује њихову заштиту и дигитализацију, чиме се спречавају потенцијални губици или оштећења, али и осигурава доступност ових докумената на дуге стазе.

Осим тога, овим поступком се гарантује континуитет правног и историјског трага, јер архиви не само да чувају документа, већ и издају оверене копије и уверења, чиме се олакшава приступ оригиналним подацима, али и њихова употреба као доказне исправе у судским и другим поступцима. Овај концепт обједињеног регистра такође доприноси стварању структуриране архивске грађе која ће у будућности омогућити лакшу претрагу и коришћење ових података од стране истраживача, историчара и других стручњака.

Овај систем чувања докумената не само да обезбеђује сигурност података, већ и омогућава њихову трајну доступност и употребу, што је од кључне важности за очување културног наслеђа и историјске баштине.

9) Да ли предложена решења прописа имају различите ефекте на жене и мушкарце, тј. родну равноправност? Описати те ефекте. Да ли пропис повећава или умањује родну равноправност? Које мере су предвиђене за ублажавања потенцијалних негативних ефеката прописа на родну равноправност?

Нема негативног ефекта. Напротив, увођење електронског регистра олакшава административне поступке за све грађане, укључујући жене у руралним и социјално осетљивим групама. Пропис прецизније уређује начин вођења података о родној припадности, и омогућава упис имена на језицима националних мањина, што доприноси инклузивности.

6. Анализа ефеката на животну средину и климатске промене.

1) На који начин предложена решења прописа утичи на животну средину?

Предложена решења Закона о Матичном регистру, који подразумева дигитализацију и обједињавање матичних евиденција у јединствени електронски регистар, немају негативан утицај на животну средину, већ напротив – доносе одређене позитивне еколошке ефекте. Наиме, напуштањем концепта вођења евиденција у папирном облику у корист електронске базе података, смањује се потреба за папирном документацијом и пратећом логистиком (превоз, складиштење, штампа), што има директан ефекат на смањење потрошње природних ресурса (дрвета, енергије) и емисију угљен-диоксида. То позитивно утиче на квалитет ваздуха и смањује укупни еколошки отисак јавне управе. Закон нема утицаја на квалитет воде или земљишта, нити на живи и неживи свет, али у оквиру политике зелене трансформације јавне управе, представља добар пример управног акта који доприноси унапређењу еколошке одрживости.

7. Анализа управљачких ефеката.

1) Које активности је потребно спровести и у којим роковима како би се омогућила примена прописа? Која организациона јединица унутар органа, односно организације који врше јавна овлашћења, је одговорна за спровођење ових активности?

У циљу обезбеђивања пуне примене Закона о Матичном регистру, потребно је спровести вишефазне активности правног, техничког и организационог карактера. Активности морају бити усклађене с роковима прописаним законом, као и са роковима које ће накнадно прописати министар надлежан за послове управе и министар надлежан за послове држављанства. Кључне активности су следеће:

➤ Успостављање новог информационог система – Матични регистар

Рок: до почетка примене закона (три године од ступања на снагу)

Активности:

- Развој и имплементација јединственог информационог система за вођење евиденција о рођењу, браку, смрти и држављанству у дигиталном облику.
- Обезбеђивање техничких предуслова у свим надлежним органима (опрема, везе, дигитална инфраструктура).
- Тестирање система у контролисаним условима

Одговорна организациона јединица:

- Посебна организација (орган државне управе у чијој је надлежности пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа државне управе) – у даљем тексту Посебна организација, у сарадњи са
- Министарством надлежним за послове управе

- Министарством надлежним за послове држављанства
- Секторима за ИТ у органима који воде матичне књиге
- **Припрема и пренос података из постојећих евиденција у Матични регистар**
 Рок: пре почетка примене закона
 Активности:
 - Пренос података из Регистра матичних књига у нове евиденције - Евиденцију рођења, закључење брака у Матичном регистру.
 - Пренос података о држављанству из евиденције о држављанима Републике Србије у смислу прописа о држављанству у Евиденцију о држављанству Републике Србије у Матичном регистру.
 - Пренос врши Посебна организација, у складу са прописима о електронској управи.
 - Министарство надлежно за послове управе и министарство надлежно за послове држављанства пружају стручну подршку и надзор над процесом.
 Одговорна организациона јединица:
 - Посебна организација
 - Министарство надлежно за послове управе (за Евиденцију рођења, закључења брака и смрти)
 - Министарство надлежно за послове држављанства (за Евиденцију о држављанству Републике Србије)
- **Исправка и допуна података у постојећим евиденцијама**
 Рок: до почетка примене закона
 Активности:
 - Исправке и допуне података у матичним књигама и евиденцијама о држављанима.
 - Посебно је важно осигурати тачност података као што су ЈМБГ, лично име, датум и место рођења, подаци о родитељима и др.
 - Координација са министарствима надлежним за спољне послове, управу и држављанство.
 Одговорна организациона јединица:
 - Органи управе који воде матичне књиге (општинске и градске управе)
 - Министарство надлежно за спољне послове
 - Министарство надлежно за послове држављанства
- **Обезбеђивање електронског достављања информација о статусима, односно њиховим променама**
 Рок: до почетка примене закона
 Активности:
 - Министарство правде треба да обезбеди електронску доставу правноснажних судских одлука (нпр. о поништењу брака, утврђивању очинства) у нов систем.

- Министарство здравља треба да обезбеди систем за издавање електронске потврде о промени пола.

Одговорне организационе јединице:

- Министарство надлежно за послове правде
- Министарство надлежно за послове здравља

➤ **Израда и усвајање подзаконских аката**

Рок: у року од 12 месеци од ступања на снагу закона

Активности:

- Доношење подзаконских аката којима се детаљније уређују начин и поступак преноса података, структуре евиденција, обрасци и технички стандарди.
- Акта доносе: министар надлежан за послове управе, министар надлежан за послове држављанства, министарау договору с другим надлежним органима.

Одговорне организационе јединице:

- Сектори за нормативне послове у надлежним министарствима

➤ **Обуке службеника (матичара и других корисника система)**

Рок: најкасније 6 месеци пре почетка примене закона

Активности:

- Спровођење систематске обуке матичара и других запослених за рад у новом информационом систему.
- Припрема приручника, видео упутстава и подршке за кориснике.

Одговорна организациона јединица:

- Министарство надлежно за послове управе
- Локалне самоуправе – кадровске службе

➤ **Посебне обавезе које ступају на снагу одмах по ступању закона на снагу**

Рок: по ступању на снагу закона (чланови 47. и 91.)

Активности:

- Обавеза матичара да директно достављају изводе страном дипломатско-конзуларном представништву.
- Ова мера се примењује одмах ради смањења административног оптерећења и унапређења комуникације.

Одговорна организациона јединица:

- Матичари у органима управе
- Министарство надлежно за спољне послове

Примена Закона о Матичном регистру захтева низ координисаних активности на регулаторном и оперативном плану, односно свеобухватну и унапред планирану акцију више органа и организационих јединица. Најважнији предуслови су:

- благовремено уређивање и чишћење података,

- успостављање техничке инфраструктуре,
- израда правног оквира кроз подзаконске акте,
- обучавање службеника,
- и међуинституционална сарадња.

2) Одредити капацитете органа, односно организације који врше јавна овлашћења који је потребно ангажовати за примену прописа. Да ли су капацитети довољни за примену прописа?

За успешно спровођење закона, неопходно је додатно ангажовање капацитета постојећих органа, пре свега у Министарству државне управе и локалне самоуправе, као и матичних служби у општинским и градским управама и Градској управи града Београда. Иако многе локалне самоуправе већ поседују одређене капацитете, процењује се да ће бити неопходно додатно опремање (рачунари, интернет, софтвер) и унапређење техничке инфраструктуре, што ће се обезбедити из буџета. Очекује се и да ће Канцеларија за ИТ обезбедити техничку подршку током увођења система.

3) На који начин предложена решења прописа утичу на ефикасност, одговорност и транспарентност рада органа, односно организација који врше јавна овлашћења надлежних за примену прописа?

Предложена решења садржана у Предлогу закона о Матичном регистру унапређују ефикасности, одговорности и транспарентности рада органа и организација који врше јавна овлашћења у области матичних евиденција.

Ефикасност рада надлежних органа биће значајно унапређена увођењем јединственог, централизованог и у потпуности електронског Матичног регистра, који интегрише податке из матичних књига рођених, венчаних и умрлих у оквиру јединственог „профила“ једног лица. Ово технолошко решење омогућава да се све статусне промене евидентирају на једном месту, што елиминише потребу за вишеструким административним корацима, као што су слање и пријем извештаја између различитих матичара, уноси у више различитих књига и упоређивање папирних и електронских записа. На тај начин се убрзава рад матичара, смањује се вероватноћа грешке, умањује се потреба за додатном кадровском ангажованошћу и скраћује се време потребно за решавање предмета.

Одговорност органа који врше јавна овлашћења биће унапређена кроз јасно* прописане надлежности у примени прописа. Закон прецизира улоге и одговорности Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства унутрашњих послова, Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, као и локалних самоуправа. Министарства су свако у оквиру свог делокруга надлежна за успостављање, одржавање и унапређење Матичног регистра, док Канцеларија обезбеђује техничку подршку, инфраструктуру, информациону сигурност и заштиту података. Матичари, као службена лица у оквиру јединица локалне самоуправе, имају дужност директног уписа података у систем и одржавања ажурности евиденције. Поред тога, уводе се и нова надзорна овлашћења ресорних министарстава у вези са применом закона, чиме се обезбеђује институционални механизам контроле.

Транспарентност је значајно унапређена самим преласком на електронско вођење матичних евиденција. Закон предвиђа да се надлежним органима обезбеди електронски приступ подацима путем интеграције са Централним регистром становништва, што омогућава брже и ефикасније прибављање потребних информација за спровођење административних

поступака. Истовремено, грађанима се омогућава лакши приступ подацима о личном статусу, без потребе за подношењем захтева у папирном облику, чиме се подиже ниво правне сигурности и смањују административни трошкови.

Предложеним решењем стварају се предуслови за даље развијање електронских јавних услуга – кроз интеграцију матичних евиденција са другим системима државне управе (нпр. социјално осигурање, држављанство, образовање). Подаци који се уносе у Матични регистар биће одмах доступни другим органима, што знатно скраћује време поступања и елиминише потребу да грађани достављају документацију коју држава већ поседује. То директно утиче на транспарентност поступака, јер се у сваком тренутку може пратити ток предмета, његова обрада и стање у реалном времену.

Такође, законом се уводи обавеза успостављања интероперабилних стандарда за размену података, што ће омогућити да сви органи који приступају Матичном регистру имају јединствен и поуздан увид у статусне податке грађана. Ово значајно утиче на поузданост евиденција и спречава разлике у тумачењу или примени прописа у различитим институцијама. Грађани добијају могућност да остварују своја права без непотребног понављања поступака или прибављања уверења, што је посебно значајно у прекограничним ситуацијама, приликом признавања докумената у међународном контексту.

Уз све наведено, закон предвиђа и укидање концепта матичних подручја и успостављање принципа „једна локална самоуправа – једно управно место за вођење регистра“, чиме се додатно поједностављује структура и јача институционална одговорност, али и омогућава боље планирање и рационализација кадрова и ресурса.

4) На који начин предложена решења прописа утичу на владавину права?

Предложени законски оквир, који подразумева успостављање Матичног регистра, има значајан утицај на владавину права, посебно у смислу осигурања правне сигурности, заштите људских права и ефикасности јавне управе.

1. Унапређење правне сигурности и ефикасности: Успостављање јединственог и централизованог Матичног регистра омогућава бржи и прецизнији процес обраде захтева у вези са личним статусима грађана. Ово побољшава правну сигурност јер ће се сви подаци о рођењима, закључењу и престанку брака, смртима и другим статусним променама бити на једном месту, тачни и ажурни. На тај начин се смањује могућност грешака у процесима који имају правне последице, као што су издавање личних докумената, признавање права и одлучивање у правним стварима. Ова тачност и брзина обраде података значајно доприносе поштовању права грађана и правној сигурности у различитим процедурама.

2. Олакшавање приступа подацима и смањење административних баријера: Интеграција Матичног регистра са другим базама података омогућава бржи и једноставнији приступ релевантним информацијама, што значајно олакшава рад матичара и других надлежних органа. На овај начин се смањује административна компликованост и повећава ефикасност јавних служби. Ово не само да убрзава правне процесе, већ и смањује могућност злоупотреба и неправилности у управљању личним подацима грађана.

3. Заједнички рад са другим институцијама и примена савремених технологија: Матични регистар ће бити усклађен са савременим информационим технологијама, што ће осигурати његову дугорочну одрживост и прилагодљивост будућим потребама. Одговорност органа за електронску управу и информациону безбедност обезбеђује високе стандарде заштите

података, што директно утиче на поштовање приватности грађана и заштиту њихових личних информација. Ово доприноси већем поверењу грађана у институције и утиче на јачање правне сигурности, јер се осигурава да су подаци адекватно заштићени од неовлашћеног приступа.

4. Повећање поверења грађана у институције јавне власти: Успостављањем овог регистра, држава показује посвећеност модернизацији јавне управе и побољшању квалитета услуга које пружа. Када грађани знају да њихови подаци нису само тачни и ажурни, већ и заштићени, то доводи до већег поверења у институције и повећава њихову поузданост у државне органе који управљају овим подацима. Ово је од суштинске важности за јачање владавине права, јер се повећава транспарентност и одговорност јавних институција.

Успостављање Матичног регистра представља значајан корак ка ефикаснијој и поузданијој јавној управи, која не само да појашњава и убрзава административне процесе, већ и осигурава правну сигурност и заштиту основних људских права. Кроз интеграцију савремених информационих технологија и јачање заштите података, овај систем ће директно допринети јачању владавине права и повећању поверења грађана у институције државе.

8. Анализа финансијских ефеката.

1) Колико износе јавни расходи примене прописа и из којих извора финансирања ће се обезбедити средства?

Примена Закона подразумева одређене јавне расходе, пре свега за технолошку модернизацију (развој софтвера, ИТ опрема), обуке кадрова и измене пратећих аката. Иницијална процена трошкова развоја софтвера и набавке ИТ опреме је 216.000.000,00 динара са припадајућим ПДВ-ом из буџета Републике Србије. Иако иницијални трошкови нису занемарљиви, дугорочно се очекује смањење јавних расхода. Укидањем папирних књига, уклањањем потребе за њихово чување, архивирање и транспорт, као и рационализацијом радних процеса у матичним службама, трошкови ће бити знатно умањени. Такође, преласком на електронски систем биће избегнута потреба за дуплим уносом и достављањем информација, што ће смањити оптерећење како на органе, тако и на грађане. Нема утицаја на јавне приходе у смислу нових пореза или накнада, али ће се позитивни ефекти манифестовати кроз уштеде на страни расхода.

2) Какве ће ефекте предложена решења прописа имати на јавне приходе и расходе?

Неће се увести нови јавни расход за потребе примене овог закона.

9. Анализа ризика.

1) Навести кључне ризике за примену прописа. Које мере ће бити предузете како би се смањила вероватноћа настанка ризичних догађаја, односно умањили њихови ефектии које мере ће бити предузете уколико се ризик оствари?

Највећи ризици за примену закона односе се на:

Техничке ризике при успостављању информационог система: Развој и имплементација новог информационог система (Матични регистар) представља велики изазов, нарочито у погледу интеграције са постојећим системима и подацима. Неуспех у развоју система, недостатак стручних кадрова или непредвиђени технички проблеми могу довести до кашњења у реализацији и отежаног функционисања целокупног система. У том смислу поред пажљивог планирања развоја новог информационог система, неопходно је да се

реализује серија тестирања система у контролисаним условима пре почетка примене закона. Систем мора бити тестиран на све могуће грешке, као и на обима података. Редовни технички прегледи и ажурирања система ће бити кључни за безбедност и ефикасност.

Ризик од неажурности или нетачности у постојећим евиденцијама и ризик преноса података: Исправка и допуна података у постојећим евиденцијама пре миграције може бити подложна људским грешкама, нарочито ако је у уписима потребно извршити допуну или исправку података. Уколико се подаци као што су ЈМБГ, лична имена или датум и место рођења не исправе на време, миграција података неће бити потпуна. У том смислу за пренос података из постојећих евиденција у нови систем, предвиђен је поступак ревидирања и контроле података пре њиховог преноса. За ове активности биће ангажовани матичари који воде матичне књиге. Уз то, предвиђено је успостављање активне координације са релевантним министарствима за исправку података и решавање потенцијалних проблема. Ако се накнадно утврди да поједини уписи нису могли бити мигрирани у нови систем покренуће се процедура исправке/допуне података како би се осигурала тачност и комплетност новог Матичног регистра.

Ризик од неуспешног електронског достављања информација: Обезбеђивање електронског достављања правноснажних судских одлука и информација о промени пола представља велики изазов, јер зависи од ефикасности и интеграције са судским и здравственим системима. У том правцу биће развијен интегрисани систем који ће укључити провере и верификације.

Ризик од недостатка обучених кадрова: Недостатак адекватно обучених матичара и других корисника система може довести до неусаглашености у коришћењу новог информационог система. Погрешно тумачење процедура, проблеми са техничким делом система и неадекватно коришћење нових алата могу утицати на ефикасност система и довести до грешака у евиденцијама. У склопу припрема, биће спроведене опширне обуке за матичаре и друге кориснике система, уз редовне тренинге и доступност подршке преко приручника и видео упутстава. Ово ће осигурати да сви корисници буду упознати са новим системом и процедурама, као и да се минимизирају људске грешке при коришћењу новог софтвера.

Мере за ублажавање ризика укључују планирано и транспарентно финансирање опремања и обуке, израду јасних упутстава и оперативних протокола, као и подршку коју ће надлежна министарства и Канцеларија за ИТ пружати локалним самоуправама.

10. Извештај о спроведеним консултацијама

1) Одредити циљне групе и заинтересоване стране које је потребно укључити у процес консултација.

Бројни разговори са матичарима и стручњацима из разних области указали су на проблеме у пракси са којима се пре свега сусрећу службеници који обављају послове вођења матичних књига. Пре основања Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона о Матичном регистру (септембар 2023. године) одржан је састанак са представницима Градске управе града Београда, као и матичарима, ради разматрања питања која се односе на вођење матичних књига и том приликом су разматрани изазови са којима се матичари сусрећу у примени прописа и раду.

2) У ком периоду су спроведене консултације и да ли су релевантне информације о времену и месту примене изабраних метода консултација и

њиховим резултатима, објављене на Порталу „еКонсултације”? Навести линк са Портала „еКонсултације” или неке друге интернет странице преко које су спроведене консултације.

Министарство државне управе и локалне самоуправе објавило је обавештење да отпочиње израду Нацрта закона о Матичном регистру и полазне основе за израду Нацрта закона, те позвало заинтересовану јавност да достави предлоге/примедбе закључно са 14. септембром 2023. године.

Еконсултације спроведене су у периоду од 5. септембра до 14. септембра 2023. године, а релевантне информације објављене су на

https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/245/1#_Toc144904760

<https://mduls.gov.rs/obavestjenja/obavestjenje-o-pocetku-izrade-nacrta-zakona-o-maticnom-registru/>

Такође, у периоду од 29. јануара 2025. године до 19. фебруара 2025. године одржана је јавна расправа о тексту Нацрта закона о Матичним регистру. У оквиру јавне расправе одржана су четири округла стола на којима је представљен текст Нацрта закона и то: 29. јануара 2025. године у Београду, 6. фебруара 2025. године у Крагујевцу, 7. фебруара 2025. године у Нишу и 12. фебруара 2025. године у Суботици.

3) Навести циљне групе и заинтересоване стране које су учествовале у консултацијама.

Стручњаци из различитих области, представници јединица локалних самоуправа, руководиоци матичних служби, матичари и заменици матичара, представници међународних организација и цивилног друштва и друга заинтересована јавност.

4) Да ли су у консултације укључени представници микро, малих и средњих привредних субјеката из регулисане области и осетљиве друштвене групе на које пропис утиче, представници удружења која се баве заштитом животне средине, као и представници удружења који се баве родном равноправношћу?

Јавни позив је упућен свим заинтересованим странама.

5) Наведите примедбе, сугестије и коментаре на текст прописа, достављене у току консултација које су усвојене.

Усвојене примедбе, сугестије и коментари на текст Нацрта закона о Матичном регистру садржани су у Извештају који је објављен на интернет презентацији Министарства државне управе и локалне самоуправе, као и на Порталу „еКонсултације”

<https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-za-ucescu-u-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-maticnom-registru/?script=lat>

https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/245/1#_Toc144904760

6) Наведите примедбе, сугестије и коментаре на текст прописа, достављене у току консултација које нису усвојене и објаснити разлоге за њихово неприхватање.

Примедбе, сугестије и коментари на текст Нацрта закона о Матичном регистру које нису усвојене садржане су у Извештају који је објављен на

интернет презентацији Министарства државне управе и локалне самоуправе, као и на Порталу „еКонсултације”

<https://mduls.gov.rs/obavestenja/javni-poziv-za-ucisce-u-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-maticnom-registru/?script=lat>

https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/245/1#_Toc144904760

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство државне управе и локалне самоуправе

2. Назив прописа

Предлог закона о Матичном регистру
Draft law on civil registry

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум),

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну саржину прописа,

Предлог закона није у вези са применом ССП/ПТС.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума,

/

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

/

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

/

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

/

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу

усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

Не постоје прописи ЕУ са којима треба обезбедити усклађеност.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

/

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Предлог закона припремљен без учешћа консултаната.